

EESTI KÕRGKOOLOIDE 2009. AASTA VILISTLASTE UURING

LÕPPARUANNE

Autorid: **Raul Eamets, Kerly Krillo, Aivi Themas**

Keeletoimetaja: **Inga Kukk**

Trükk: **Ecoprint**

Väljaandja: **Sihtasutus Archimedes**

ISBN 978-9949-481-08-8

EESTI KÕRGKOOLOIDE 2009. AASTA VILISTLASTE UURING

TARTU

2011

Sisukord

Jooniste loetelu	3
Tabelite loetelu	5
Saateks	7
1. Sissejuhatus	8
2. Metoodika	12
2.1 Küsimustik	12
2.2 Valim ja andmekogumine	12
3. Tulemused	15
3.1 Lõpetanute õpingutega seotud taust	15
3.2 Tagasisivaade õpingutele	22
3.2.1 Erialavalikut mõjutanud tegurid	23
3.2.2 Hinnangud õppekavale ja praktikale	23
3.2.3 Nõustamisteenuste vajadus, kasutamine ja rahulolu nendega	27
3.2.4 Töötamine õpingute ajal	33
3.3 Kõrgkoolilõpetanute edasine tegevus	40
3.3.1 Õpingute jätkamine kohe pärast ühe õppeastme lõpetamist	42
3.3.2 Töö leidmise viisid ja töökoha valik	47
3.3.3 Seos töö ja lõpetatud eriala vahel	51
3.3.4 Töökoha asukoht, tööandja omandivorm ja töötajate arv	55
3.3.5 Lõpetanute tööalane positsioon ja staaž	59
3.3.6 Ametikohal nõutav haridusaste	62
3.3.7 Lõpetanute sissetulekud	63
3.4 Pädevused	67
4. Kokkuvõte	74
5. Poliitikasoovitused	78
6. LISA 1	79
6.1 Probleemid uuringu läbiviimisel ja ettepanekud järgmistele analoogilistele uuringutele	79
6.2 Klassifikaatorid	80
7. LISA 2	83
7.1 Küsimustik	83
A. Lõpetanu õpingutega seotud taust	83
B Lõpetamisjärgne tegevus	86
C Ülikooliõpingud ja hinnang neile	93
D Küsimused vastaja kohta	96
8. LISA 3	97
8.1 Kõrghariduse kvaliteediindikaatorite seos käesoleva uuringu tulemustega	97

Jooniste loetelu

Joonis 1. Lõpetanute jaotus soo ja vanuse lõikes (%)	15
Joonis 2. Lõpetanute jaotus kõrgkoolide lõikes (%)	15
Joonis 3. Lõpetanute jaotus õppevaldkondade ja õppesuundade lõikes (%)	16
Joonis 4. Lõpetanute jaotus õppeastmete lõikes (%)	17
Joonis 5. Õpingute alustamise aasta	17
Joonis 6. Õppevorm õpingute alustamisel ja lõpetamisel (%)	18
Joonis 7. Õppevorm õpingute lõpus kõrgkoolide lõikes (% vastava kooli lõpetanutest)	19
Joonis 8. Õppevorm õpingute lõpus õppevaldkondade lõikes (% õppevaldkonna lõpetanutest)	20
Joonis 9. Õppevorm õpingute lõpus lõpetanute vanuse lõikes (%)	20
Joonis 10. Õppekoht õpingute alguses ja lõpus (%)	21
Joonis 11. Erialavaliku olulisemad põhjused (%)	23
Joonis 12. Hinnangud õppekava eesmärgipärasuse ning tööturu nõuetega vastavuse kohta (%)	24
Joonis 13. Nõustamisteenuste kasutamine või vajadus õpingute jooksul (%)	28
Joonis 14. Karjäärinõustamise kasutamine või vajadus kõrgkoolide lõikes (%)	29
Joonis 15. Rahulolu karjäärinõustamisteenusega kõrgkoolide lõikes (% nõustamist kasutanutest)	29
Joonis 16. Õpinõustamise kasutamine või vajadus kõrgkoolide lõikes (%)	30
Joonis 17. Rahulolu õpinõustamisteenusega kõrgkoolide lõikes (% teenuse kasutajatest)	31
Joonis 18. Psühholoogilise nõustamise kasutamine või vajadus kõrgkoolide lõikes (%)	32
Joonis 19. Rahulolu psühholoogilise nõustamisega kõrgkoolide lõikes (% teenuse kasutajatest)	32
Joonis 20. Töötamine enne õpinguid ja õpingute ajal (%)	33
Joonis 21. Töötamine enne õpinguid ja õpingute ajal õppeastmete lõikes (%)	33
Joonis 22. Töötamine enne õpinguid ja õpingute ajal õppevaldkondade lõikes (%)	34
Joonis 23. Töötamine enne õpinguid ja õpingute ajal kõrgkoolide lõikes (%)	35
Joonis 24. Töökoormus õpingute ajal õppevaldkondade lõikes (% õpingute ajal töötanutest)	36
Joonis 25. Töökoormus õpingute ajal kõrgkoolide lõikes (% õpingute ajal töötanutest)	36
Joonis 26. Õpingute ajal töötamise peamised põhjused (%)	37
Joonis 27. Õpingute aegse töö ja õpitud eriala seotus vilistlasuuringute andmetel (% õpingute ajal töötanutest)	39
Joonis 28. Õpingute aegse töö ja õpitava eriala seotus kõrgkoolide lõikes (% õpingute ajal töötanutest)	40

Joonis 29. Lõpetamisjärgne tegevus (%).....	40
Joonis 30. Lõpetamisjärgne tegevus õppevaldkondade lõikes (% valdkonna lõpetanutest).....	41
Joonis 31. Õpingute jätkamine õppeastmete lõikes (%).....	43
Joonis 32. Õpingute jätkamine pärast ühe õppeastme lõpetamist (% õpinguid jätkanutest).....	43
Joonis 33. Õpingute jätkamine kõrgkoolide lõikes (% õpinguid jätkanutest).....	44
Joonis 34. Olulisemad tegurid õpingute jätkamisel (% õpinguid jätkanutest).....	45
Joonis 35. Lõpetanute plaanid edasiste õpingute osas lõpetatud kõrgkooli lõikes (% mitteõppivatest vilistlastest).....	46
Joonis 36. Edasiõppimine õppevaldkondade lõikes (%).....	47
Joonis 37. Töökoha leidmise viisid (% töötavatest lõpetanutest).....	48
Joonis 38. Olulisemad tegurid töökoha saamisel (% töötavatest lõpetanutest).....	49
Joonis 39. Olulisemad tegurid töökoha valimisel (% töötavatest lõpetanutest).....	50
Joonis 40. Töötamine eri tegevusvaldkondade ettevõtetes või asutustes (% töötavatest lõpetanutest).....	52
Joonis 41. Praeguse töö seotus õpitud erialaga õppeastmete lõikes (% töötavatest lõpetanutest).....	53
Joonis 42. Praeguse töö seotus erialaga õppevaldkondade lõikes (% töötavatest lõpetanutest).....	53
Joonis 43. Praeguse töö seotus erialaga kõrgkoolide lõikes (% töötavatest lõpetanutest).....	54
Joonis 44. Lõpetanute töökohtade jaotumine erinevate piirkondade ja asulate lõikes (%).....	55
Joonis 45. Töötamine erineva omandivormiga ettevõtetes või asutustes (%).....	57
Joonis 46. Tööandja omandivorm lõpetatud kõrgkooli lõikes (%).....	57
Joonis 47. Tööandja omandivorm lõpetatud õppevaldkonna lõikes (%).....	58
Joonis 48. Tööandjate jaotus töötajate arvu alusel (%).....	58
Joonis 49. Töötamine erineva suurusega ettevõtetes kõrgkoolide lõikes (%).....	59
Joonis 50. Tööalane positsioon (% töötavatest lõpetanutest).....	60
Joonis 51. Ametialaste positsioonide jaotus vastavalt lõpetatud kõrgkoolile (% töötavatest lõpetanutest).....	61
Joonis 52. Praegusel ametikohal töötatud aeg (%).....	61
Joonis 53. Praegusel ametikohal töötatud aeg kõrgkoolide lõikes (%).....	62
Joonis 54. Lõpetanute sissetulekute jaotus aasta pärast lõpetamist (%).....	64
Joonis 55. Lõpetanute põhitöökoha brutopalk kroonides (%).....	64
Joonis 56. Palgatase (bruto, kroonides) vastavalt lõpetatud õppeastmele (%).....	65
Joonis 57. Palgatase (bruto, kroonides) vastavalt lõpetatud õppevaldkonnale (%).....	66
Joonis 58. Palgatase (bruto, kroonides) vastavalt lõpetatud kõrgkoolile (%).....	67
Joonis 59. Palgatase (bruto) vastavalt tööalasele positsioonile (%).....	67
Joonis 60. Hinnangud pädevustele (hinnangute keskmine skaalal 1...5).....	68

Tabelite loetelu

Tabel 1. Lõpetanute arv ja vastamismäär kõrgkoolide lõikes	13
Tabel 2. Õppevormi muutmise seos õpingute ajal töötamisega (% õpingute alguses valitud õppevormis õppijatest)	19
Tabel 3. Liikumine õppekohtade vahel kõrgkoolide lõikes (% vastava kooli lõpetanutest)	21
Tabel 4. Liikumine õppekohtade vahel õppevaldkondade lõikes (% õppevaldkonna lõpetanutest)	22
Tabel 5. Lõpetanute hinnang õppekava eesmärgipärasusele ja õpingute käigus omandatud vajalikele oskustele (%)	25
Tabel 6. Õppekava raames praktika läbinute osakaal kõrgkoolide lõikes (%)	26
Tabel 7. Õppekava raames praktika läbinute osakaal õppevaldkondade lõikes (%)	27
Tabel 8. Peamised põhjused õpingute ajal töötamiseks kõrgkoolide lõikes (% õpingute ajal töötanutest)	38
Tabel 9. Lõpetamisjärgne tegevus kõrgkoolide lõikes (% vastava kooli lõpetanutest)	42
Tabel 10. Õpingute jätkamine õppevaldkondade ja õppeastmete lõikes (% õpinguid jätkanutest)	44
Tabel 11. Erinevate tegurite olulisus töökohta saamisel tööalase positsiooni lõikes (nõustujate osakaal)	49
Tabel 12. Olulised tegurid töökohta valikul ametipositsioonide lõikes (tegurit oluliseks pidanute osakaal)	51
Tabel 13. Mitteerialasel tööl töötamise põhjused õppevaldkondade lõikes (% väitega nõustunutest)	55
Tabel 14. Töökohta asukoht lõpetatud kõrgkooli alusel (% töötavatest lõpetanutest)	56
Tabel 15. Praeguse tööandja töötajate arv lõpetatud õppevaldkondade lõikes (%)	59
Tabel 16. Lõpetatud õppeaste ning ametikohal nõutav haridusaste (% töötavatest vilistlastest)	63
Tabel 17. Keskmised hinnangud pädevustele ametite lõikes (keskmine hinnang)	69
Tabel 18. Keskmised hinnangud ülikooliõpingute panusele pädevuste tõstmisel õppeastmete lõikes (keskmine hinnang)	70
Tabel 19. Hinnangud pädevustele lõpetatud õppevaldkondade lõikes (keskmine hinne skaalal 1...5)	72
Tabel 20. Haridusastmete liigitus kõrgharidusõppe korral	81
Tabel 21. Käesoleva vilistlasuuringu raames koostatud küsimustik ning saadud andmestik on seotud järgmiste kõrghariduse kvaliteedi alameesmärkidega	98

Saateks

Tänapäeva kiiresti muutuva ühiskonna vajadustega arvestava kõrghariduspoliitika kujundamiseks on äärmiselt oluline olla operatiivselt kursis kõrgkoolide töö tulemustega. Haridus- ja Teadusministeerium on Sihtasutuse Archimedes programmi Primus raames loonud eeldused kõrgharidusuuringute ja -analüüside läbiviimiseks. Sarnaselt teiste programmi Primus tegevustega saavad ka uuringud ja analüüsid teoks tänu Euroopa Sotsiaalfondi tohusale panusele.

Kõrgharidus on muutunud universaalseks haridustasemeks. Aina suurema hulga väga erinevate soovide, võimaluste ja huvidega inimeste püüdlemine kõrghariduse poole on toonud välja rea küsimusi, millele otsitakse lahendusi paljudes riikides. Rahvusvaheliselt võrreldav vilistlaste tagasiside annab väga olulist infot nende küsimustega tegelemiseks.

Käesolev vilistlasuuring on heaks näiteks Primus programmi raames toimuvast uurimistööst. Saame hea ülevaate 2009. aastal lõpetanud vilistlaste käekäigust ning hinnangu kõrgkoolide pakutavate võimaluste kohta. Vilistlasuuring annab suuniseid konkreetseteks tegevusteks nii üliõpilaste sotsiaaltagatiste küsimuse lahendamisel kui ka õppetööd puudutavate küsimuste, näiteks praktikakorralduse ning kõrgkoolide-tööandjate koostöö ülevaatamisel. Kindlasti pakuvad uuringu tulemused lisaks Haridus- ja Teadusministeeriumile huvi ka kõrgkoolidele, tööandjatele ning kindlasti ka tudengkandidaatidele.

Kõrgkoolilõpetajate käekäigu jälgimine ja nende arvamusega arvestamine ei saa olla ühekordne protsess. Kindlasti peame analoogiliste uuringutega jätkama, et tekiks järjepidevus ning võrdlusvõimalus.

Mart Laidmets

Kõrghariduse osakonna juhataja
Haridus- ja Teadusministeerium

1. Sissejuhatus

Õppurite arv on kogu iseseisvusperioodi jooksul kasvanud, eriti kiire on kasv olnud kõrgharidust omandavate noorte hulgas. Kui üheksakümnendate keskel oli meil ligikaudu 25 000 tudengit, siis tänaseks on neid ligikaudu 70 000.

Ameerika Ühendriikide majandusest alguse saanud majanduskriis tabas valusasti Eesti tööturgu. Kui 2008. aasta suvel oli tööpuudus 4%, siis poolteist aastat hiljem, 2010. aasta alguses jõudis üldine töötuse määr 20%-ni ja noorte töötus ligikaudu 40%-ni. Noorte töötuse analüüsimisel peab silmas pidama, et töötuse mõõdikud ei sisalda endas tööturul mitteaktiivseid noori, kes õpivad.

Juba pikemat aega on ühiskonnas käinud debatt nii kõrghariduse erinevate valdkondade proportsioonide kui ka kõrghariduse ja kutsehariduse vahekorra kohta. Ühelt poolt kõlavad argumendid, et kõrgharidusega noori on tööturul liiga palju, rohkem oleks vaja kutseharidusega noori. Teisalt on kriitika olnud suunatud kõrghariduse nii-öelda pehmete erialade (sotsiaalteaduste) suunal. Väidetavalt on meil juristide, ärijuhtide ja muude sotsiaalvaldkonna lõpetanute üleproduktatsioon, mis peaks väidetavalt tähendama ka nende kõrget tööpuudust, sissetulekute madalamat taset jne. Vaadates tänaste tudengite erialaseid proportsioone, siis on sotsiaalvaldkonna lõpetanud kõige rohkem, 2009. aastal oli neid 36% kõigist lõpetanutest. Tegelikult on selle valdkonna tudengite osakaal vahepealsetel aastatel isegi natuke vähenenud: 2000. aastal oli neid kõigist tudengitest 41%.

Teine oluline aspekt on õppevaldkondade finantseerimine. 2009/2010. õppeaastal õppis 84% sotsiaalvaldkonna ning 51% humanitaaria ja kunstide valdkonna tudengitest kõrgkoolis oma raha eest ehk siis riigieelarvevälistel õppekohtadel. Loodus- ja täppisteaduste valdkonnas õppis riigieelarvevälistel kohtadel 25% ning tehnika, tootmise ja ehituse erialadel 24% tudengitest. Sellest võib välja lugeda tööturu nõudlust antud erialade lõpetanute järele. Käesolev vilistlasuuring püüab anda vastuseid ka küsimusele, kas sotsiaalvaldkonna lõpetanud on tööturul teistest edukamad.

Üheks oluliseks indikaatoriks vilistlasuuringu läbiviimisel on ka kõrgharidusreform. Eesti liitus Bologna deklaratsiooniga 1999. aastal ning uuele 3+2 õppekavade süsteemile mindi üle 2002/2003. õppeaastal. Praeguseks ajaks peaks olema üsna selge, kuidas 3+2 õppekavadele üleminek on mõjutanud noorte erialavalikuid, kuidas 3-aastase bakalaureusekraadiga noored tööturul toime tulevad ja millised on nende valikud erialade lõikes pärast kolmeaastaseid õpinguid. Käesoleva uuringu raames otsitakse vastust küsimusele, kuidas hinnatakse kõrgkoolis omandatud tööturu vajadustest lähtuvalt.

Konkreetselt vajaduse Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuuringute keskuse (RAKE) poolt läbiviidud 2009. aastal kõrgkooli lõpetanute uuringu järele tingis tõsiasi, et täna puudub sügavam teadmine lõpetanute eriala- ja tööalastest valikutest, õpingute ajal töötamise põhjustest, töökohal nõutavate ja kõrgkoolis õpetatavate oskuste kattuvusest, lõpetajate probleemidest tööturule siirdumisel ja seal hakkamasaamisel. Selle tühimiku täitmine ongi käesoleva vilistlasuuringu eesmärgiks. Seni on eelkõige analüüsitud haridusastmete ning

palga omavahelisi seoseid¹, kuid seejuures pole eristatud erinevate erialade lõpetanuid ning analüüsid on sageli pinnapealsed.

Uuring viidi läbi programmi Primus raames. Programmi viib ellu sihtasutus Archimedes. Programmi eesmärk on toetada kõrgkooliõppe kvaliteeti ja tõsta kõrgkoolilõpetajate konkurentsivõimet. Programmi eelarve on 228 miljonit krooni (2008–2015), millest 95% on toetus Euroopa Liidu Euroopa Sotsiaalfondist.

Eesti kõrgkoolides on vilistlaste seas uuringuid läbi viidud üldjuhul üksteisest sõltumatult ning erinevaid meetodikaid kasutades, mistõttu nende põhjal ei ole võimalik teha üldisusi ega laiemapõhjalisi järeldusi. Erandina võib välja tuua suuremate avalik-õiguslike kõrgkoolide ühise 2006. aasta lõpetanute uuringu, mis viidi läbi projekti „Ülikoolilõpetajate konkurentsivõime tõstmine läbi õppetegevuse kvaliteedi arenduse“² (LÜKKA) raames aastal 2007³. Kuigi nimetatud uuringu fookus on mõnevõrra erinev (kaasatud olid vaid avalik-õiguslikud kõrgkoolid), on see käesolevale uuringule siiski kõige lähedasem, mistõttu LÜKKA uuringut on trendide vaatlemiseks käesolevas uuringus kasutatud võrdlusbaasina.

Käesoleva uuringu raames koguti kõrgkooli lõpetanutelt andmeid järgmiste aspektide kohta:

- ▶ erialavalikut mõjutanud tegurid ja õpingutega seotud erinevad aspektid (õppekava, praktikakorraldus, nõustamisteenused);
- ▶ probleemid tööturule siirdumisel;
- ▶ praegune töökoht ja selle valikut mõjutanud tegurid;
- ▶ töökohal vajalikud pädevused võrrelduna enda taseme ja ülikooli panusega nende arendamisse.

Uuringu tulemused võimaldavad:

- ▶ kõrghariduspoliitika efektiivsemat planeerimist (näiteks õppekavade integreeritus tööturu vajadustega, riigieelarveliste õppekohtade kavandamine jne);
- ▶ kõrgkoolidel teha erinevate õppevaldkondade lõpetanute hinnangutele tuginedes järeldusi õppetöö ja praktikakorralduse suhtes, saada teavet töökohtadel vajalike pädevuste kohta, parandamaks õpet nende pädevuste osas, mida hinnatakse vajalikuks ja mille osas esineb lõpetanutel suuremaid lahknevusi vajalikuga;
- ▶ kõrgkoolidel saadud info põhjal koolitada tõhusamalt tööturu nõudmistele vastavate pädevustega spetsialiste;
- ▶ sisseastujate, üliõpilaste ning lõpetajate nõustamise ja täiendusõppega tegelevatel ekspertidel saada tagasisidet nõustamisteenuste vajaduse ja teenusekasutajate rahulolu kohta, samuti probleemide kohta karjäärivalikul jm.

Tööturu vajadused on hariduspoliitika planeerimisel üliolulised. Vilistlaste seas läbi viidud uuring võimaldab kõrgkoolis omandatud pädevusi ja oskusi võrrelda töökohal reaalselt

¹ Vt näiteks Philips, K. (2001) The Changes in Valuation of Human Capital During the Transition Process in Estonia. Dissertationes rerum oeconomicarum, Universitas Tartuensis, Tartu.

² Projekt LÜKKA – Ülikoolilõpetajate konkurentsivõime tõstmine läbi õppetegevuse kvaliteedi arenduse, 2005 – 2008, <http://www.ut.ee/lykka/>

³ Kõrgkoolide vilistlaste uuringu raport. Vaade, V., Tamm, A. Klaris uuringud, 2008. <http://www.ut.ee/865285>

vajaminevatega. Seeläbi saavad kõrgkoolid infot, kas ja milliseid muudatusi on vaja teha õppekavade ja praktikate korralduses, et ühildada kõrgkoolis õpetatav suuremal määral tööturu vajadustega. Tööturu muutused on võrreldes haridussüsteemi muutustega alati oluliselt kiiremad ning seetõttu on operatiivne tagasiside kehtivate õppekavade kaasajastamiseks hädavajalik.

Kõrgkoolid vajavad tagasisidet teadus-, arendus- ja õppetöö kvaliteedi, sealhulgas praktikavõimaluste ja -vajaduste kohta nendelt, keda nad õpetavad. Inimesed, kes on kooli aasta eest lõpetanud, võivad anda tagasisidet mitte ainult üldsõnaliselt selle kohta, mis neile õpingute ajal õppetöö juures meeldis või mitte, vaid tuua ka konkreetseid näiteid, mida koolis liiga väheks jäi või millele üldse tähelepanu ei pööratud.

Bologna protsess, mis on mõjutanud Eesti kõrghariduse arenguid viimasel aastakümnel, on seadnud õppekavaarenduse üheks oluliseks eesmärgiks lõpetanute tööhõive ning võimaluse kõrghariduse elukestvaks omandamiseks.⁴ Selle eesmärgi saavutamiseks on õppekavad vaja üles ehitada väljundipõhiselt. Õppekavades sõnastatud õpiväljundites peegelduvad pädevused, mida üliõpilased õpingute käigus ja nende lõppedes peavad saavutama. Vilistlaste uuringu raames analüüsitakse vilistlaste hinnanguid ja rahulolu saavutatud pädevustega enda eriala vajaduste kontekstis. Lisaks võimaldavad analüüsitulemused hinnata ülikoolide õppekavade eesmärgipärasust ja kvaliteeti lõpetanute tööjõuturul toimetuleku aspektist.

Omandatud hariduse konkurentsivõimet tööturul väljendavad õpingutele antud rahulolu-hinnangud. Hea haridus võimaldab ametialaselt edeneda ja suurendab töörahulolu. Ebaedukus tööturul võib põhjustada rahulolematust omandatud haridusega. Tööturu seisukohalt on tähtsaimateks indikaatoriteks rahulolu omandatud hariduse konkurentsivõime ja õppejõudude erialase kompetentsuse ning õppekorraldusega.

Erinevad nõustamisteenused (eriti just karjäärinõustamine) kõrgkoolis on olulised üliõpilaste eriomaste tugevuste väljatoomiseks ja võimete optimaalse rakendamise võimaldamiseks. See tagab parema töö kvaliteedi ja indiviidi suurema rahulolu oma karjäärivalikutega. Nõustamisteenuste efektiivsemaks korraldamiseks kõrgkoolides on üliõpilastelt vaja tagasisidet. Aasta pärast lõpetamist on optimaalne aeg hindamaks nõustamisteenuste kasutamist ja kvaliteeti õpingute ajal ning nende teenuste kasulikkust töökarjääri alguses.

2009. aasta vilistlaste uuringu viis läbi Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuuringu keskuse (RAKE) töörühm, mida juhtis professor Raul Eamets. Lisaks kuulusid töögruppi RAKE projektijuht Kerly Krillo ja analüütik Aivi Themas, kes viisid läbi analüüsi ning osalesid uuringuaruande koostamisel. Uuringu aluseks oleva küsimustiku väljatöötamisel osalesid ka teised Tartu Ülikooli eksperdid: Aare Kasemets, Piret Tatunts, Siret Rutiku, Liisa Aru, Anita Kärner, Andu Rämmer, Anne Aidla, Anne Reino ja Lauri Veski, lisaks partnerülikoolide ning sihtasutuse Archimedes programmi Primus esindajad Kadrin Kergand ja Urve Vool.

Uuringuaruande koostamisel ja täiendamisel on kasutatud ekspertide Anita Kärneri, Anne Aidla, Anne Reino, Andu Rämmeri ja Raul Eametsa soovitusi ja kommentaare.

⁴ Bologna deklaratsioon (1999). Joint declaration of the European Ministers of Education; Reichert, S., Tauch, C. Trends III - Progress towards the European Higher Education Area. Brüssel: EUA, 2003.

Metoodikapeatükk annab ülevaate uuringu aluseks oleva küsimustiku väljatöötamisest, küsitluse läbiviimisest, vastanute hulgast ja andmetöötlusmeetoditest.

Uuringu põhilised tulemused esitatakse nelja alapeatükina:

- ▶ Esimeses antakse ülevaade lõpetanute jaotumisest kõrgkoolide, õppevaldkondade, õppesuundade ning õppeastmete lõikes, lõpetanute jaotumisest päevase õppe ja kaugõppe ning riigieelarveliste ja riigieelarveväliste õppekohtade vahel.
- ▶ Teises alapeatükis tuuakse välja erialavaliku põhjused, antakse hinnangud õppekavale ja praktikavõimalustele, kirjeldatakse nõustamisteenuste vajadust ja kasutamist õpingute ajal ning hinnatakse rahulolu saadud nõustamisteenustega. Põhjalikumalt uuritakse õpingute ajal töötamist ning selle põhjuseid, töökoormust ning õpingute aegse töö seotust õpitava erialaga;
- ▶ Kolmandas alapeatükis uuritakse lõpetanute lõpetamisjärgset tegevust, sealhulgas edasiõppimist ja suundumist tööturule. Põhjalikumalt vaadeldakse töö leidmise viise ja olulisi tegureid töö valimisel, tööalast positsiooni ja sissetulekuid ning uuritakse kas ja millisel määral on lõpetanute valitud ametikoht seotud õpitud erialaga ning milline on ametikohal tegelikult nõutav või eeldatav haridusaste.
- ▶ Neljas alapeatükk keskendub lõpetanute pädevuste tasemele ning sellele, kuivõrd kõrgkooliõpinguid aitasid kaasa pädevuste tõstmisele ning milline on lõpetanute hinnangul vajalik pädevuste tase lõpetamisjärgsel ametikohal.

Kokkuvõttes tuuakse ära uuringu põhilised tulemused ning selle järgnevad poliitika-soovitused kõrgkooliõpingute efektiivsemaks planeerimiseks, lähtudes uuringu tulemustest.

2. Metoodika

2.1 Küsimustik

Käesoleva uuringu raames läbiviidud vilistlaste küsitluse ankeedi väljatöötamisel lähtuti eesmärgist tagada uuringutulemuste võrreldavus varasema, 2007. aastal läbiviidud uuringu ning analoogiliste rahvusvaheliste uuringutega. Uuringusse kaasatavate teemade ring lepitati uuringu algusjärgus kokku ekspertide töörühmas.

Küsimustiku koostamisel kasutati eeskujuna 2007. aasta üle-eestilist vilistlasuuringut, mis viidi läbi projekti LÜKKA raames ning rahvusvahelisi EUROSTUDENTi⁵ ja REFLEXi⁶ uuringute küsimusi. Lõplik küsimustik⁷, mis kooskõlastati ka partnerülikoolide ja tellijaga, koosnes viiest osast:

- ▶ õppetegevus;
- ▶ hinnang kõrgkooliõpingutele ja kõrgkooli poolt osutatud nõustamisteenustele;
- ▶ töötamine õpingute ajal;
- ▶ lõpetamisjärgne tegevus (sh edasiõppimine ja siirdumine tööturule);
- ▶ vastajate sotsiaaldemograafilised näitajad.

2.2 Valim ja andmekogumine

Esialgsesse valimisse kuulusid 18 Eesti avalik-õiguslikku ja rakenduskõrgkooli, kes on SA Archimedes partnerkõrgkoolid, välja arvatud 19. partnerkõrgkool Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused, kuna tegemist on väga spetsiifilise suunitlusega kooliga. Üldkogumi moodustasid uuringusse kaasatud kõrgkoolide kõikide õppeastmete kõik 2009. aasta lõpetanud.

Tartu Ülikooli töörühm võttis ühendust kõigi uuringusse kaasatud kõrgkoolidega ning koolid määrasid kontaktisiku, kes vastutas uuringu tarbeks vilistlaste kontaktandmete kogumise eest. Tallinna Tehnikaülikool, Sisekaitseakadeemia, Mainori Kõrgkool (praeguse nimetusega Eesti Ettevõtluskõrgkool Mainor), Eesti Infotehnoloogia Kolledž, Tartu Tervishoiu Kõrgkool, Eesti Mereakadeemia, Eesti Lennuakadeemia ning Lääne-Viru Rakenduskõrgkool oma vilistlaste kontaktandmeid TÜ töörühmale ei edastanud, vaid küsimustiku laialisaatmist koordineerisid vastavate koolide kontaktisikud. Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli vilistlaste puhul kasutati kontaktandmetena üheteistkümne meililisti kontakte. Ülejäänud kõrgkoolid edastasid vilistlaste kontaktid töörühmale, kes saatis laiali kaaskirja palvega uuringus osaleda.

Vilistlaste küsitlus viidi läbi koostöös uuringus osalevate kõrgkoolidega 2010. aastal perioodil 10. august – 18. november. Küsitleti 2009. aasta kalendriaasta jooksul kõrgkooli lõpetanud.

Küsitlus viidi läbi veebipõhiselt, kasutades küsitluskeskkonda www.surveymonkey.com. TÜ töörühmale laekunud kontaktaadressidele saadeti kutsed uuringus osalemiseks 10. augustil 2010. Kontakteerumiseks kasutati nii veebiplatvormi teenuseid kui ka e-posti.

⁵ EUROSTUDENT – koondab andmed Euroopa kõrghariduse sotsiaalsete dimensioonide kohta ja pakub võrreldavaid andmeid erinevate riikide kõrghariduse kohta <http://www.eurostudent.eu/>

⁶ REFLEX – The Flexible Professional in the Knowledge Society New Demands on Higher Education in Europe – keskendub lõpetajate pädevustele ja kõrgkoolide panuse hindamisele vajalike pädevuste omandamisel <http://www.fdeuw.unimaas.nl/roa/reflex/index.htm>

⁷ Küsimustik on toodud lisas 2.

Koos küsitluskutsega edastati respondentidele personaalne link küsimustikule (v.a Tallinna Tervishoiu Kõrgkool, mille korral küsitluskutse saadeti teadaolevatele listiaadressidele), mis võimaldas hiljem respondente tuvastada ja mittevastanutele meeldetuletusi saata. Samaaegselt respondentidega kontakteerumisega saadeti sõnum küsitluse alguse kohta ka nendele kaheksale koolile, kes oma vilistlaste kontaktandmeid töörühmale ei edastanud. Koolidele edastati üldine küsimustiku aadress, mis vastajate üle arvestust pidada ei võimaldanud. Nii respondentidele kui ka koolidele saadeti uuringus osalemise kohta kaks meeldetuletust 24. augustil ja 1. novembril. Küsitlus lõpetati 18. novembril 2010.

Kokku laekus küsitlusperioodil 2352 vastust, kuid valimist jäeti välja 149 vastust, mille puhul respondent polnud täitnud kohustuslikke küsimusi, oli vastanud vaid üksikutele küsimustele või üksikule küsimuste blokile. Lõplik küsitlusele vastanud lõpetanute arv ja vastamismäär uuringus osalenud kõrgkoolide lõikes on esitatud tabelis 1.

Tabel 1. Lõpetanute arv ja vastamismäär kõrgkoolide lõikes

Nr	Kõrgkool	Lõpetanute arv 2009 (EHIS ⁸ andmetel)	TÜ töörühmale edastatud kontaktandmed*	Küsitlusele vastanute arv	Vastamismäär (%)**
1	Tallinna Tehnikaülikool	2095	-	452	21,6
2	Eesti Kunstiakadeemia	199	182	39	21,4
3	Tallinna Ülikool	1410	1148	449	39,1
4	Tartu Ülikool	2729	2582	556	21,5
5	Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	133	73	26	35,6
6	Eesti Maaülikool	723	540	239	44,3
7	Estonian Business School	182	-	-	
8	Sisekaitseakadeemia	202	-	56	27,7
9	Tallinna Pedagoogiline Seminar	249	236	89	37,7
10	Mainori Kõrgkool	587	-	96	16,4
11	Eesti Infotehnoloogia Kolledž	69	-	22	31,9
12	Tartu Tervishoiu Kõrgkool	291	-	6	2,1
13	Tallinna Teknikakõrgkool	307	120	24	20,0
14	Eesti Lennuakadeemia	54	-	4	7,4
15	Eesti Mereakadeemia	140	-	6	4,3
16	Lääne-Viru Rakenduskõrgkool	215	-	67	31,2
17	Tallinna Tervishoiu Kõrgkool	306	11 listiaadressi	60	19,6
18	Tartu Kõrgem Kunstikool	43	43	12	27,9
KOKKU		9934	4924+11 listi	2203	24,8

*Ülejäänud koolid vilistlaste kontaktandmeid TÜ töörühmale ei edastanud, vaid saatsid küsitluse lingi ise lõpetanutele edasi.

**Koolide poolt edasi saadetud küsitluste vastamismäär on arvatud lõpetanute koguarv alusel.

⁸ EHIS – Eesti Hariduse Infosüsteem on riiklik register, mis koondab haridussüsteemi puudutavaid andmeid (õppeasutused, õpilased, õpetajad/õppejõud, lõpudokumendid, õpikud ja õppekavad) <http://www.ehis.ee/>

Kõrgeim vastamismäär oli Eesti Maaülikooli vilistlaste hulgas. Viie uuringus osalenud kooli vastamismäär jäi 30-40% vahele, kuue kõrgkooli korral oli vastamismäär vahemikus 20-30% ning kuue kooli puhul madalam kui 20%.

Madala vastamismäära tõttu jäid lõplikust analüüsist välja 4 kõrgkooli: Estonian Business School (sealt ei laekunud vilistlaste või kooli vähese huvi tõttu uuringu vastu ühtegi vastust) ning Tartu Tervishoiu Kõrgkool, Eesti Lennuakadeemia ja Eesti Mereakadeemia, kus vastajate arv oli liialt väike usaldusväärsete üldistuste tegemiseks. Lõplikusse valimisse kuulus 2187 vilistlast 14 kõrgkoolist.

Selleks, et leida uuringu andmete põhjal hinnangud üldkogumi parameetritele, on igale valimi objektile (n_i) vaja leida tema kaal (w_i) ehk määrata, kui paljusid üldkogumi (N_i) elemente objekt valimis esindab. Selleks on 2009. aasta lõpetanute andmed jaotatud klassideks kooli, õppevaldkonna ja õppeastme lõikes ning leitud igale vastavas klassis olevale andmeobjektile tema kaal ($w_i = \frac{N_i}{n_i}$), võttes aluseks Eesti Hariduse Infosüsteemi andmed kõigi lõpetanute kohta vastavates klassides.

Lisaks on valimi andmed kalibreeritud vastavaks üldkogumi jaotusele kooli ja õppeastme järgi, see tähendab, et leitud kaale (w_i) on korrigeeritud sobivalt määratud koeffitsiendiga f_i , nii, et uute kaalude abil hinnatud lõpetanute jaotused oleksid võimalikult heas kooskõlas üldkogumi andmetega. Andmete kaalumisel ja kalibreerimisel nõustas uuringu läbiviijaid Eesti Statistikaameti metoodik-matemaatik Julia Aru. Kalibreerimisel kasutati uuringutarkvara Blaise.

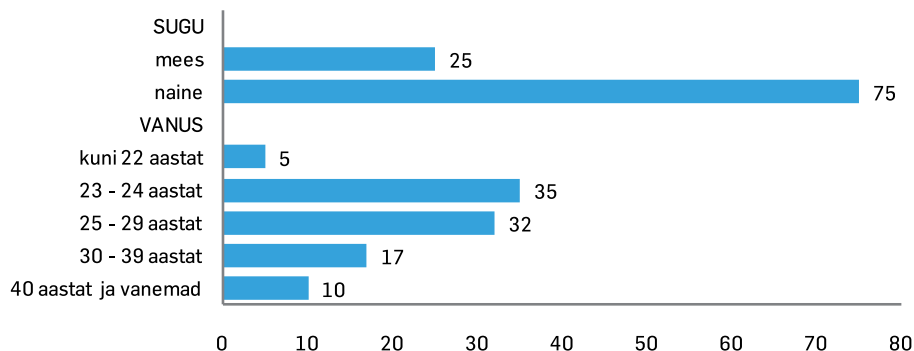
Andmete töötlemisel kasutati statistikapaketti SPSS 18.0 for Windows. Statistilise analüüsi käigus kasutati meetoditena sagedusjaotuste analüüsi, hii-ruut testi ning protsentide võrdlemist.

Jooniste ja tulemuste tõlgendamisel tuleb silmas pidada, et uuringu küsimustikus ei olnud kõik küsimused kohustuslikud ning teatud küsimustele (näiteks õpingute ajal töötamine, edasiõppimine, töötamine pärast lõpetamist ja nõustamisteenuste kasutamine) said vastata ainult osa lõpetanutest, seega varieerub vastajate arv küsimuste lõikes mõnevõrra. Esitatud tulemused kehtivad kogu üldkogumi kohta, mistõttu esitatakse järgnevas ülevaates protsentjaotused ega vaadelda absoluutarve.

3. Tulemused

3.1 Lõpetanute õpingutega seotud taust

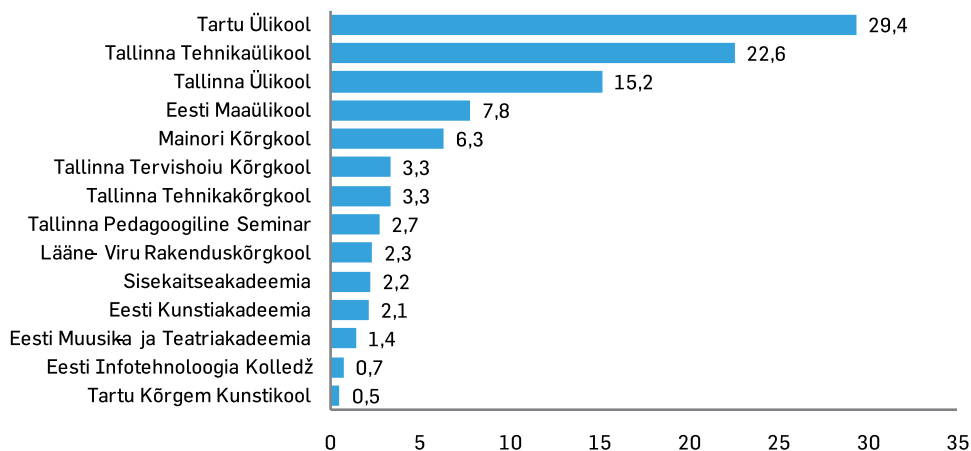
Neljandik lõpetanutest olid mehed ja kolm neljandikku naised (vt Joonis 1). Enamik lõpetanuid oli vanuses 23 kuni 29 eluaastat. Lõpetanute jaotus soo ja vanuse alusel on sarnane eelmise vilistlasuuringuga, mis viidi läbi 2007. aastal⁹.

Joonis 1. Lõpetanute jaotus soo ja vanuse lõikes (%)

54% lõpetanutest elab Harjumaal, viiendik Tartumaal, 5% Pärnumaal, 3% Ida-Virumaal, Lääne-Virumaal ja Viljandimaal, 2% Raplamaal, Saaremaal ja Võrumaal, 1% Jõgevamaal, Järvamaal, Läänemaal, Põlvamaal ja Valgamaal. 2% lõpetanutest elas küsitluse hetkel välismaal.

Avalik-õiguslike¹⁰ ülikoolide lõpetanuid oli 79% ja rakenduskõrgkoolide lõpetanuid 21%. 29% kõrghariduse omandanutest lõpetas Tartu Ülikooli, 22% Tallinna Tehnikaülikooli, 15% Tallinna Ülikooli, 8% Eesti Maaülikooli ning 6% Mainori Kõrgkooli (vt Joonis 2).

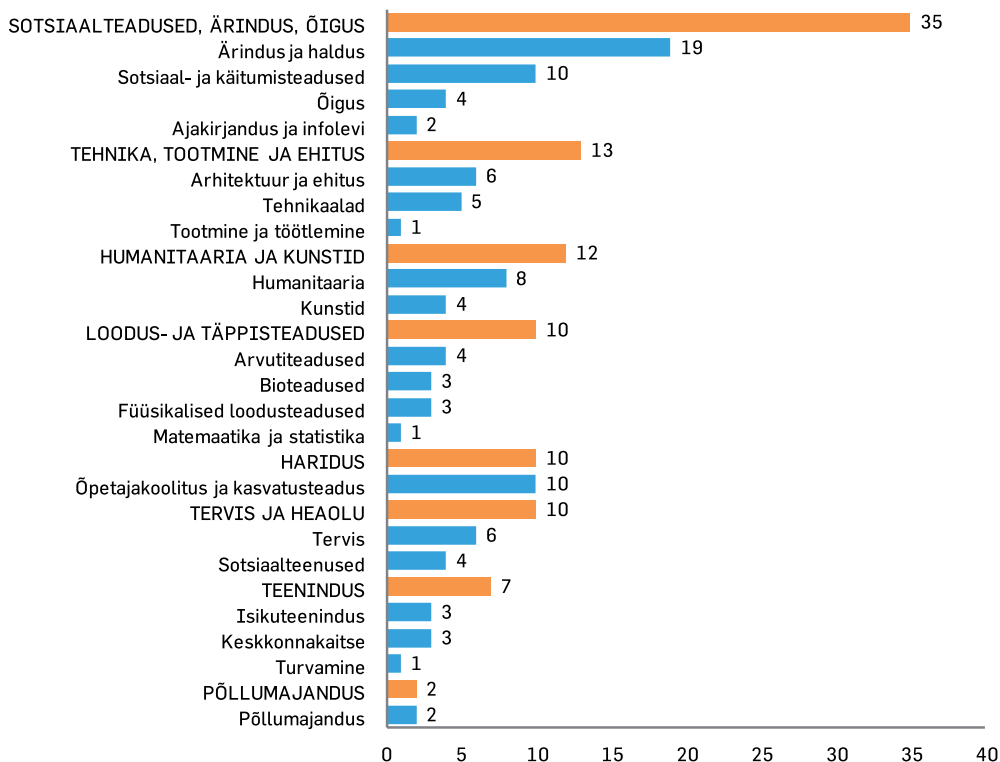
Joonis 2. Lõpetanute jaotus kõrgkoolide lõikes (%)

⁹ 2007. aasta vilistlasuuringus osalesid 5 avalik-õiguslikku ülikooli: Eesti Kunstiakadeemia, Eesti Maaülikool, Tallinna Tehnikaülikool, Tallinna Ülikool ja Tartu Ülikool.

¹⁰ Käesolevas uuringus osalenud rakenduskõrgkoolide ja ülikoolide jaotus on toodud lisas 1, punkt 10.2 - klassifikaatorid

Lõpetanute jaotus erinevate õppesuundade ja -valdkondade lõikes on toodud joonisel 3.

Kõige rohkem lõpetanuid oli sotsiaalteaduste, äriduse ja õiguse valdkonnas, mille lõpetanud moodustasid 35% kõigist 2009. aasta kõrgkoolide vilistlastest. Õppesuundadest oli kõige rohkem lõpetanuid äriduses ja halduses (19%), millele järgnesid sotsiaal- ja käitumisteadused (10%) ning õpetajakoolitus ja kasvatusteadused (10%). Viie erineva õppevaldkonna (tehnikas, tootmine ja ehitus; humanitaaria; loodus- ja täppisteadused; haridus; tervis ja heaolu) lõpetanute osakaal jäi 10-13% piiridesse. Kõige vähem oli lõpetanuid teeninduse (7%) ja põllumajanduse (2%) valdkonnas.

Joonis 3. Lõpetanute jaotus õppevaldkondade ja õppesuundade¹¹ lõikes (%)

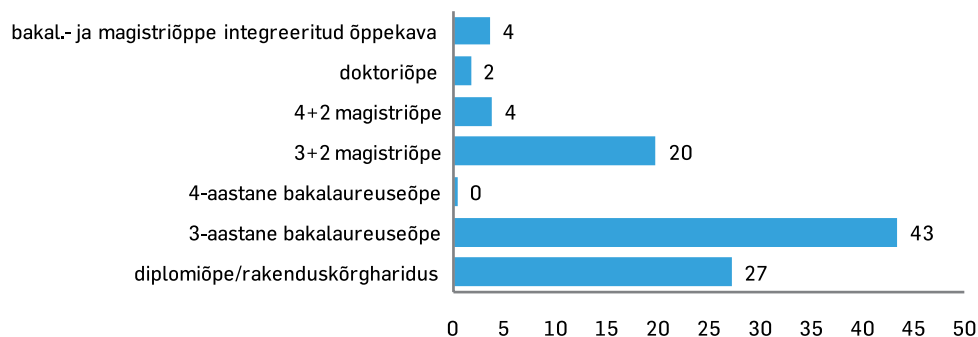
Konkreetsed valdkonnad moodustavad õppesuunad on joonistel sinisega märgitud ning laiemad õppevaldkonnad oranžiga.

Kui 2007. aasta uuringus olid lõpetanute seas ülekaalus 3+2 bakalaureuse õppekava läbinud (45%) ning 4+2 õppekava läbinuid oli 19%, siis 2010. aasta tulemuste põhjal (vt joonis 4) olid selges ülekaalus nii 3+2 bakalaureuse- kui ka magistriõppekava läbinud (vastavalt 43% ja 20%). Bakalaureuseõppe 4+2 õppekava läbinute osakaal uuringus jäi alla 1% ning 4+2 magistriõppe lõpetanute osakaal oli 4%.

¹¹ Vt õppekavade ja õppesuundade omavahelisi seoseid lisas 1, punkt 10.2 - klassifikaatorid

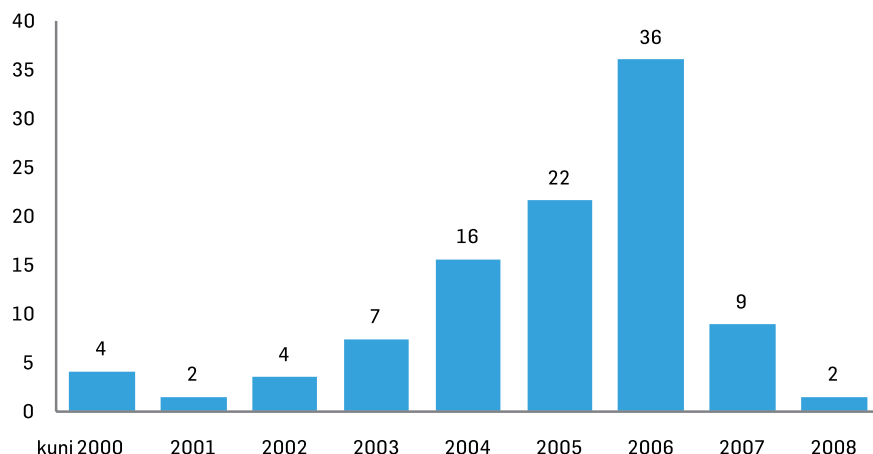
Diplomiõppe ning rakenduskõrghariduse õppekavade lõpetanute arv oli võrreldes 2007. aastaga märksa kõrgem, mis on ka mõistetav, võttes arvesse, et erinevalt varasemast on käesolevasse uuringusse kaasatud ka rakenduskõrgkoolid.

Doktoriõppe ning bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekavade lõpetanute osakaal oli samal tasemel 2007. aasta vilistlasuuringuga, mis on ka mõistetav, kuna nendel haridusastmetel pakuvad õppimisvõimalusi ainult avalik-õiguslikud ülikoolid.

Joonis 4. Lõpetanute jaotus õppeastmete lõikes (%)¹²

Õpingute algusaastana märgiti aastaid vahemikus 1991–2008¹³ (vt joonis 5). 74% vilistlasest alustas õpinguid aastail 2004–2006, neist omakorda pooled just 2006. aastal, mis on kooskõlas 3+2 bakalaureuseõppe läbinute suure osakaaluga uuringus.

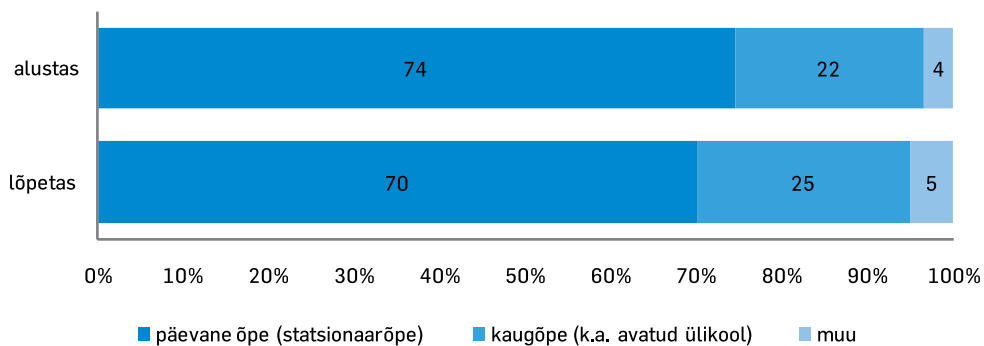

Joonis 5. Õpingute alustamise aasta¹³

¹² 4-aastase bakalaureuseõppe lõpetanute osakaal uuringus on alla 1%, mistõttu nende kohta pole järelduste tegemine korrektne ning edasises analüüsis neid ei käsitleta.

¹³ Küsimuse sõnastusest tulenevalt võib õpingute algusaastana olla märgitud nii esmane kõrgkooli sisseastumise aasta kui ka õpingute algusaasta viimati lõpetatud õppeastmel.

74% lõpetanutest alustas õpinguid päevases ehk statsionaarses õppevormis (vt Joonis 6), 22% kaugõppes (k.a avatud ülikool) ning 4% muus õppevormis. Muu õppevormina tõid lõpetanud sagedamini välja õhtust õpet, tsüklilõpet ja õppimist eksternina. Enamasti on alustatud õppevormis ka lõpetatud, kuid vähesel määral on toimunud õppevormide vahelist liikumist õpingute ajal, sealjuures on peamiselt suundunud kaugõppesse. Enamik (93%) päevases õppevormis õpinguid alustanutest ka lõpetas õpingud päevases õppevormis, kuid 5% lõpetas kaugõppes ning 2% muus õppevormis. Kaugõppes õpinguid alustanutest 95% lõpetas õpingud samas õppevormis, 5% aga muutis õppevormi ning lõpetas õpingud kas päevases õppevormis (4%) või muus õppevormis (1%). Muu õppevormi valinutest 93% lõpetas oma õpingud muus õppevormis, 6% valis õpingute ajal kaugõppe ja 1% päevase õppevormi.

Joonis 6. Õppevorm õpingute alustamisel ja lõpetamisel (%)

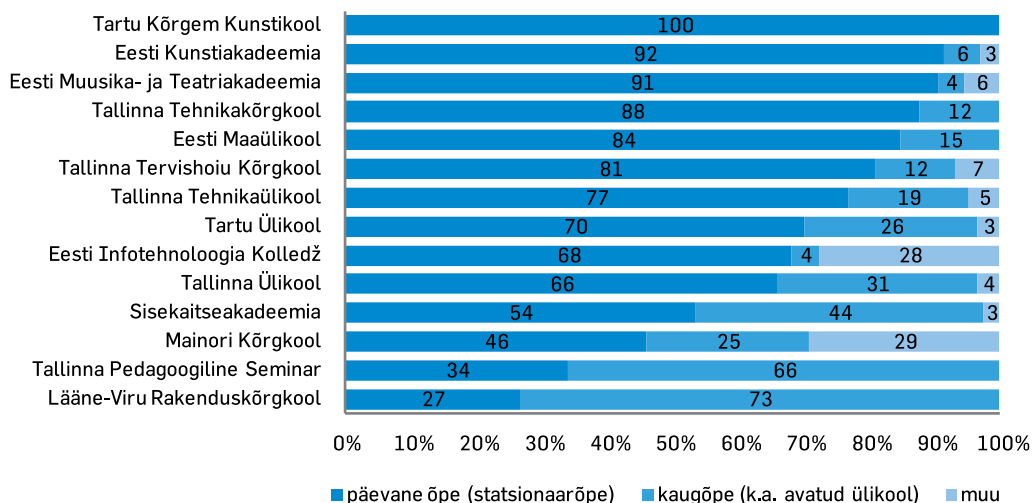
Õppevormi vahetamine õpingute ajal on seotud õpingute ajal töötamisega (vt Tabel 2), mis selgitab kaugõppesse suundumist. Õpingute ajal töötavad üliõpilased, kes alustasid õpinguid päevases õppes, muutsid sagedamini õppevormi kaugõppeks (6%) või muuks õppevormiks (3%), kaugõppes alustanud üliõpilased aga jätkasid pigem alustatud õppevormis, päevase õppe valis vaid 3% kaugõppivatest ja töötavatest üliõpilastest. Muus õppevormis alustanud üliõpilastest 8% läks kaugõppesse.

Õpingute ajal mittetöötavad päevase õppevormi üliõpilased lõpetasid õpingud enamasti päevases õppes, samas kui kaugõppes või muus õppevormis õppivatest mittetöötavatest üliõpilastest läks 15-16% õpingute ajal üle päevasesse õppesse.

Kõrgkoolide lõikes on erinevates õppevormides õppimine oluliselt erinev (vt Joonis 7). Kui Tartu Kõrgema Kunstikooli lõpetanute seas polnud kaugõppe vormis lõpetanud, siis Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli ja Tallinna Pedagoogilise Seminari lõpetanute hulgas oli kaugõppes õppijaid rohkem kui kaks kolmandikku, vastavalt 66% ja 73%. Muid õppevorme (enamasti õhtust õpet) kasutavad sagedamini Eesti Infotehnoloogia Kolledži (28%) ja Mainori Kõrgkooli (29%) lõpetanud.

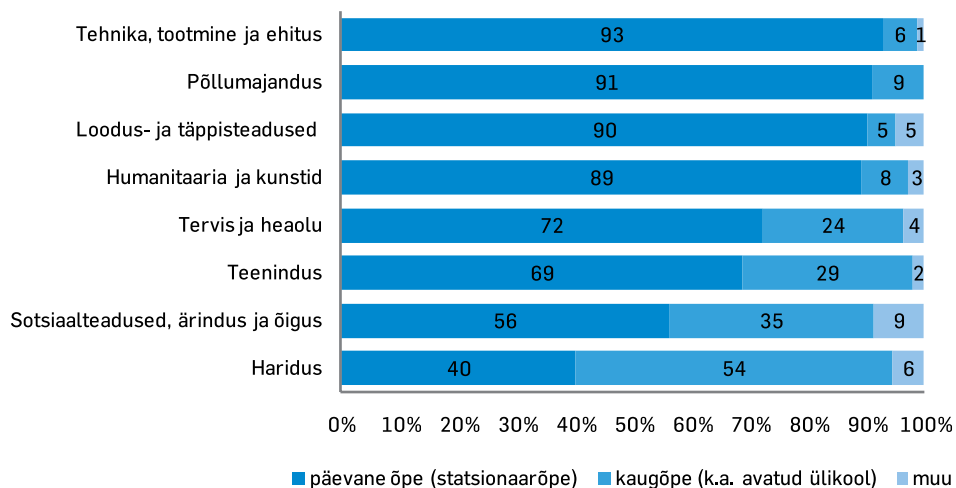
Tabel 2. Õppevormi muutmise seos õpingute ajal töötamisega (% õpingute alguses valitud õppevormis õppijatest)

Töötamine õpingute ajal	Õppevorm õpingute lõpus Õppevorm õpingute alguses	Päevane õpe (statsionaar)	Kaugõpe (k.a avatud kõrgkool)	Muu
Jah	Päevane õpe (statsionaar)	91	6	3
	Kaugõpe (k.a avatud kõrgkool)	3	96	1
	Muu		8	92
Ei	Päevane õpe (statsionaar)	99	1	
	Kaugõpe (k.a avatud kõrgkool)	15	85	
	Muu	16		84

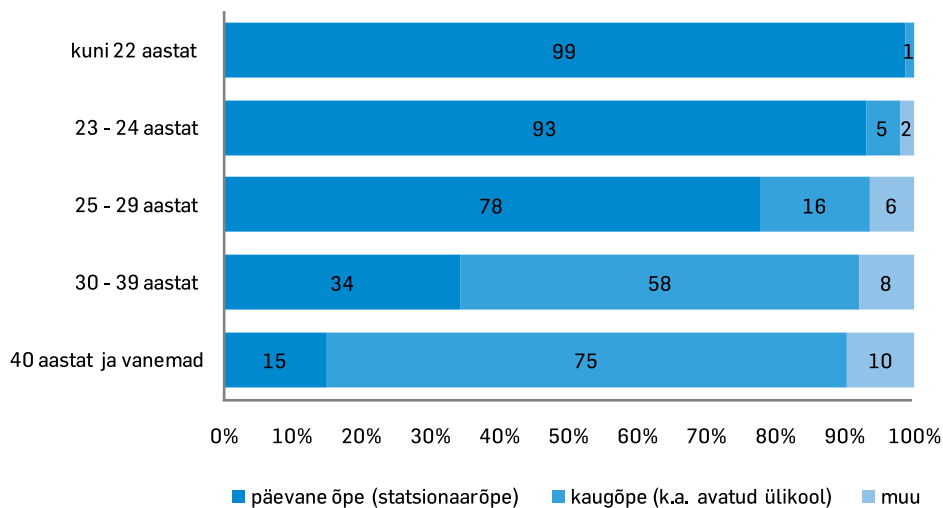
Joonis 7. Õppevormi muutmise seos õpingute lõpus kõrgkoolide lõikes (% vastava kooli lõpetanutest)

Eri õppevormides õppimine erineb ka õppevaldkondade lõikes (vt Joonis 8). Võrreldes keskmisega (vt Joonis 6) on statsionaarse õppe lõpetanuid tunduvalt rohkem (ligikaudu 90%) nii tehnika, tootmise ja ehituse kui ka põllumajanduse aga ka loodus- ja täppiseaduste ning humanitaaria ja kunstide valdkonnas. Keskmisest vähem on statsionaarses õppes lõpetanud teeninduse aga sotsiaalteaduste, äranduse ja õiguse ning hariduse valdkonnas.

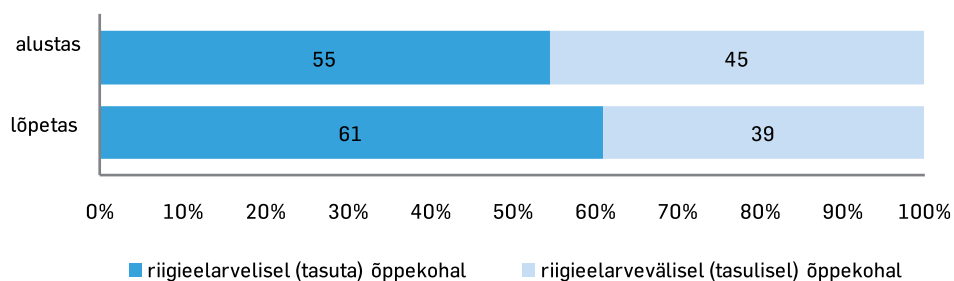
Joonis 8. Õppevorm õpingute lõpus õppevaldkondade lõikes (% õppevaldkonna lõpetanutest)

Statsionaarse õppe lõpetanud olid enamasti vanuses kuni 29 eluaastat, vanemates vanusgruppides oli rohkem kaugõppe lõpetanuid (vt Joonis 9). See on ka ootuspärane arvestades, et vanuse kasvades töötatakse rohkem õpingute kõrvalt ning olulisel kohal on majanduslik toimetulek ja kohustused perekonna ees.

Joonis 9. Õppevorm õpingute lõpus lõpetanute vanuse lõikes (%)

Nii õpingute alguses kui lõpus on mõnevõrra rohkem riigieelarvelistel (RE) kohtadel õppijad (vt Joonis 10). Riigieelarvelistel õppekohtadel õppinute osakaal on õpingute lõppedes 6 protsendipunkti võrra suurem kui õpinguid alustades. Sarnane tendents ilmnes ka 2007. aasta vilistlasuuringu tulemuste põhjal.

Joonis 10. Õppekoht õpingute alguses ja lõpus (%)

RE õppekohal alustanutest liikus riigieelarvevälisele (REV) kohale 6% lõpetanutest, vastupidisel suunal liikus 21% lõpetanutest.

Kõrgkoolide lõikes on liikumiste osakaal õppekohtade vahel erinev (vt Tabel 3). Võrreldes õpingute alustamisega lõpetas enam kui viiendik vilistlastest õpingud riigieelarvelisel kohal Tartu Kõrgemas Kunstikoolis ja Eesti Kunstiakadeemias. RE õppekohal lõpetanute osakaal suurenes õpingute alustamise järel veel viies kõrgkoolis 10 kuni 20 protsendi võrra.

Tabel 3. Liikumine õppekohtade vahel kõrgkoolide lõikes (% vastava kooli lõpetanutest)

Kõrgkool	Alustas RE õppekohal	Alustas REV õppekohal	Lõpetas RE õppekohal	Lõpetas REV õppekohal	RE kohal õppijate osakaalu muutus (pp)
Tartu Kõrgem Kunstikool	58	42	84	16	+26
Eesti Kunstiakadeemia	56	44	79	21	+23
Eesti Infotehnoloogia Kolledž	73	28	91	9	+19
Eesti Maaülikool	54	46	71	29	+17
Tallinna Tehnikakõrgkool	75	25	88	12	+13
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	76	24	88	13	+12
Tartu Ülikool	56	44	65	35	+10
Tallinna Ülikool	47	53	53	47	+6
Sisekaitseakadeemia	48	53	53	48	+5
Lääne-Viru Rakenduskõrgkool	61	39	66	34	+5
Tallinna Tervishoiu Kõrgkool	95	5	97	3	+2
Tallinna Pedagoogiline Seminar	67	33	68	32	+2
Mainori Kõrgkool	5	95	4	96	-1
Tallinna Tehnikaülikool	60	40	58	42	-2

Tallinna Tehnikaülikoolis ja Mainori Kõrgkoolis seevastu RE õppekohtadel õppijate osakaal õpingute jooksul vähenes. Riigieelarvelisel õppekohal lõpetanute kõrge osakaaluga paistavad silma Tallinna Ülikool (47%) ja Sisekaitseakadeemia (48%).

Tabel 4. Liikumine õppekohtade vahel õppevaldkondade lõikes (% õppevaldkonna lõpetanutest)

Õppevaldkond	Alustas RE õppekohal	Alustas REV õppekohal	Lõpetas RE õppekohal	Lõpetas REV õppekohal	RE kohal õppijate osakaalu muutus
Põllumajandus	70	30	94	6	+24
Humanitaaria ja kunstid	59	41	72	28	+14
Teenindus	48	53	57	43	+9
Tehnika, tootmine ja ehitus	80	20	86	14	+6
Haridus	59	41	65	35	+6
Tervis ja heaolu	77	23	83	17	+5
Loodus- ja täppisteadused	87	13	90	10	+3
Sotsiaalteadused, ärimus ja õigus	27	73	30	70	+3

Kõige enam on REV kohalt RE kohtadele liikunud põllumajanduse õppevaldkonna üliõpilased, kus riigieelarvelisel kohal alustas 70% ning lõpetas 94% üliõpilastest. Humanitaaria ja kunstide vallas oli RE kohal lõpetanuid 14% rohkem võrreldes alustanutega. Selgelt eristub teistest õppevaldkondadest sotsiaalteaduste, ärimuse ja õiguse valdkond, mille lõpetanuid on uuringus kõige rohkem (vt Joonis 3), kuid kus enamus üliõpilasi alustab ja lõpetab õpingud riigieelarvelisel kohal, vastavalt 73% ja 70%. Suhteliselt suur osakaal REV kohal lõpetanuid on ka hariduse (35%) ja teeninduse (43%) valdkonnas.

Ka lõpetanu vanusest sõltuvalt esinevad olulised erinevused riigieelarvelisel ja riigieelarvelisel õppekohtadel õppimisel. Mida vanem on õppija, seda tõenäolisemalt õpib ta REV õppekohal, mis on seotud ka sellega, et kaugõppes on rohkem tasulisi kohti. Kõige noorem vanuseklassis ehk kuni 22 aastaste lõpetanute hulgas alustas õpinguid RE kohal 70% ning lõpetas RE kohal 78%. 23 kuni 29 aastaste vanuseklassis alustas õpinguid RE kohal 60% ning lõpetas RE kohal 68%, kolmekümneaastastest ja vanematest õppuritest alustas ning lõpetas õpingud riigieelarvelisel kohal 38% lõpetanutest.

3.2 Tagasisaade õpingutele

Käesolev osa annab ülevaate lõpetanute peamistest erialavaliku kriteeriumidest ning sellest, kuidas lõpetanud hindavad läbitud õppekava, kõrgkoolide pakutavaid nõustamisteenuseid ja õpingute ajal läbitud praktikat. Lisaks on esitatud tulemused õpingute ajal töötamise kohta, kuna üha suurem osa tudengitest töötab juba enne õpinguid ja õpingute ajal. Sestap on olulised õpingute ajal töötamise põhjused, töökoormus ning õpingute aegse töö ja eriala seotus.

3.2.1 Erialavalikut mõjutanud tegurid

Sarnaselt 2007. aasta vilistlasuuringu on jätkuvalt kõige olulisemaks kriteeriumiks erialavalikul selle huvipakkuvus 85% (vt Joonis 11). Võrreldes varasema uuringuga on vähem välja toodud eneseteostusvõimalusi (26%, varasemas uuringus nimetas seda oluliseks faktoriks 37% lõpetanutest) ja tugevused valdkonnas (26%, varasemas uuringus vastavalt 32%).

Joonis 11. Erialavaliku olulisemad põhjused (%)

Mitme võimaliku vastuse tõttu ei ole kategooriate summa 100%.

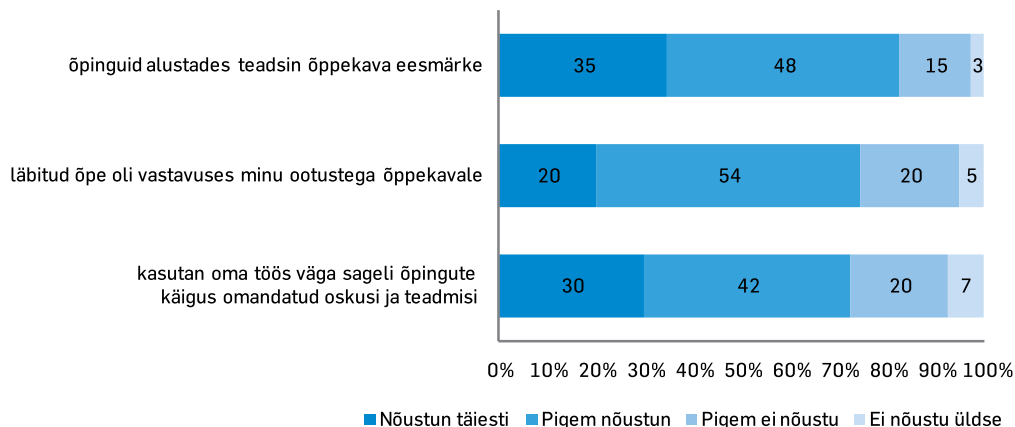
Lisaks etteantud variantidele tõid vilistlased välja veel järgmisi erialavaliku põhjuseid:

- ▶ töö on vaja vastava eriala teadmisi või kõrgharidust valitud valdkonnas,
- ▶ valitud eriala seostub huvialadega,
- ▶ varasemate õpingute jätkamine valitud erialal (ilmnes edasiõppijate korral),
- ▶ võimalus õppida riigieelarvelisel õppekohal,
- ▶ kooli sobiv asukoht.

3.2.2 Hinnangud õppekavale ja praktikale

Lõpetanutel paluti hinnata õppekava lähtuvalt selle eesmärkide selgusest õpingute alguses, õppe vastavusest ootustele ja saadud oskuste ning teadmiste rakendusvõimalustele igapäevatoos (vt Joonis 12). 83% lõpetanutest nõustus osaliselt või täielikult väitega, et nad teadsid õpinguid alustades õppekava eesmäärke. Võrreldes varasema uuringuga on teadlikkus õppekava eesmärkidest suurenenud lõpetanute hulgas 18 protsendipunkti võrra, mis on positiivne areng. Kolm neljandikku vilistlastest kinnitas, et läbitud õpe oli vastavuses tema ootustega õppekavale, neljandik vilistlastest selle väitega ei nõustunud. Võrreldes 2007. aasta uuringuga on 3 protsendipunkti võrra suurenenud nende osakaal,

kes kasutavad õpingute käigus omandatud teadmisi oma igapäevatoos sageli (varasemas uuringus oli neid 69%). 27% lõpetanutest ei kasuta õpingute käigus saadud teadmisi oma töös eriti sageli.

Joonis 12. Hinnangud õppekava eesmärgipärasuse ning tööturu nõuetega vastavuse kohta (%)

Kõrgkoolide lõikes on õppekava eesmärgipärasusele antud hinnangud mõnevõrra erinevad (vt Tabel 5). Eesti Infotehnoloogia Kolledži lõpetanud (üle 90%) märkisid, et nad teadsid õpinguid alustades õppekava eesmäärke, läbitud õpe vastas nende ootustele ning oma töös kasutavad nad sageli õpingute käigus omandatud oskusi ja teadmisi. Teistest koolidest eristuvad Eesti Kunstiakadeemia ja Tartu Kõrgem Kunstikool, kus lõpetanute hinnangud õppekavale ja praktikale olid kriitilisemad. Eesti Kunstiakadeemia puhul oli õpingute alguses õppekava eesmärgid teada kahele kolmandikule lõpetanutest, läbitud õpe vastas 63% vilistlaste ootustele, samas kasutab 79% vilistlastest õpingute käigus omandatud teadmisi sageli oma igapäevatoos. Tartu Kõrgema Kunstikooli vilistlastest 55% teadis õpinguid alustades õppekava eesmäärke, kuid läbitud õpe pigem ei vasta selle kooli lõpetanute ootustele (sellel seisukohal oli 58% lõpetanutest), ka õpingute käigus omandatud oskusi kasutab oma igapäevatoos vaid veidi üle poole (54%) lõpetanutest. Teiste koolidega võrreldes oli Eesti Maaülikooli lõpetanute hulgas vähem neid, kes hindasid õppekava ootustele vastavaks (64%), igapäevatoos saab omandatud oskusi ja teadmisi rakendada 57% lõpetanutest. Ülejäänud kõrgkoolid on saanud küllaltki kõrge hinnangu nii õppekava eesmärkide teadmise, ootustele vastavuse kui ka õpitu töös rakendamise osas.

Tabel 5. Lõpetanute hinnang õppekava eesmärgipärasusele ja õpingute käigus omandatud vajalikele oskustele (%)

Kõrgkool	õpinguid alustades teadsin õppekava eesmäärke		läbitud õpe oli vastavuses minu ootustega õppekavale		kasutan oma töös väga sageli õpingute käigus omandatud oskusi ja teadmisi	
	Nõustun	Ei nõustu	Nõustun	Ei nõustu	Nõustun	Ei nõustu
Eesti Infotehnoloogia Kolledž	95	5	100	0	91	9
Eesti Kunstiakadeemia	66	34	63	37	79	21
Eesti Maaülikool	73	28	64	36	57	43
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	91	9	76	24	92	8
Lääne-Viru Rakenduskõrgkool	89	11	89	11	88	12
Mainori Kõrgkool	80	20	76	25	73	27
Sisekaitseakadeemia	89	11	91	9	78	22
Tallinna Pedagoogiline Seminar	90	10	89	11	88	12
Tallinna Tehnikakõrgkool	78	22	83	17	73	27
Tallinna Tehnikaülikool	83	17	75	25	67	33
Tallinna Tervishoiu Kõrgkool	75	25	73	27	79	21
Tallinna Ülikool	87	13	69	31	68	32
Tartu Kõrgem Kunstikool	55	45	42	58	54	46
Tartu Ülikool	84	16	76	24	78	23

Märkus: „Nõustun“ kajastab neid, kes vastasid, et „nõustun täielikult“ või „pigem nõustun“, „ei nõustu“ kajastab hinnanguid „pigem ei nõustu“ ja „ei nõustu üldse“.

Enam kui 80% kõikide õppeastmete lõpetanutest märkis, et teadis õpinguid alustades õppekava eesmäärke. Läbitud õppekava vastas enamiku 4+2 magistriõppe (84%), diplomioõppe või rakenduskõrgharidusõppe (82%), 3+2 magistriõppe (77%) ja doktoriõppe (72%) lõpetanute ootustele. Bakalaureuseõppe ning bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekava läbinute teadlikkus oli mõnevõrra madalam (seal hindasid õppekava ootustele vastavaks kaks lõpetanut kolmest). Bakalaureuseõppe lõpetanutest kasutab õpingute käigus omandatud teadmisi ja oskusi igapäevases töös keskmiselt 62%, ülejäänud õppeastmete lõpetanutest enam kui 77%.

Õppevormide lõikes erinevad hinnangud vähe. Suuremad on erinevused saadud teadmiste rakendamise osas, päevase õppevormi lõpetanud kasutavad igapäevaselt õpitud teadmisi vähem (69%) kui kaugõppe lõpetanud (80%), ilmselt tuleneb see asjaolust, et kaugõppes õppijad teevad sagedamini erialavaliku lähtuvalt oma töökohast.

Praktika

Õppekava raames läbis kohustusliku erialase tööpraktika asutuses või ettevõttes kaks kolmandikku lõpetanutest, 9% lõpetanutest läbis tööpraktika vaba- või valikainena ning õppekava raames ei läbinud üldse mingit praktikat 24% lõpetanutest.

Kõrgkoolide lõikes on erialase praktika läbinute osakaal erinev (vt Tabel 6). Avalik-õiguslikes ülikoolides on praktika tähtsus tunduvalt madalam kui rakenduskõrgkoolides. Koolid võib tinglikult jaotada kolme gruppi: viie rakenduskõrgkooli puhul oli praktika läbinute osakaal lõpetanute hulgas enam kui 97%, teises grupis (tabelis sinise taustaga) on neli kooli, kus praktika läbinute osakaal on vahemikus 78-87%. Viimase grupi moodustavad viis ülikooli, kus kohustusliku praktika läbinute osakaal on väiksem kui 64%.

Tabel 6. Õppekava raames praktika läbinute osakaal kõrgkoolide lõikes (%)

Kõrgkool	jah, läbisin kohustusliku erialase tööpraktika	jah, läbisin tööpraktika vaba- või valikainena	õppekava raames praktikat ei toimunud
Eesti Infotehnoloogia Kolledž	100		
Tallinna Tehnikakõrgkool	100		
Lääne-Viru Rakenduskõrgkool	98		2
Sisekaitseakadeemia	96	1	3
Mainori Kõrgkool	96	3	1
Tartu Kõrgem Kunstikool	82		18
Tallinna Tehnikaülikool	81	6	13
Tallinna Tervishoiu Kõrgkool	78	6	17
Eesti Maaülikool	72	6	22
Tallinna Pedagoogiline Seminar	64	9	27
Tallinna Ülikool	60	11	30
Eesti Kunstiakadeemia	54	17	29
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	46	22	32
Tartu Ülikool	45	14	41

Ka õppevaldkondade lõikes on praktika osakaal erinev (vt Tabel 7). Tehnika, tootmise ja ehituse, tervise ja heaolu, teeninduse ning hariduse valdkonnas läbis õppekava raames kas kohustusliku praktika või valis praktika lisainena juurde üle 80% lõpetanutest. Sotsiaalteaduste, ärinde ja õiguse vallas läbis kohustusliku praktika kaks kolmandikku lõpetanutest ning lisaks tegi 12% lõpetanutest seda kas vaba- või valikaine raames. Tunduvalt väiksem on praktika läbinute osakaal põllumajanduse, loodus- ja täppisteaduste ning humanitaaria ja kunstide valdkonnas, kus iga kolmas (humanitaarias ja kunstides iga teine) ei läbinud õpingute ajal mingit praktikat.

Tabel 7. Õppekava raames praktika läbinute osakaal õppevaldkondade lõikes (%)

Õppevaldkond	jah, läbisin kohustusliku erialase tööpraktika	jah, läbisin tööpraktika vaba- või valikainena	õppekava raames praktikat ei toimunud
Tehnika, tootmine ja ehitus	89	3	8
Tervis ja heaolu	83	5	12
Teenindus	77	5	18
Haridus	77	5	18
Sotsiaalteadused, ärimine ja õigus	64	12	24
Põllumajandus	56	9	35
Loodus- ja täppisteadused	53	13	34
Humanitaaria ja kunstid	37	13	50

Erialane praktika on õppekava kohustuslik osa bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekavadel ning valdav diplomi- ja rakenduskõrgharidusõppes (praktika läbib 94% lõpetanutest). 3-aastases bakalaureuseõppes ja 3+2 magistriõppes läbis kohustusliku praktika keskmiselt 70% lõpetanutest ning 4+2 magistriõppes ja doktoriõppes keskmiselt 56%.

Õppevormide lõikes ei esine praktika aspektist olulisi erinevusi.

Praktikat hinnatakse üldiselt positiivselt. Õppekava raames praktika läbinutest 79% arvas, et praktika toetas teooria ja praktika integratsiooni ning andis võimaluse õpitud teadmisi praktikas rakendada, viiendik aga leidis, et praktika oli formaalne ega seostunud õpingutega.

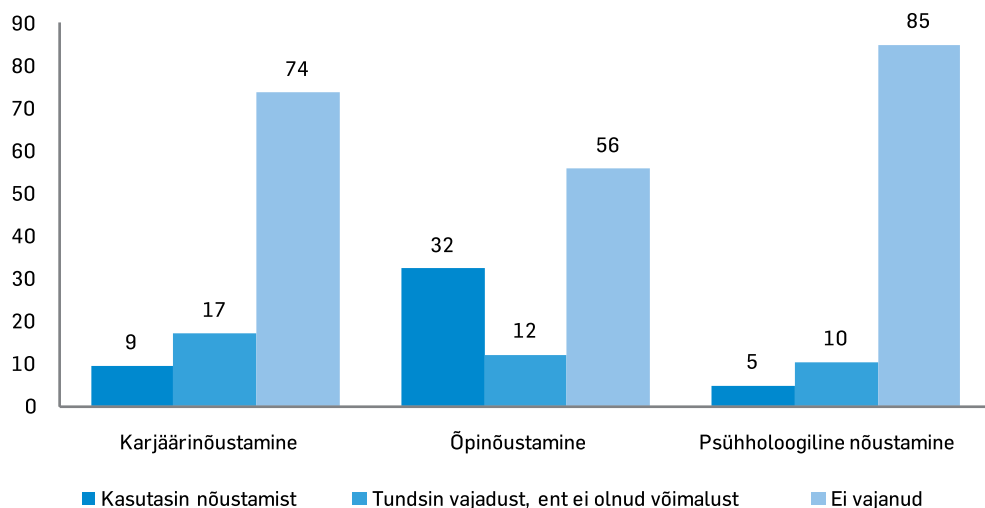
Eesti Kunstiakadeemia, Tartu Kõrgema Kunstikooli, Tallinna Tehnikaülikooli ning Mainori Kõrgkooli lõpetanutest oli praktikaga rahul 67-73%, ülejäänud 27-33% lõpetanutest leidsid, et praktika oli formaalne. Teiste uuringus osalenud kõrgkoolide lõpetanutest nõustus üle 80%, et praktika aitas siduda teoreetilisi ja praktilisi oskusi.

Õppevaldkondade lõikes hindasid praktika kasulikkust keskmisest madalamalt sotsiaalteaduste, ärimise ja õiguse (rahule jäi 70%), humanitaaria ja kunstide (71%) ning loodus- ja täppisteaduste (73%) valdkondade lõpetanud.

3.2.3 Nõustamisteenuste vajadus, kasutamine ja rahulolu nendega

Vilistlastel paluti anda tagasisidet erinevat liiki nõustamise kasutamise kohta kõrgkooliõpingute jooksul ning hinnata rahulolu saadud nõustamisteenusega ja vajadust nõustamise järele.

Nõustamisteenuseid kasutatakse õpingute ajal vähe. Kõige enam, 32% lõpetanutest kasutas õpinõustamist, mille sisuks on abistamine õppekava täitmisel, moodulite ja ainete valimisel, konfliktide lahendamisel õppejõudude ja ülikooli personaliga, eriala või õppekava vahetamisel ning stipendiumide või toetuste taotlemisel. Karjääri- ja psühholoogilist nõustamist kasutasid õpingute ajal vähesed.

Joonis 13. Nõustamisteenuste kasutamine või vajadus õpingute jooksul (%)

Karjäärinõustamine

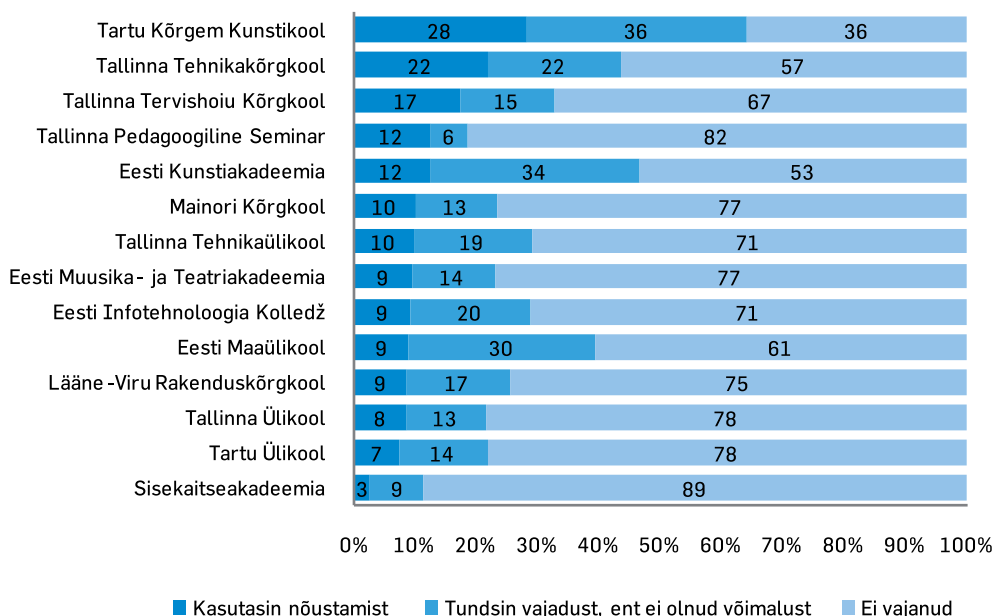
Võrreldes 2007. aasta vilistlasuuringu tulemustega on karjäärinõustamise kasutamine vähenenud, osakaal eelnevalt 16% ja käesoleva uuringu põhjal vaid 9%.

Kolmest nõustamise liigist tunti kõige enam puudust karjäärinõustamisest (nõustamine eriala valikul, välismaale tööle/õppima/praktikale minekul, tööelu planeerimisel, abi töö- ja praktikakoha leidmisel ning kandideerimiseks ettevalmistamisel) – 17% vilistlastest tunnistavad, et oleksid seda kõrgkoolis vajanud, kuid kõrgkool ei pakkunud seda võimalust. Mitmed täpsustasid, et nõuandeid ja abi saadi sõpradelt, tuttavatelt ja juhendajalt. Lisaks väljatoodud kolmele nõustamise liigile töid lõpetanud välja, et nad oleksid tahtnud rohkem kuulda eriala lõpetanud vilistlaste arvamust, mida lõpetanult oodatakse ning millele võiks õpingute käigus rohkem tähelepanu juhtida või millistele teemadele keskenduda.

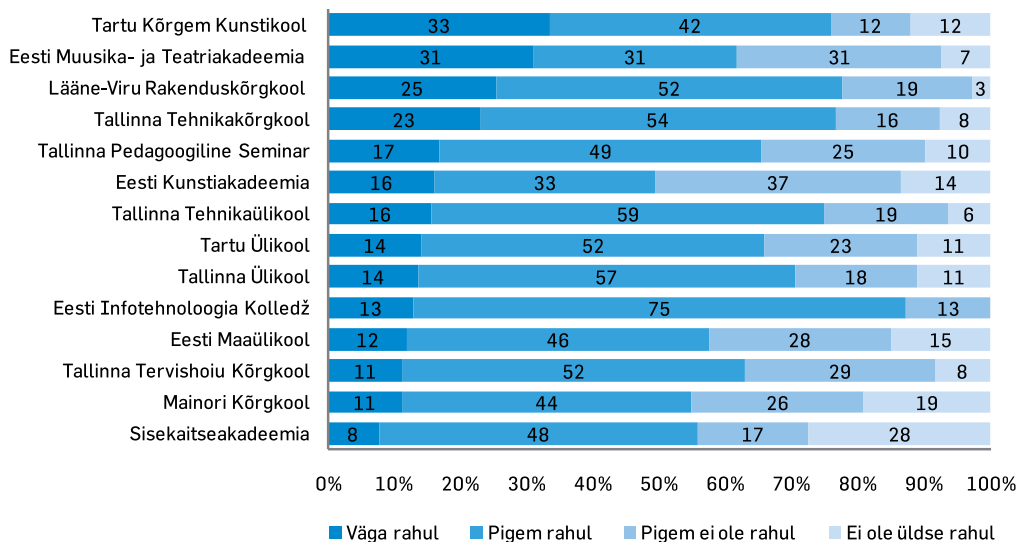
Keskmisest enam kasutasid karjäärinõustamist Tartu Kõrgema Kunstikooli, Tallinna Tehnika-kõrgkooli ja Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli lõpetanud (vt Joonis 14). Karjäärinõustamise vajadust tunnetasid, kuid ei leidnud võimalust selle kasutamiseks teistest enam Tartu Kõrgema Kunstikooli lõpetanud (36%), Eesti Kunstiakadeemia (34%) ja Eesti Maaülikooli (30%) vilistlased. Peaaegu üldse ei vajanud karjäärinõustamist Sisekaitseakadeemia lõpetanud.

Saadud karjäärinõustamisega jäi rahule keskmiselt kaks teenuse kasutajat kolmest, hinnangud kõrgkoolide lõikes on toodud joonisel 15.

Üldise järeldusena võib välja tuua, et tudengite arvamused on ka sama kõrgkooli piires tihti erinevad. Saadud karjäärinõustamisteenusega jäid kõige enam rahule Eesti Infotehnoloogia Kolledži (88%), Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli (77%), Tallinna Tehnikakõrgkooli (77%), Tallinna Tehnikaülikooli (75%) ning Tartu Kõrgema Kunstikooli (75%) lõpetanud. Karjäärinõustamisteenusega ei olnud rahul ligikaudu pooled Eesti Kunstiakadeemia, Mainori Kõrgkooli, Sisekaitseakadeemia ja Eesti Maaülikooli lõpetanud, kes seda võimalust õpingute ajal kasutasid.

Joonis 14. Karjäärinõustamise kasutamine või vajadus kõrgkoolide lõikes (%)

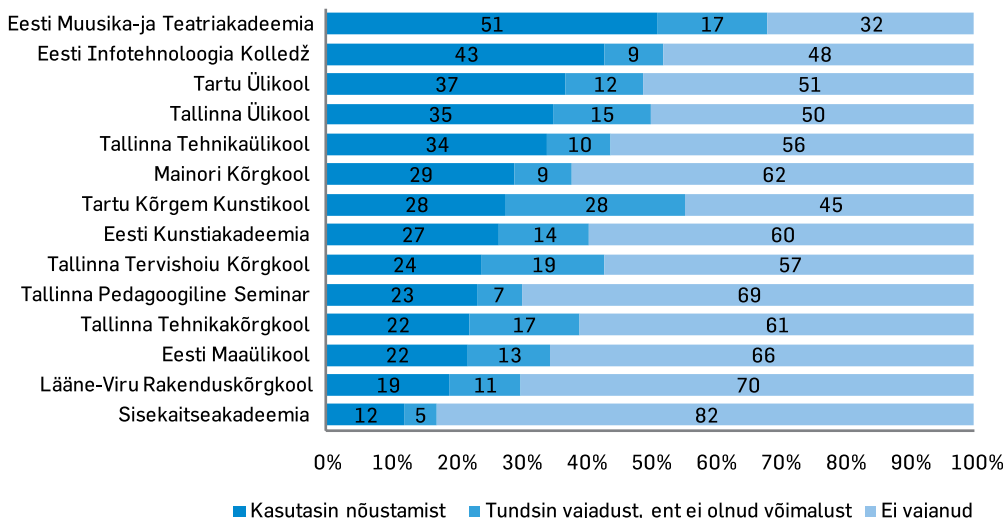

Joonis 15. Rahulolu karjäärinõustamisteenusega kõrgkoolide lõikes (% nõustamist kasutanutest)

Õpinõustamine

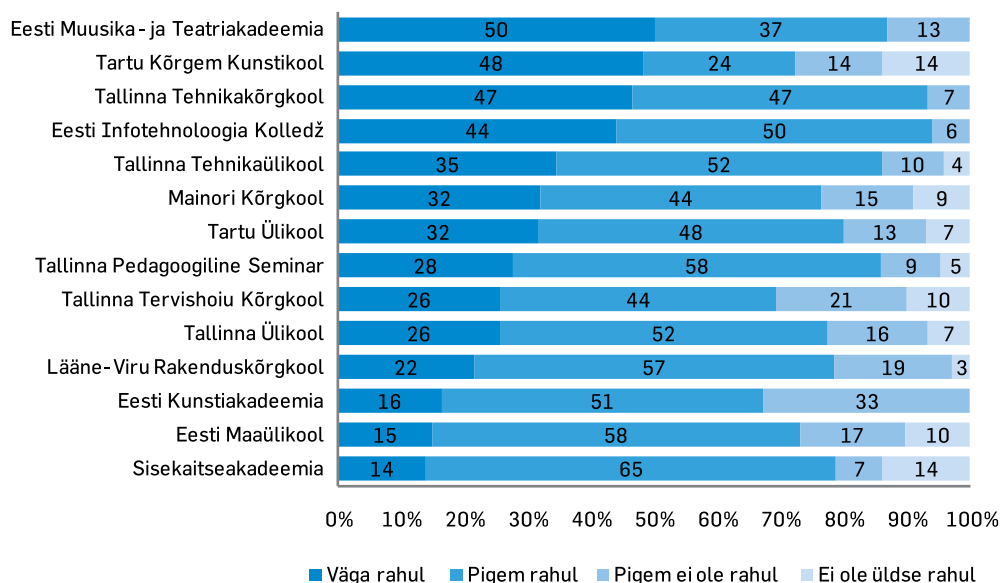
Õpinõustamist kasutasid lõpetanud kolmest nõustamise liigist õpingute ajal kõige enam – iga kolmas tegi seda ning teenuse soovijaid oli lisaks 12% (vt Joonis 13). Õpinõustamist kasutanute hulk on võrreldes 2007. aasta uuringuga tunduvalt vähenenud, varasemas uuringus oli õpinõustamise kasutajate osakaal 56%, lisaks oleks 36% lõpetanutest soovinud nõustamisteenust, kuid selleks puudus võimalus. Kuivõrd nõustamist kasutanute hulgas domineerivad selgelt avalik-õiguslikud kõrgkoolid, kus kahe aasta võrdluses on õpinõustamist kasutanute hulk selgelt vähenenud, ei tulene erinevused uuringute erinevatest valimitest.

Kõrgkoolide lõikes (vt Joonis 16) on õpinõustamist keskmisest sagedamini kasutanud viie kõrgkooli vilistlased. Tartu Kõrgema Kunstikooli lõpetanute seas oli keskmisest tunduvalt enam neid, kes tundsid küll vajadust selle nõustamisteenuse järele, kuid selleks puudus võimalus. Kõige vähem oli kasutajaid ja tunti vajadust õpinõustamise järele Sisekaitseakadeemia lõpetanute hulgas.

Joonis 16. Õpinõustamise kasutamine või vajadus kõrgkoolide lõikes (%)

Keskmiselt jäi saadud õpinõustamisega rahule neli teenuse kasutajat viiest. Lõpetanute hinnangud õpinõustamise teenusele kõrgkoolide lõikes on toodud joonisel 17. Kõige enam on õpinõustamisega probleeme Eesti Kunstiakadeemias ning Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis. Tallinna Tehnikakõrgkoolis, Eesti Infotehnoloogia Kolledžis ning Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias õpinõustamist kasutanud seevastu olid saadud abiga valdavalt rahul.

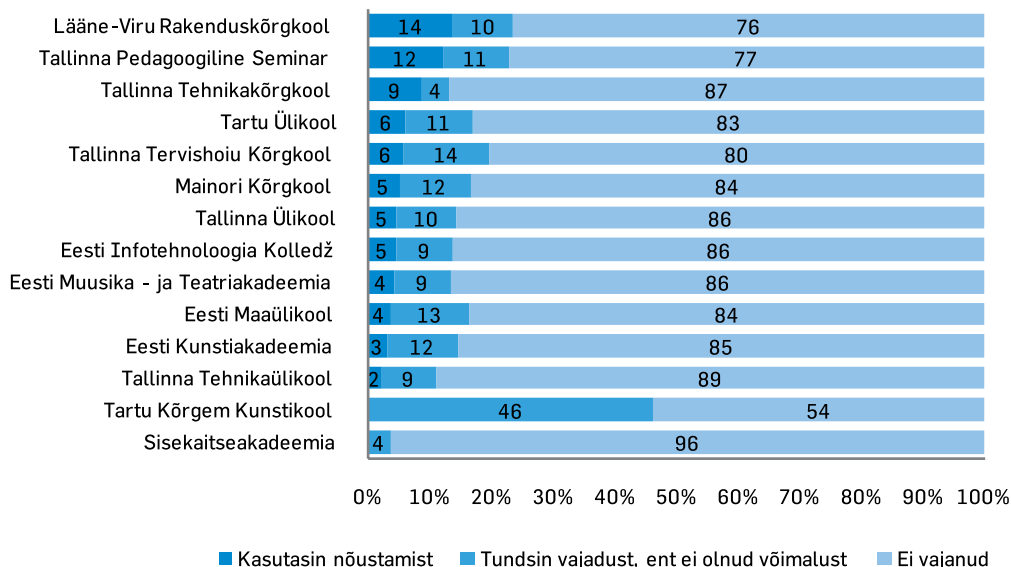

Joonis 17. Rahulolu õpinõustamisteenusega kõrgkoolide lõikes (% teenuse kasutajatest)

Psühholoogiline nõustamine

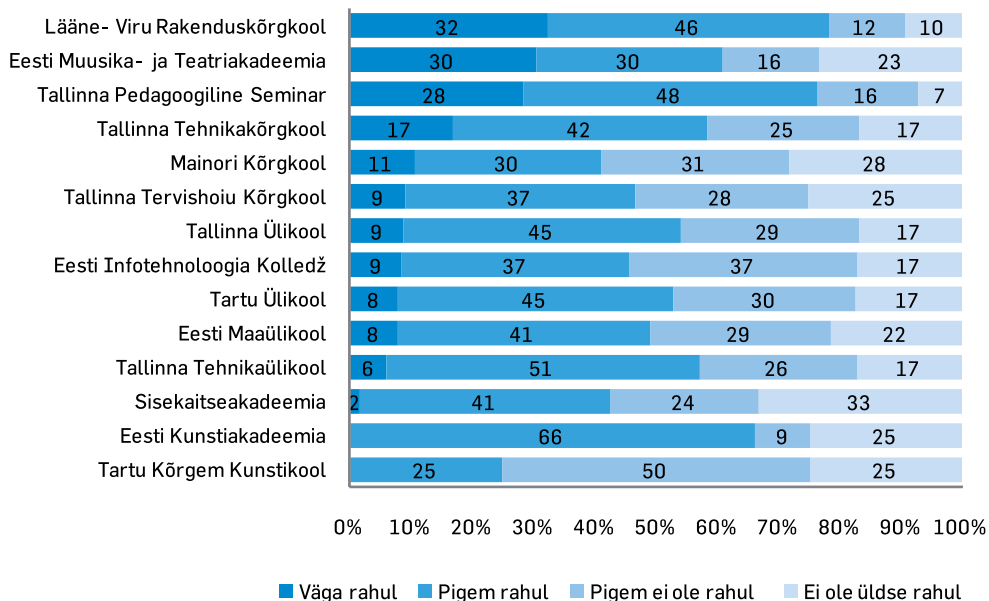
Kõige vähem kasutati (5%) ja tunti vajadust (10%) ülikoolide pakutava psühholoogilise nõustamise järele, mis sisaldab nõustamist isiklike probleemide (sealhulgas stress, motivatsiooni puudumine), õppimisprobleemide (sealhulgas õppimisoskused, aja planeerimine) ja terviseprobleemide (näiteks toitumishäired, alkoholi või narkootikumide tarvitamine, seksuaalsed probleemid, unehäired) korral. Nõustamisteenusega jäi rahule 54% teenuse kasutajatest. Võrreldes 2007. aasta uuringu tulemustega on selle nõustamisliigi kasutamine 2 protsendipunkti võrra kasvanud, üldine rahulolu saadud nõustamisteenusega aga kahanenud 12 protsendipunkti võrra.

Kõrgkoolide lõikes (vt Joonis 18) kasutasid psühholoogilist nõustamist enam Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli (14%), Tallinna Pedagoogilise Seminari (12%) ja Tallinna Tehnikakõrgkooli (9%) vilistlased. Tartu Kõrgema Kunstikooli vilistlastest ei olnud mitte keegi kasutanud psühholoogilist nõustamist, kuid lausa 46% neist tundis vajadust sellise nõustamisteenuse järele. Keskmisest enam oleksid psühholoogilist nõustamist vajanud ka Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli (14%) ja Eesti Maaülikooli (13%) lõpetanud.

Joonis 18. Psühholoogilise nõustamise kasutamine või vajadus kõrgkoolide lõikes (%)

Jooniselt 19 selgub, et rahulolu psühholoogilise nõustamisega on kõrgkooliti erinev. Hea on tõdeda, et koolides, kus kasutati psühholoogilist nõustamist enam (Lääne-Viru Rakenduskõrgkool ja Tallinna Pedagoogiline Seminar), jäädi sellega ka rohkem rahule. Üldiselt olid pooled kasutajad nõustamisteenusega rahul. Mõned psühholoogilist nõustamist kasutanud vilistlased ei kasutanud ülikoolide pakutavaid teenuseid, vaid otsisid abi mujalt.

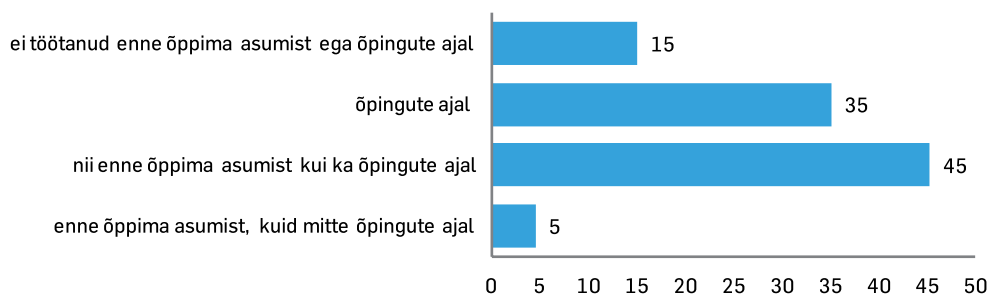

Joonis 19. Rahulolu psühholoogilise nõustamisega kõrgkoolide lõikes (% teenuse kasutajatest)

3.2.4 Töötamine õpingute ajal

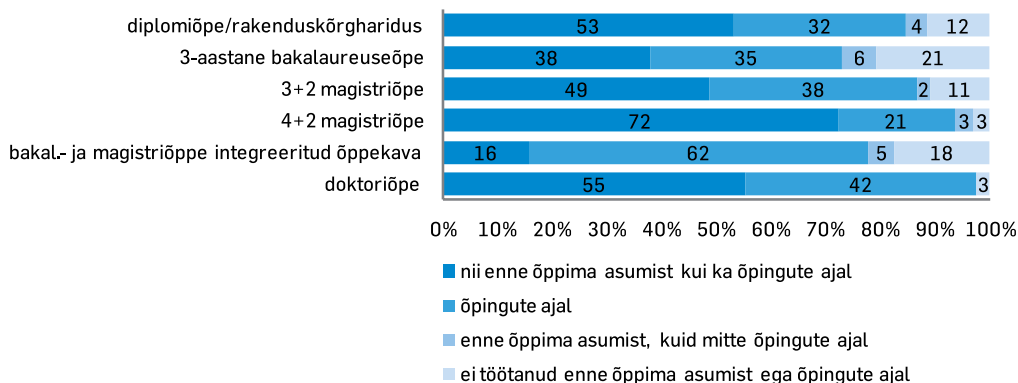
Õpingute ajal töötab neli tudengit viiest, mida on 5 protsendipunkti võrra rohkem kui 2007. aastal (vt Joonis 20). Õpingute ajal töötanute osakaal on tõusnud nende arvelt, kes töötasid juba enne õppima asumist ja jätkasid töötamist õpingute ajal. Kõrgkooli lõpetamise ajaks ei olnud töökogemust vaid 15% lõpetanutest. 2007. aasta vilistlasuuringu põhjal oli töökogemuseta iga neljas vilistlane.

Õpingute ajaks katkestas töötamise 5% lõpetanutest.

Joonis 20. Töötamine enne õpinguid ja õpingute ajal (%)

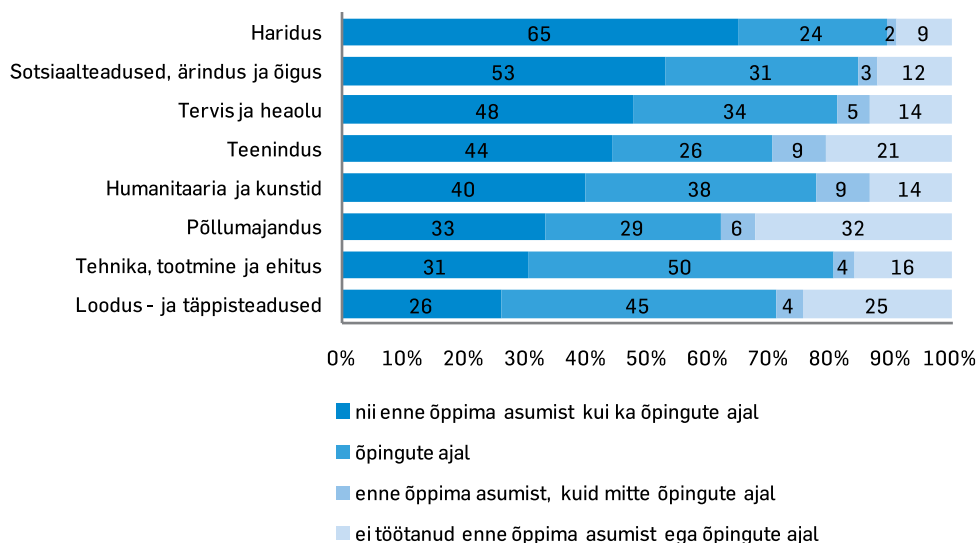
Enamik doktoriõppe (97%) ja 4+2 magistriõppe (93%) lõpetanutest töötas paralleelselt õpingutega (vt Joonis 21). Lõpetamise ajaks ei olnud töökogemust ligikaudu viiendikul 3-aastase bakalaureuseõppe ning bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekava lõpetanutest.

Joonis 21. Töötamine enne õpinguid ja õpingute ajal õppeastmete lõikes (%)

Õppevaldkondade lõikes on töötamine enne õpinguid ja õpingute ajal samuti erinev (vt Joonis 22). Enne õppima asumist ja õpingute ajal töötas kaks kolmandikku hariduse valdkonna lõpetanutest ning peaaegu pooled sotsiaalteaduste, äriduse ja õiguse ning tervishoiu ja

heaolu valdkonna lõpetanutest. Õpingute ajal alustas töötamist veel kolmandik nimetatud erialade lõpetanutest, loodus- ja täppisteaduste ning tehnika, tootmise ja ehituse valdkonnas alustasid õpingute ajal töötamist pooled tudengitest. Töökogemust ei ole lõpetamise hetkeks saanud kolmandik põllumajanduse, iga neljas loodus- ja täppisteaduste, viiendik teeninduse ja 16% tehnika, tootmise ja ehituse valdkonna lõpetanutest.

Joonis 22. Töötamine enne õpinguid ja õpingute ajal õppevaldkondade lõikes (%)

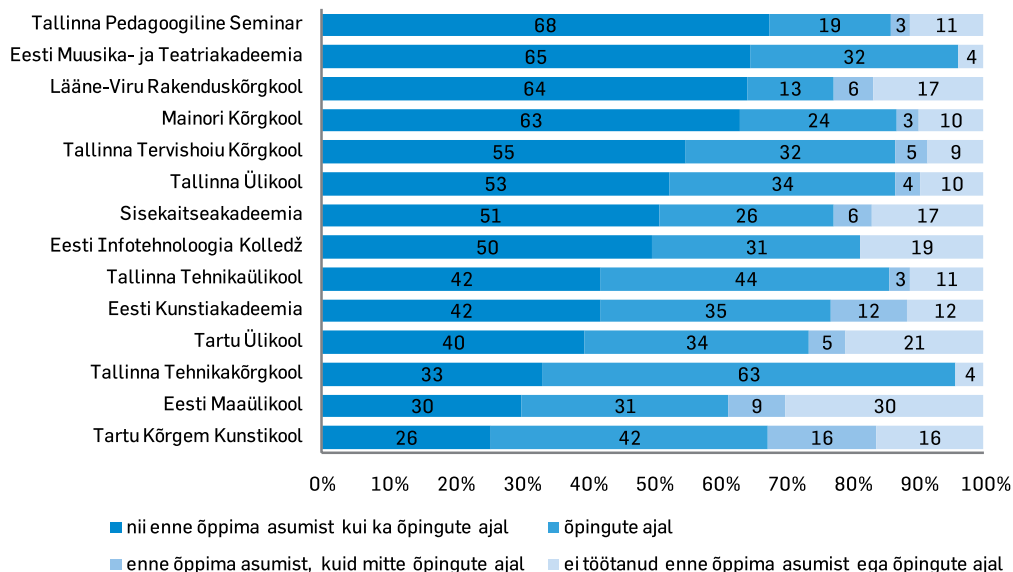
Päevases õppevormis õppinutest töötas enne õpinguid ja õppimise ajal 30%, õpingute ajal alustas töötamist 43% tudengitest, 6% katkestas või lõpetas õppimise ajaks eelneva töösuhte ning lõpetamise hetkeks ei olnud töökogemust viiendikul päevase õppevormi lõpetanutest. Kaugõppijatest töötas nii enne õpinguid kui õpingute ajal 83% õppuritest, õpingute ajal alustas töötamist 14% ning 1% kaugõppe lõpetanutest katkestas õppimise ajaks töötamise. Töökogemust ei olnud lõpetamise hetkeks vaid 1,5% kaugõppe lõpetanutest.

Valitud õppekoht mõjutab samuti õpingute ajal töötamist. Riigieelarvelisel kohal õppinutest töötas enne õpinguid ja õpingute ajal kolmandik, õpingute ajal alustas töötamist 41% lõpetanutest, töökogemust ei olnud lõpetamise ajaks viiendikul riigieelarvelisel kohal õppijatest. Riigieelarvevälisel kohal õppijatest töötas enne õpinguid ja õpingute ajal 62%, õpingute ajal alustas töötamist 27% lõpetanutest, töökogemust ei olnud 8% riigieelarvevälisel kohal lõpetanutest.

Õpingute ajal töötas enamik Tallinna Tehnikakõrgkooli ning Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia lõpetanutest (vt Joonis 23). Keskmisest rohkem ehk 86-87% oli õpingute ajal töötanud Mainori Kõrgkoolis, Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis, Tallinna Ülikoolis, Tallinna Pedagoogilises Seminaris ja Tallinna Tehnikaülikoolis. Eesti Maaülikoolis ja Tartu Kõrgemas Kunstikoolis töötas õpingute ajal ligikaudu kaks kolmandikku lõpetanutest.

Lõpetamise ajaks ei olnud töökogemust kolmandikul Eesti Maaülikooli, 21% Tartu Ülikooli,

19% Eesti Infotehnoloogia Kolledži, 17% Sisekaitseakadeemia ja Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli ning 16% Tartu Kõrgema Kunstikooli lõpetanutest.

Joonis 23. Töötamine enne õpinguid ja õpingute ajal kõrgkoolide lõikes (%)

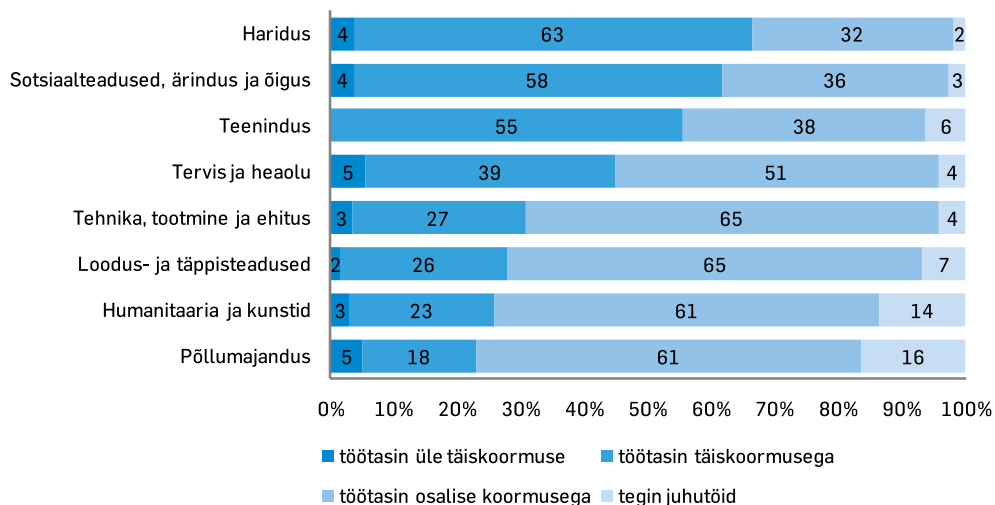
Õpingute ajal töötanutest 45% töötasid täiskoormusega ehk 40 tundi nädalas, üle täiskoormuse töötajaid oli 3%. Osalise koormusega töötas 47% ning juhutöid tegi 5% lõpetanutest. Võrreldes 2007. aasta vilistlasuurinuga on vähenenud õpingute ajal täiskoormusega töötamine (5 protsendipunkti võrra) ning suurenenud osakoormusega töötamine ja juhutööde tegemine. See võib tuleneda kahe uuringu vahel aset leidnud muutustest tööturul.

74% päevase õppevormi lõpetanutest, kes õpingute ajal töötasid, tegid seda osalise koormusega (sealhulgas juhutööd) ning neljandik täiskoormusega. Kaugõppe lõpetanutest, kes õpingute ajal töötasid, töötas ligikaudu 90% õpingute ajal täiskoormusega ning kümnendik osalise koormusega.

Riigieelarvelisel õppekohal õppijatest, kes õpingute ajal töötasid, töötas kaks kolmandikku osalise koormusega (sh juhutööd) ning kolmandik täiskoormusega. Riigieelarvevälisel kohal õppijate puhul olid osakaalud vastupidised, kaks kolmandikku töötas täiskoormusega ning kolmandik osalise koormusega. Võrreldes 2007. aasta uuringuga on riigieelarvelisel kohal õppijate hulgas suurenenud täiskoormusega töötamine peaaegu 10 protsendipunkti võrra, 2007. aastal töötas riigieelarvelisel kohal lõpetanutest osakoormusega 75% ning täiskoormusega 25%.

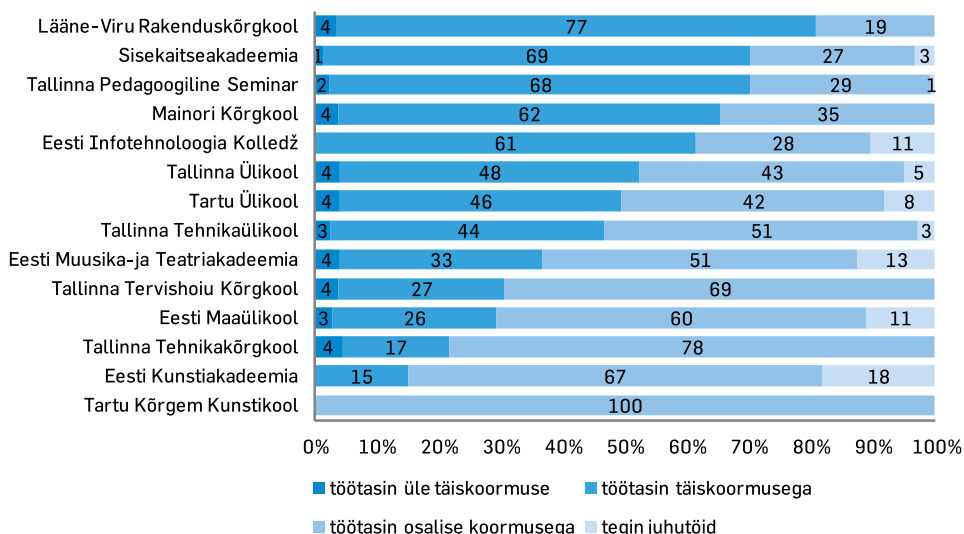
Diplomiõppes või rakenduskõrgharidusõppes ning magistriõppes töötasid õpingute ajal täiskoormusega enam kui pooled lõpetanutest. Osalise koormusega töötasid seevastu sagedamini 3-aastase bakalaureuseõppe, doktoriõppe ning integreeritud õppekava lõpetanud.

Täiskoormusega töötas õpingute ajal üle poole hariduse; sotsiaalteaduste, äranduse ja õiguse ning teeninduse õppevaldkonna lõpetanutest. Osakoormusega töötasid pigem põllumajanduse ning humanitaaria ja kunstide valdkonna lõpetanud (vt Joonis 24).

Joonis 24. Töökoormus õpingute ajal õppevaldkondade lõikes (% õpingute ajal töötanutest)

Enam kui poolte kõrgkoolide lõpetanud töötasid täiskoormusega (vt Joonis 25). Ainult osalise koormusega töötasid Tartu Kõrgema Kunstikooli lõpetanud. Õpingute ajal osalise koormusega töötanute osakaal oli suurem ka Eesti Kunstiakadeemia ja Tallinna Tehnika-kõrgkooli vilistlaste seas.

Joonis 25. Töökoormus õpingute ajal kõrgkoolide lõikes (% õpingute ajal töötanutest)

Peamiselt tingivad vajaduse õpingute kõrvalt töötada finantsilised raskused. Peaaegu pooled vilistlastest, kes õpingute ajal töötasid, tegid seda majanduslikel põhjustel (vt Joonis 26), ligikaudu viiendikku huvitas töökogemuse saamine (sealhulgas üldise töökogemuse saamine 5% ja erialase töökogemuse saamine 18%). Kümnendiku puhul oli töötamise põhjuseks lisaraha teenimise soov. Muude põhjustena toodi sagedamini välja, et kaugõpe võimaldas tööl käimist, õpingutest jäi aega üle, töötati vaheaegadel, hirm kaotada senine töökoht, õppimise eest tuli tasuda jm.

Joonis 26. Õpingute ajal töötamise peamised põhjused (%)

Majanduslikke põhjusi tõid õpingute kõrvalt töötamise peamise põhjusena sagedamini välja doktoriõppe tudengid. Integreeritud õppekava läbinutel oli sagedasemaks põhjuseks erialase töökogemuse saamise soov (43%), keskmisest sagedamini soovisid töökogemust omandada ka 3+2 magistriõppe lõpetanud (27%). Lisaraha teenimine oli töötamise põhjuseks sagedamini 3-aastase bakalaureuseõppe (16%) lõpetanutel ning harvem magistriõppe (5%) lõpetanutel. Soov ennast teostada oli oluline doktoriõppe lõpetanutele. Magistriõppe tudengid töötasid sagedamini enne õppima asumist (16%).

Päevase õppevormi lõpetanute peamiseks põhjusteks õpingute kõrvalt töötamise põhjusteks olid majanduslik toimetulek (44%), soov saada töökogemust (27%) ja lisaraha teenimine (16%). Kaugõppe lõpetanute puhul oli õpingute ajal töötamise peamiseks põhjusteks majanduslik toimetulek (54%), soov saada töökogemust (13%). Kaugõppe lõpetanud märkisid sagedamini, et nad töötasid juba enne õpinguid ning õpingud olid lisategevuseks (11%).

Õppevaldkondade lõikes oli peamiseks põhjuseks õpingute ajalt töötamiseks eelkõige majanduslik toimetulek, töökogemuse saamist tõid keskmisest sagedamini välja teeninduse (32%), tehnika, tootmise ja ehituse (32%) ning loodus- ja täppiseaduste (29%) valdkondade lõpetanud. Lisaraha teenimist nimetasid olulise põhjusena keskmisest sagedamini humanitaaria ja kunstide (16%), tehnika, tootmise ja ehituse (15%) ning põllumajanduse (14%) õppevaldkonna lõpetanud.

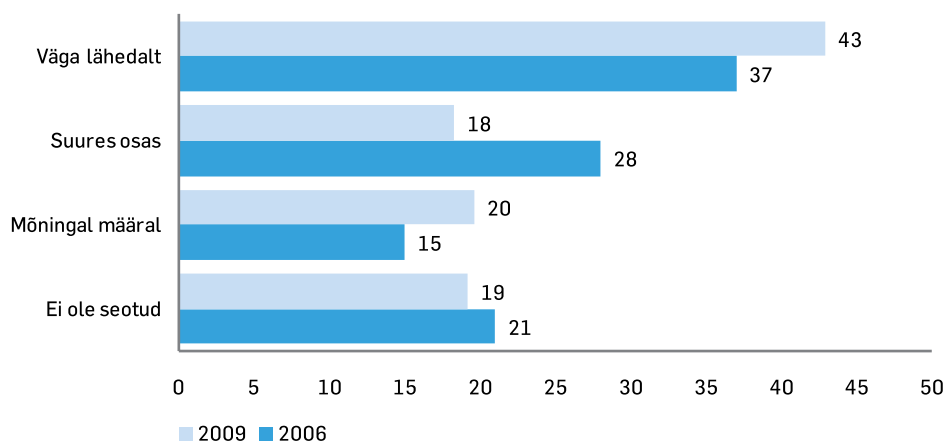
Kõikide kõrgkoolide lõikes (vt Tabel 8) on valdavaks õpingute ajal töötamise põhjuseks majanduslik toimetulek, teistest olulisemaks põhjuseks pidasid seda Tartu Kõrgema Kunstikooli (72%), Tallinna Pedagoogilise Seminari (59%) ja Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli

(57%) lõpetanud. Töökogemuse saamine oli oluliseks põhjuseks kõikidele lõpetanutele, sagedamini tõid selle välja Sisekaitseakadeemia (36%), Eesti Infotehnoloogia Kolledži (34%), Tallinna Tehnikakõrgkooli (31%), Tartu Kõrgema Kunstikooli (28%) ja Tallinna Tehnikaülikooli (27%) lõpetanud. Soov ennast teostada oli õpingute ajal töötamise oluliseks põhjuseks Mainori Kõrgkooli (17%) ja Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli (13%) vilistlastele.

Tabel 8. Peamised põhjused õpingute ajal töötamiseks kõrgkoolide lõikes (% õpingute ajal töötanutest)

Kõrgkool	ei tuleks muidu majandus- likult toime	soov lisaraha teenida	soov saada töökoge- must	soov ennast teostada	töötasin enne õpinguid, õppimine on lisategevus	tehti hea pakku- mine	muu
Eesti Infotehnoloogia Kolledž	50	5	34				11
Eesti Kunstiakadeemia	47	7	23	4		4	15
Eesti Maaülikool	53	15	19	3	1	1	7
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	53	13	17	4	4	4	4
Lääne-Viru Rakenduskõrgkool	57	6	11	13	8		5
Mainori Kõrgkool	45	12	13	17	3	3	9
Sisekaitseakadeemia	36	5	36	5	8	1	9
Tallinna Pedagoogiline Seminar	59	6	14	1	7	1	10
Tallinna Tehnikakõrgkool	43	17	31	4			4
Tallinna Tehnikaülikool	44	13	27	6	3	3	5
Tallinna Tervishoiu Kõrgkool	48	14	23	2	4	2	8
Tallinna Ülikool	50	9	21	7	7	2	5
Tartu Kõrgem Kunstikool	72		28				
Tartu Ülikool	48	11	21	5	5	4	6

Üheks huvipakkuvaks aspektiks on õpingute aegse töö seos õpitava erialaga. Võrdlevad tulemused eelmise uuringuga on toodud joonisel 27.

Joonis 27. Õpingute aegse töö ja õpitud eriala seotus vilistlasuuringute andmetel (% õpingute ajal töötanust)

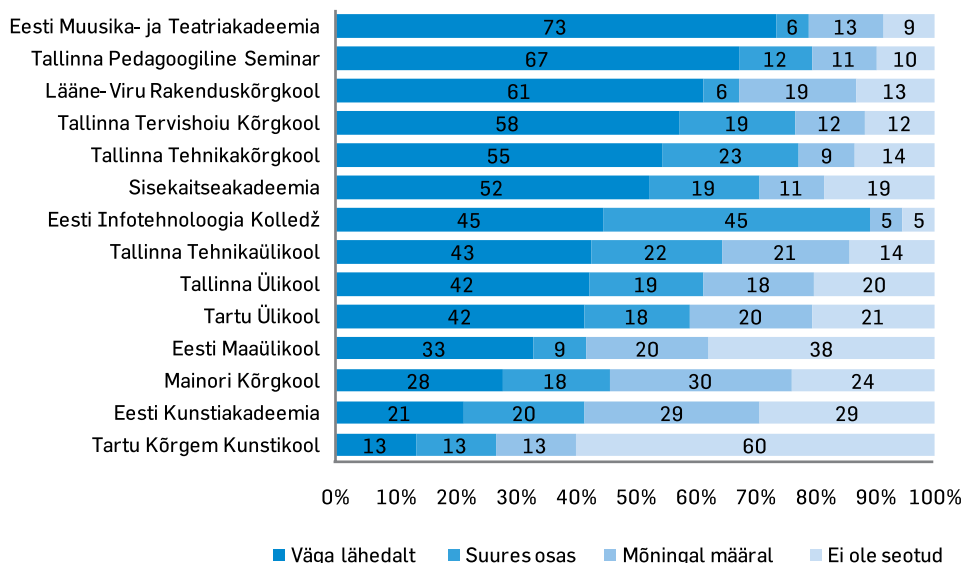
Võrreldes eelneva uuringuga on 6 protsendipunkti võrra suurenenud nende osakaal, kelle õpingute aegne töö on õpitava erialaga väga lähedalt seotud, 5 protsendipunkti võrra on suurenenud nende osakaal, kelle puhul töö on õpitava erialaga mõningal määral seotud. Seevastu on 2009. aasta lõpetanute seas kümne protsendipunkti võrra vähem selliseid lõpetanud, kelle töö ja õpitav eriala olid suures osas seotud. Kokkuvõttes on neid, kelle töö oli õpitava erialaga seotud ning kelle töö ei olnud üldse omandatud erialaga seotud, mõlema uuringu põhjal sama palju.

Kõige suuremal määral oli käesoleva uuringu põhjal töö seotud õpitava erialaga 4+2 magistriõppe (85%) ja doktoriõppe (83%) lõpetanutel. Ligikaudu kolmandik bakalaureuseõppe lõpetanutest ei töötanud õpingute ajal erialaga seotud töökohal.

Päevases õppevormis õppinute töö ei olnud seotud õpitud erialaga igal neljandal juhul. Kaugõppes õppinute korral oli töö erialane vähemalt pooltel juhtudel ja töö seos erialaga puudus vaid igal kümnendal lõpetanud.

Sagedamini ei töötanud õpitava erialaga seotud ametis põllumajanduse (44%), humanitaaria ja kunstide (32%) ning loodus- ja täppisteaduste (22%) valdkondade lõpetanud. Ülejäänud valdkondade puhul olid töö ja õpitav eriala seotud enam kui 80% õpingute ajal töötanute seas.

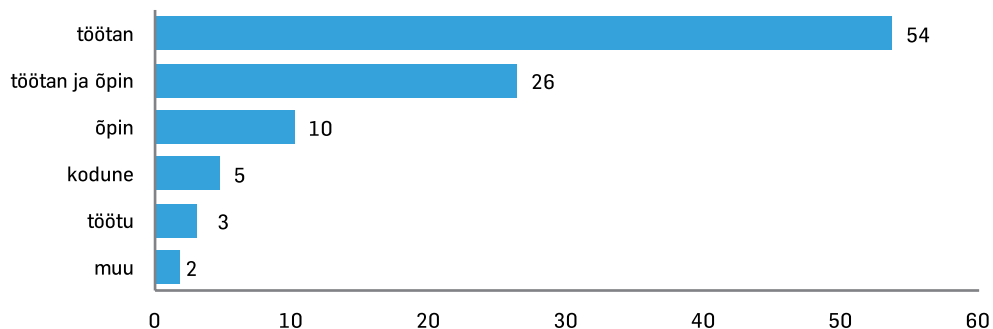
Sagedamini töötasid õpingute ajal erialaga seotud töökohal rakenduskõrgkoolide lõpetanud. Enam kui 70% õpingute ajal töötanud vilistlastest töötas õpitava erialaga seotud ametikohal juba õpingute ajal, välja arvatud Tartu Kõrgema Kunstikooli lõpetanud, kellest erialaga mitte seotud ametikohal töötas 60% ning Eesti Maaülikooli lõpetanud, kellest erialaga mitte seotud ametikohal töötas 38%.

Joonis 28. Õpingute aegse töö ja õpitava eriala seotus kõrgkoolide lõikes (% õpingute ajal töötanutest)

3.3 Kõrgkoolilõpetanute edasine tegevus

Aasta pärast lõpetamist töötavad pooled (54%) 2009. aasta lõpetanutest (vt Joonis 29). Neljandik lõpetanutest töötab ja õpib, kümnendik üksnes õpivad, 5% on lastega kodus, töötuid on 4% ning 2% on hõivatud mingi muu tegevusega (sealhulgas teenib aega kaitseväes, viibib välismaal, reisib, töötab või õpib lastega kodusolemise kõrvalt).

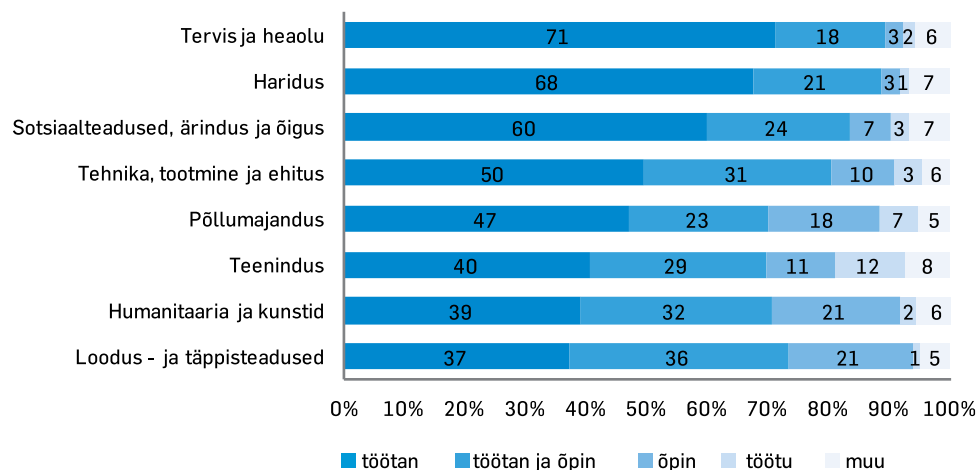
Joonis 29. Lõpetamisjärgne tegevus (%)

Kokku on lõpetanute seas 80% tööga hõivatuid ning 36% õpingutega seotuid.

Võrreldes 2007. aasta uuringuga on lõpetanute hulgas 3 protsendipunkti võrra suurenenud töötajate osakaal, samaaegselt töötavate ja õppivate lõpetanute osakaal on kolmandikult langenud neljandikuni ning töötute osakaal on tõusnud ühelt protsendilt kolmele.

Võrreldes teiste õppeastmetega lähevad harvemini pärast lõpetamist tööle 3-aastase bakalaureuseõppe lõpetanud (32% töötab ning 40% töötab ja õpib), edasistele õpingutele pühendub neist viiendik, mis on ka ootuspärane, kuna 3+2 õppes on bakalaureuseõpingute järel üldlevinud õpingute jätkamine magistritasemel. Ülejäänud õppeastmetel jääb ainult edasiõppijate osakaal alla 5%, sagedamini ühildatakse edasised õpingud ja töötamine (doktoriõppe lõpetanutest 20%, magistriõppe lõpetanutest keskmiselt 15%, integreeritud õppekava läbinutest 6%). Töötute osakaal õppeastmete lõikes ei erine.

Õppevaldkondade lõikes töötavad pärast ühe õppeastme lõpetamist sagedamini tervise ja heaolu (71%), hariduse (68%) ning sotsiaalteaduste, ärimise ja õiguse (60%) õppevaldkonna lõpetanud (vt Joonis 30). Pärast ühe õppeastme läbimist töötab ja õpib keskmiselt iga kolmas humanitaaria ja kunstide, loodus- ja täppisteaduste, tehnika, tootmise ja ehituse ning teeninduse valdkonna lõpetanu. Üksnes õpingute jätkamist peab vajalikuks iga viies humanitaaria ja kunstide, loodus- ja täppisteaduste ning põllumajanduse õppevaldkonna lõpetanu. Aasta pärast lõpetamist on töötuid keskmisest enam, põllumajanduse (7%) ja teeninduse (12%) valdkondade lõpetanute seas.

Joonis 30. Lõpetamisjärgne tegevus õppevaldkondade lõikes (% valdkonna lõpetanutest)

Pärast lõpetamist töötab (vt Tabel 9) enamik Tallinna Pedagoogilise Seminari lõpetanutest, vaid 8% jätkab õpinguid, neist omakorda 7% töötab ja õpib samaaegselt. Eesti Maaülikooli lõpetanutest seevastu töötab aasta pärast õpingute lõpetamist 42%, neljandik töötab ja õpib ning viiendik jätkab ainult õpingutega. Õppijate osakaal on suurem enamiku Tartu asuvate kõrgkoolide lõpetanute seas. Eesti Kunstiakadeemia paistab silma madala töötajate osakaaluga, lõpetanutest üksnes töötab 38%. Töötute osakaal on keskmisest kõrgem Mainori Kõrgkooli, Eesti Maaülikooli ning Eesti Kunstiakadeemia lõpetanute hulgas. Positiivne on see, et leidub koole, mille lõpetanutest on kõik rakenduse leidnud kas töötades, õpinguid jätkates või muude tegevustega.

Tabel 9. Lõpetamisjärgne tegevus kõrgkoolide lõikes (% vastava kooli lõpetanutest)

Kõrgkool	töötab	töötab ja õpib	õpib	töötu	kodune	muu
Tallinna Pedagoogiline Seminar	84	7	1	2	3	4
Tallinna Tervishoiu Kõrgkool	78	12	2		9	
Lääne-Viru Rakenduskõrgkool	75	8	1	1	15	
Sisekaitseakadeemia	75	17	3		6	
Mainori Kõrgkool	72	10	8	7	4	
Eesti Infotehnoloogia Kolledž	68	23			4	4
Tallinna Tehnikakõrgkool	62	29	4			4
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	59	36	4		2	
Tallinna Tehnikaülikool	53	32	6	2	5	2
Tallinna Ülikool	52	29	11	3	4	2
Tartu Ülikool	46	30	15	3	5	2
Eesti Maaülikool	42	25	19	7	5	2
Tartu Kõrgem Kunstikool	41	32	9		9	9
Eesti Kunstiakadeemia	38	36	18	5		3

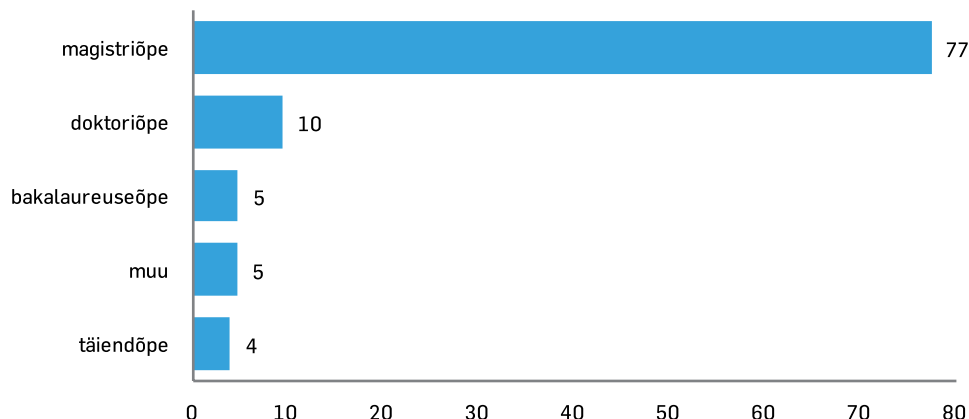
Päevase õppe lõpetanutest töötab 45%, töötamist ja õppimist jätkab paralleelselt 31% ning edasi õpib 14%. Kolm neljandikku kaugõppe lõpetanutest töötab, 15% töötab ja õpib ning õpinguid jätkab väga väike osa (1%). Päevase õppe lõpetanute hulgas on aasta pärast õpingute lõppu töötuid 4%, kaugõppe lõpetanute hulgas 2%. Põhjuseks võib olla see, et enamus kaugõppijatest töötas enne õpinguid ja õpingute ajal (97%).

Erinevusi edasiõppijate hulgas mõjutab ka õppekoht, millel õpingud lõpetatakse. 48% riigieelarvelisel kohal lõpetanutest töötab, kolmandik töötab ja õpib paralleelselt ning 13% suundub edasi õppima. Riigieelarv välisel kohal lõpetanutest 62% töötab, viiendik töötab ja õpib ning 6% läheb edasi õppima. Töötuid on aasta pärast õpingute lõppu rohkem riigieelarv välisel kohal lõpetanute hulgas, vastavalt 4% ja riigieelarvelisel kohal õppinutest 2%.

3.3.1 Õpingute jätkamine kohe pärast ühe õppeastme lõpetamist

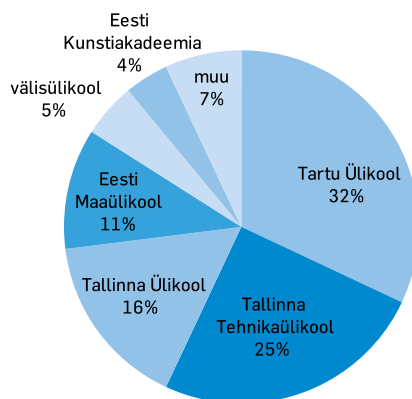
Kõikidest lõpetanutest jätkas pärast lõpetamist kohe õpinguid 36%. Kui 2007. aastal jätkas õpinguid kaks kolmandikku 3-aastase bakalaureuseõppe lõpetanutest, siis 2010. aastal oli edasiõppijate osakaal 59%. Pärast 4+2 magistriõppe ja integreeritud õppekava lõpetamist jätkas 2007. aastal õpinguid keskmiselt iga kolmas lõpetanu, 2010. aastal vaid iga kümnes. Rakenduskõrghariduse, 3+2 magistriõppe ja doktoriõppe korral jätkas mõlema uuringu andmetel õpinguid viiendik lõpetanutest.

Enamik vilistlastest jätkas õpinguid magistriõppes (vt Joonis 31), mis on ka ootuspärane, arvestades bakalaureusetaseme lõpetanute suurt osakaalu uuringus (vt Joonis 4). Doktorirõppes jätkas 10% vilistlastest.

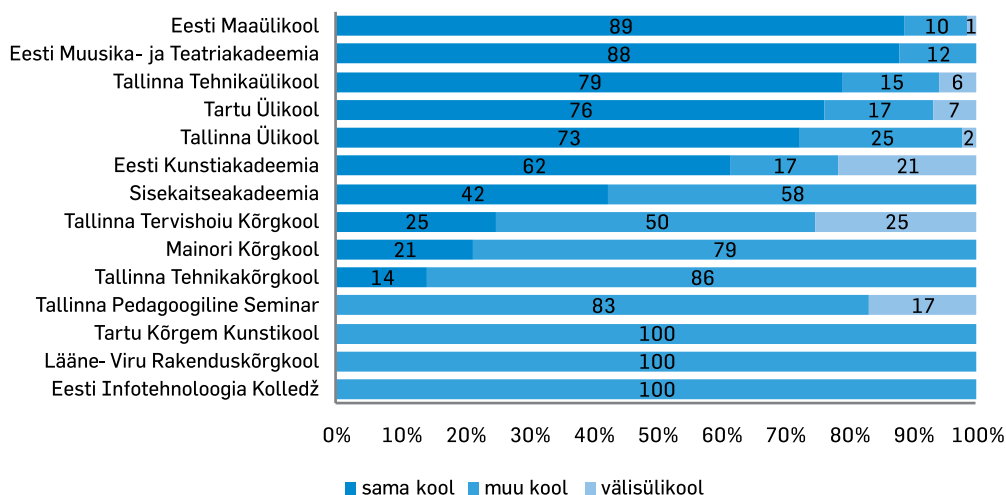
Joonis 31. Õpingute jätkamine õppeastmete lõikes (%)

Õpinguid jätkanutest kolmandik õppis edasi Tartu Ülikoolis, neljandik Tallinna Tehnikaülikoolis, 16% Tallinna Ülikoolis, 11% Eesti Maaülikoolis, 4% Eesti Kunstiakadeemias, 5% välisülikoolis ning 7% muus kõrgkoolis või kutseõppeasutuses (vt Joonis 32).

Joonis 32. Õpingute jätkamine pärast ühe õppeastme lõpetamist (% õpinguid jätkanutest)

Neli lõpetanut viiest jätkab õpinguid samas koolis, kus nad eelneva õppeastme lõpetasid (vt Joonis 33). Enim jätkavad õpinguid samas koolis Eesti Maaülikooli ja Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia lõpetanud, mis on ka mõistetav, kuna nende ülikoolide õppevaldkonnad on sedavõrd spetsiifilised, et neid ei ole võimalik mujal õppida. Tallinna Pedagoogilise Seminari, Tartu Kõrgema Kunstikooli, Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli ning Eesti Infotehnoloogia Kolledži lõpetanud soovivad õpinguid jätkata mujal, kuna nendes koolides on võimalik õppida ainult rakenduskõrghariduse õppekavadel.

Joonis 33. Õpingute jätkamine kõrgkoolide lõikes (% õpinguid jätkanutest)

Õpinguid jätkanute jaotumine õppevaldkondade ja õppeastmete lõikes on toodud tabelis 10. Hariduse valdkonnas jätkati enamasti magistriõppes (sealhulgas õpetajakoolitus), sotsiaalteaduste, äriduse ja õiguse valdkonnas jätkab õpinguid magistriõppes 87% ning doktoriõppes 5%, loodus- ja täppisteaduste valdkonnas on doktoriõppes jätkanute osakaal kõige suurem, küündides ligikaudu neljandikuni edasiõppijatest. Humanitaaria ja kunstide, tehnika, tootmise ja ehituse, põllumajanduse ning teeninduse valdkondades jätkab ligikaudu kolm neljandikku lõpetanutest õpinguid magistriõppes ning 8 kuni 15% õpib edasi doktoriõppes. Tervise ja heaolu valdkonnas jätkab neljandik õpinguid magistriõppes, neljandik residentuuris ning neljandik täiendusõppes.

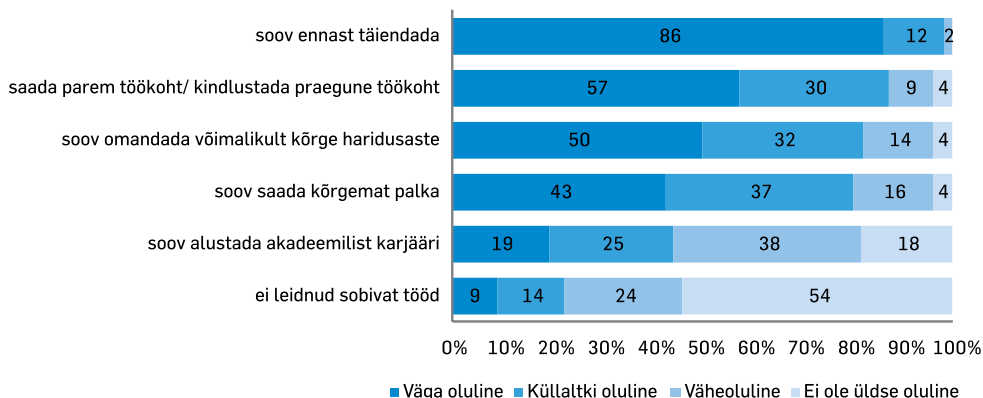
Tabel 10. Õpingute jätkamine õppevaldkondade ja õppeastmete lõikes (% õpinguid jätkanutest)

	bakalaureuseõpe	magistriõpe	doktoriõpe	muu
Haridus	8	83	1	7
Humanitaaria ja kunstid	4	79	10	6
Sotsiaalteadused, äridus ja õigus	5	87	5	4
Loodus- ja täppisteadused	1	73	24	2
Tehnika, tootmine ja ehitus	6	77	14	3
Põllumajandus		79	15	6
Tervis ja heaolu	11	26	8	55
Teenindus	1	75	8	16

Märkus: „Muu“ - edasiõppimine internatuuris, residentuuris, kutseõppeasutuses või täiendusõppes.

Vilistlastel paluti hinnata erinevate tegurite olulisust õpingute jätkamiseks (vt Joonis 34).

Praktiliselt kõik lõpetanud töid õpingute jätkamise põhjusena välja soovi ennast täiendada (98%). Samuti mõjutas edasiõppimist enam soov säilitada olemasolevat töökohta või saada parem töö (87%). Kõrgemat haridusastet pidas oluliseks põhjuseks 82% ning kõrgema palga saamise soov innustas edasi õppima 80%.

Joonis 34. Olulisemad tegurid õpingute jätkamisel (% õpinguid jätkanutest)

Akadeemilisele karjäärile mõtlevad edasi õppides vähem kui pooled (44%) lõpetanutest.

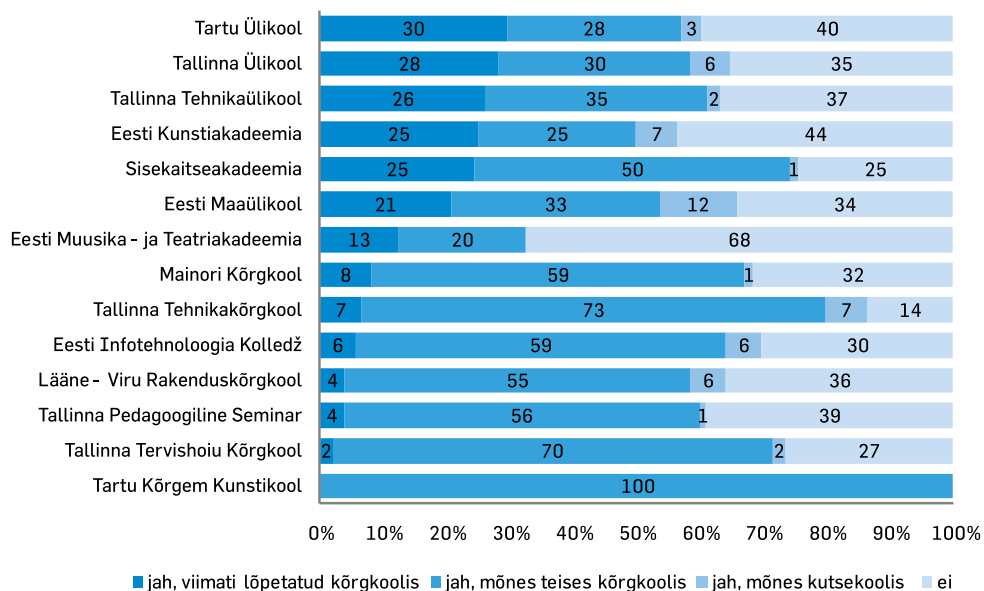
Enesetäiendamise soov edasiõppimisel oli oluline kõigil õppeastmetel jätkanute seas (oluliseks põhjuseks hindas seda enam kui 95%). Akadeemilist karjääri pidasid oluliseks 71% doktoriõpet alustanutest, bakalaureuseõppes ja magistriõppes (40%) ei olnud see nii oluline. Kõrgema palga, parema töökohta või olemasoleva töökohta kindlustamine ning võimalikult kõrge haridusastme omandamine olid olulisteks põhjusteks õpingute jätkamiseks kõigi õppeastmete lõpetanute seas (oluliseks pidas neid enam kui 70% vastaval astmel edasi õppijatest). Kuigi sobiva töö mitteleidmist peetakse uuritud õpingute jätkamise põhjustest kõige vähem oluliseks teguriks, on siiski 15% vilistlastest just seetõttu õpinguid jätkanud. Õpingute jätkamine põhjusel, et ei leitud sobivat töökohta, oli oluline 53% bakalaureuseõppes jätkanu jaoks. Magistri- ja doktoriõppes ei olnud see oluliseks edasiõppimise põhjuseks.

Akadeemilist karjääri pidasid oluliseks 71% tervise ja heaolu ning keskmiselt 60% humanitaaria, loodus- ja täppiseaduste ning põllumajanduse valdkonnas õpinguid jätkanutest. Muudes valdkondades peeti seda enam kui poolel juhtudel ebaoluliseks. Kõrgem palk, parem töökoht ja kõrgema haridusastme omandamise soov olid olulised kõigi valdkondade puhul (keskmiselt pidas neid olulisteks põhjusteks 83% edasiõppijatest). Sobiva töö mitteleidmist ei peetud enamasti oluliseks. Oluliseks pidas seda iga kolmas teeninduse ja põllumajanduse valdkonna õppurist, iga neljas tehnikavaldkonnas ning iga viies muus valdkonnas õppija.

Vilistlastest, kes ei jätkanud õppimist kohe (ehk aasta jooksul pärast lõpetamist), kavatseb lähitulevikus õpinguid jätkata samas ülikoolis 21%, mõnes teises kõrgkoolis 39% ning kutsekoolis 4%. Õpinguid ei soovi lähitulevikus jätkata kolmandik vilistlastest.

Võrreldes 2007. aasta vilistlasuuringuga on õpinguid jätkata soovivate lõpetanute osakaal

suurenenud. Eelkõige avalik-õiguslike ülikoolide lõpetanud soovivad lähitulevikus õpinguid jätkata viimati lõpetatud kõrgkoolis. Rakenduskõrgkoolide puhul soovitakse edasiõppimiseks sagedamini valida muu kool. Tulemused koolide lõikes on toodud joonisel 35.

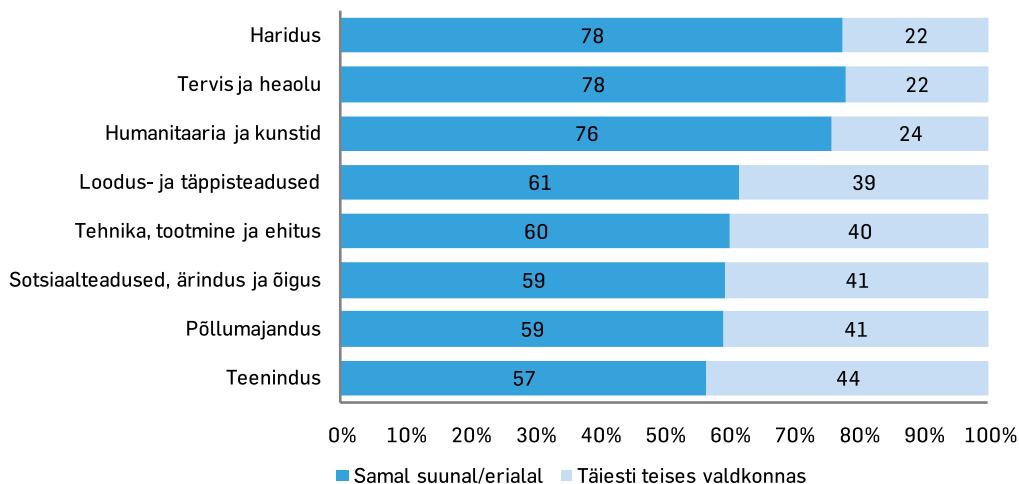
Joonis 35. Lõpetanute plaanid edasiste õpingute osas lõpetatud kõrgkooli lõikes (% mitteõppivatest vilistlastest)

Õpinguid ei soovi jätkata kaks kolmandikku Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia lõpetanutest ning märkimisväärt osa Eesti Kunstiakadeemia, Tartu Ülikooli, Tallinna Pedagoogilise Seminari ning Tallinna Tehnikaülikooli vilistlastest. Tartu Kõrgema Kunstikooli lõpetanud soovivad kindlasti õpinguid jätkata, kuid mõnes teises kõrgkoolis.

Õpingute jätkamise soov sõltub lõpetatud õppeastmest. Kui diplomi- või rakenduskõrgharidusõppe ja bakalaureuseõppe lõpetanutest soovib edasi õppida keskmiselt 74%, siis magistriõppe lõpetanute seas (kaasa arvatud bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekava läbinud) on edasiõppimise soov poolltel ning doktoriõppe lõpetanutest igal viien- dal. See on väga positiivne tulemus arvestades, kui kaua aega juba eelnevalt õpingutele on pühendatud. Viimati lõpetatud kõrgkooli valiks õpingute jätkamiseks iga kolmas baka- laureuse- ja magistriõppe ning integreeritud õppekava lõpetanu. Diplomi- või rakendus- kõrgharidusõppe lõpetanutest 58% ning eranditult kõik doktoriõppe lõpetanutest valiksid ootuspäraselt selleks mõne teise kõrgkooli.

Peaaegu kaks kolmandikku õpiks ja täiendaks end samal suunal või erialal ning 35% valiks täiesti teise valdkonna. Edasiõppimise ja enesetäiendamise soovid vastavalt lõpetatud õppevaldkonnale on toodud joonisel 36. Eelnevalt valitud suunal jätkaks õpinguid veidi enam kui kolm neljandikku hariduse, tervise ja heaolu ning humanitaaria ja kunstide vald- konna lõpetanutest. Keskmisest sagedamini valiksid edasiõppimisel täiesti teise valdkonna

teeninduse (44%), põllumajanduse, sotsiaalteaduste, äranduse ja õiguse aga ka tehnika, tootmise ja ehituse ning loodus- ja täppisteaduste valdkonna lõpetanud.

Joonis 36. Edasiõppimine õppevaldkondade lõikes (%)

3.3.2 Töö leidmise viisid ja töökoha valik

Aasta pärast lõpetamist töötas 80% 2009. aastal kõrgkooli lõpetanutest, neist 26% töötas ja õppis samaaegselt (vt Joonis 29).

Kõige sagedasem töö leidmise viis (vt Joonis 37) on isikliku pakkumise saamine (27%). Varasemal ametikohal, kus töötati õpingute ajal, jätkas 14% lõpetanutest. Tööportaalide kaudu sai töökoha 12% lõpetanutest, tööandjaga võttis ise ühendust 11%, iga kümnes lõpetanu leidis tööpakkumise avalikust reklaamist või kasutas töö saamiseks sugulaste või tuttavate abi. Praktika aitas töökoha leidmisele kaasa 6% lõpetanute puhul. Ülejäänud töö leidmise viise kasutati harvem.

Sarnaselt 2007. aasta vilistlasuuringuga on isikliku pakkumise saamine endiselt peamine töö leidmise viis, küll aga on selle ulatus vähenenud – kui 2010. aasta uuringus mainis seda 27% lõpetanutest, siis 2007. aasta uuringus mainis isikliku pakkumise saamist 42% vilistlastest. Võrreldes varasema uuringuga on 2009. aasta lõpetanute jaoks muutunud oluliseks põhjuseks õpingute ajal samal töökohal töötamine, lõpetanute osakaal uuringutes on vastavalt 2% ja 14%. Suurenenud on ka tööportaalide kasutamine, 2007. aastal kasutas neid töö leidmisel 9% ning 2010. aastal 12%. Ülejäänud töökoha leidmise viiside puhul on kahe uuringu võrdluses märgata nende tähtsuse mõningast vähenemist: tööandjaga võttis 2007. aasta lõpetanutest ühendust 18% ja 2009. aasta lõpetanutest 11%, avalikku reklaami kasutas vastavalt 14% ja 10%, sugulaste ja tuttavate abi vastavalt 12% ning 10%, praktika aitas töökoha saamisel kaasa 9% ja 6% juhtudest.

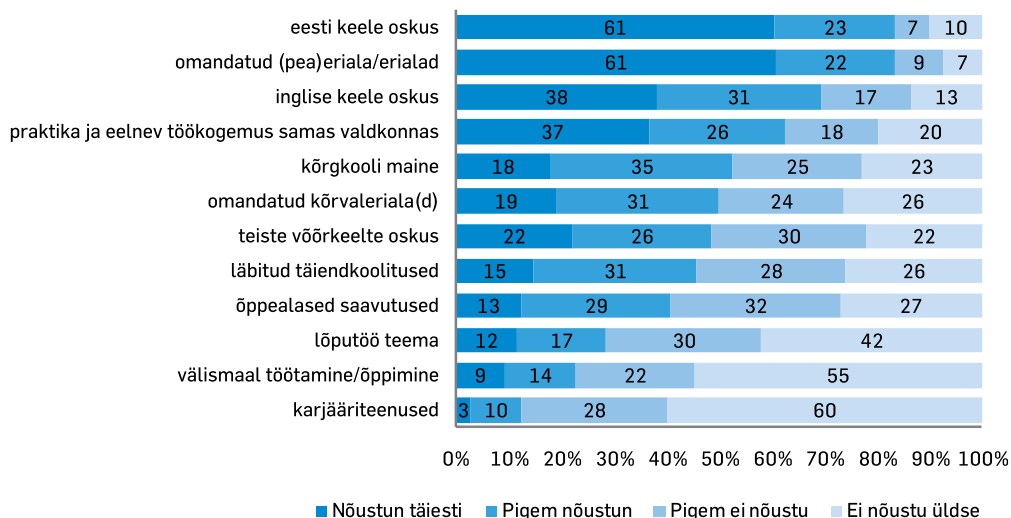

Joonis 37. Töökoha leidmise viisid (% töötavatest lõpetanutest)

Valgekraede¹⁴ puhul on sagedasemateks töö leidmise viisideks isikliku pakkumise saamine (28%), õpingute ajal samal positsioonil töötamine (13%), tööotsingu portaalist pakkumise saamine (12%), tööandjaga kontakti võtmine (10%) ja avaliku reklaami kaudu tööpakkumise leidmine (10%). Sinikraed kasutavad töö saamiseks sagedamini tuttavate või sugulaste abi (19%) või tööandjaga kontakti võtmist (18%). Isiklike pakkumisi tehti sinikraede puhul 17% juhtudest, varasemalt töötas sellel ametikohal 14% ning portaalide vahendusel leidis töö 13% sinikraedest.

Vilistlastel paluti hinnata erinevaid tegureid, mis aitasid neid töökoha saamisel. Vastustest tuli välja kaks kõige olulisemat põhjust, mis vilistlaste sõnul aitasid töökoha saamisele kaasa (vt Joonis 38): eesti keele oskus (väitega nõustus 84% töökohta otsinud vilistlastest) ja omandatud eriala (83%). Oluliseks osutusid ka inglise keele oskus (69%) ja varasem praktika või töökogemus antud valdkonnas (63%). Lõpetatud kõrgkooli maine (52%) ning omandatud kõrvaleriala (50%) pigem aitasid vilistlaste hinnangul töökoha saamisele kaasa. Ülejäänud tegurid olid töökoha saamisel vilistlaste arvamuste kohaselt vähemolulised. Kõige madalamaks hindasid vilistlased karjääriteenuste (näiteks karjäärinõustamine, tööturuga seotud seminarid, töölaad, infovahendamine) ning välismaal töötamise ja õppimise kasutegurit töö leidmisel.

¹⁴ Vt ametite klassifikaatorit lisas 1, punkt 10.2

Joonis 38. Olulisemad tegurid töökoha saamisel (% töötavatest lõpetanutest)

Võrreldes 2007. aasta vilistlasuuringuga on olulisemad tegurid töö saamisel jäänud samaks – eesti keele oskus ja omandatud eriala. Praktika ja eelneva töökogemuse omandamine on muutunud töö saamisel olulisemaks, keelteoskus ja kõrgkooli maine on mõlema uuringu põhjal sama oluline.

Sõltuvalt ametialasest positsioonist peetakse töö saamisel oluliseks erinevaid tegureid (vt Tabel 11).

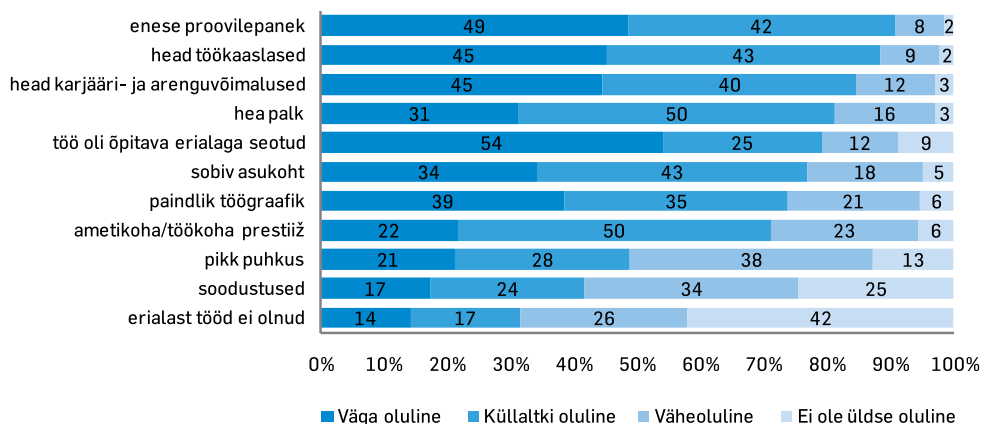
Tabel 11. Erinevate tegurite olulisus töökoha saamisel tööalase positsiooni lõikes (nõustujate osakaal)

	Kõrgem ametnik/juht	Tipp-spetsialist	Tehnik või keskastme spetsialist	Ametnik	Sinikrae
omandatud (pea)eriala/erialad	86	92	83	77	42
inglise keele oskus	82	62	81	67	72
eesti keele oskus	81	85	86	88	73
praktika ja eelnev töökogemus samas valdkonnas	63	71	61	50	38
omandatud kõrvaleriala(d)	62	56	46	43	22
läbitud täiendkoolitused	61	51	38	39	30
teiste võõrkeelte oskus	56	43	53	53	56
kõrgkooli maine	55	63	52	40	18
õppealased saavutused	35	49	41	33	12
lõputöö teema	35	36	23	15	13
välismaal töötamine/õppimine	26	23	24	15	23
karjääriteenused	16	12	13	13	11

Märkus: nõustujate ehk „nõustun täiesti „ ja „pigem nõustun“ vastajate osakaal

Madalamal positsioonil töötavad ehk sinikraed peavad töö saamisel oluliseks vaid eesti keele ja teiste võõrkeelte oskust. Ametnikud pidasid samuti oluliseks eesti keele ja teiste võõrkeelte oskust, kuid lisaks ka omandatud eriala ja eelnevat praktikat või töökogemust valitud valdkonnas. Kõrgema positsiooniga lõpetanud hindasid töö saamisel oluliseks ka lõpetatud kõrgkooli mainet, läbitud täiendkoolitusi ning omandatud kõrvaleriala.

Vilistlastel paluti hinnata, kuivõrd olulised olid neile praeguse töökoha valimisel etteantud tegurid (vt Joonis 39). Töökoha valimisel oli väga oluline enese proovilepanek ehk väljakutsed, head töökaaslased ning karjääri- ja arenguvõimalused. Hea palk ja töö seotus õpitud erialaga olid samuti oluliseks faktoriks töökoha valikul. Veidi vähem, kuid siiski olulisteks, hinnati töö valimisel töö asukohta, paindlikku graafikut ning ametikoha/töökoha prestiiži.

Joonis 39. Olulisemad tegurid töökoha valimisel (% töötavatest lõpetanutest)

Töökoha valikul mängivad vähem rolli pikk puhkus, pakutavad soodustused (sealhulgas õppelaenu kustutamine, ametiauto) ning asjaolu, et erialast tööd ei olnud võimalik leida.

Järgmises tabelis (Tabel 12) on toodud tegurid töökoha valikul ja nende olulisus (lõpetanute osakaal, kes pidasid antud tegurit küllaltki või väga oluliseks) lõpetanute ametipositsioonide lõikes. Valgekraede jaoks (veerud 2 kuni 5) olid olulised tegurid töökoha valikult enese proovilepanek, head töökaaslased, hea palk ning head karjääri- ja arenguvõimalused, lisaks töö seotus õpitud erialaga. Sinikraede jaoks olid töökoha valikul olulised tegurid pigem paindlik tööaeg, sobiv asukoht, head töökaaslased ja soodustused, eriti oluliseks ei peetud madalama positsiooni valimisel pikka puhkust, töö seotus erialaga, ametikoha prestiiži ega karjäärivõimalusi. Põhjuse, et erialast tööd ei olnud, töid välja pigem sinikraed. Madalam ametipositsioon valitaksegi võib olla seetõttu, et paindlik graafik ja asukoht võimaldaks õpingute kõrvalt tööl käia; samas on sissetulek olulisem kui töö seotus erialaga. Otsus võtta vastu madalam positsioon võib olla ka lühiajalisem, seega ei oodata ametikohalt erilisi arengu- ega karjäärivõimalusi. Madalama positsiooniga lepitakse ka juhul, kui erialast tööd pole saada.

Tabel 12. Olulised tegurid töökoha valikul ametipositsioonide lõikes (tegurit oluliseks pidanute osakaal)

Tegurid töökoha valimisel	Valgekrae				Sinikrae
	Kõrgem ametnik/juht	Tipp-spetsialist	Tehnik või keskastme spetsialist	Ametnik	
enese proovilepanek	95	92	94	89	69
head karjääri- ja arenguvõimalused	86	88	91	79	54
hea palk	84	82	87	81	67
head töökaaslased	84	90	92	92	76
ametikoha/töökoha prestiiž	76	72	74	70	51
paindlik töögraafik	72	72	75	74	78
töö oli õpitava erialaga seotud	71	91	80	64	42
sobiv asukoht	70	76	79	83	78
pikk puhkus	42	58	40	47	32
soodustused	39	48	38	40	72
erialast tööd ei olnud	13	24	34	48	61

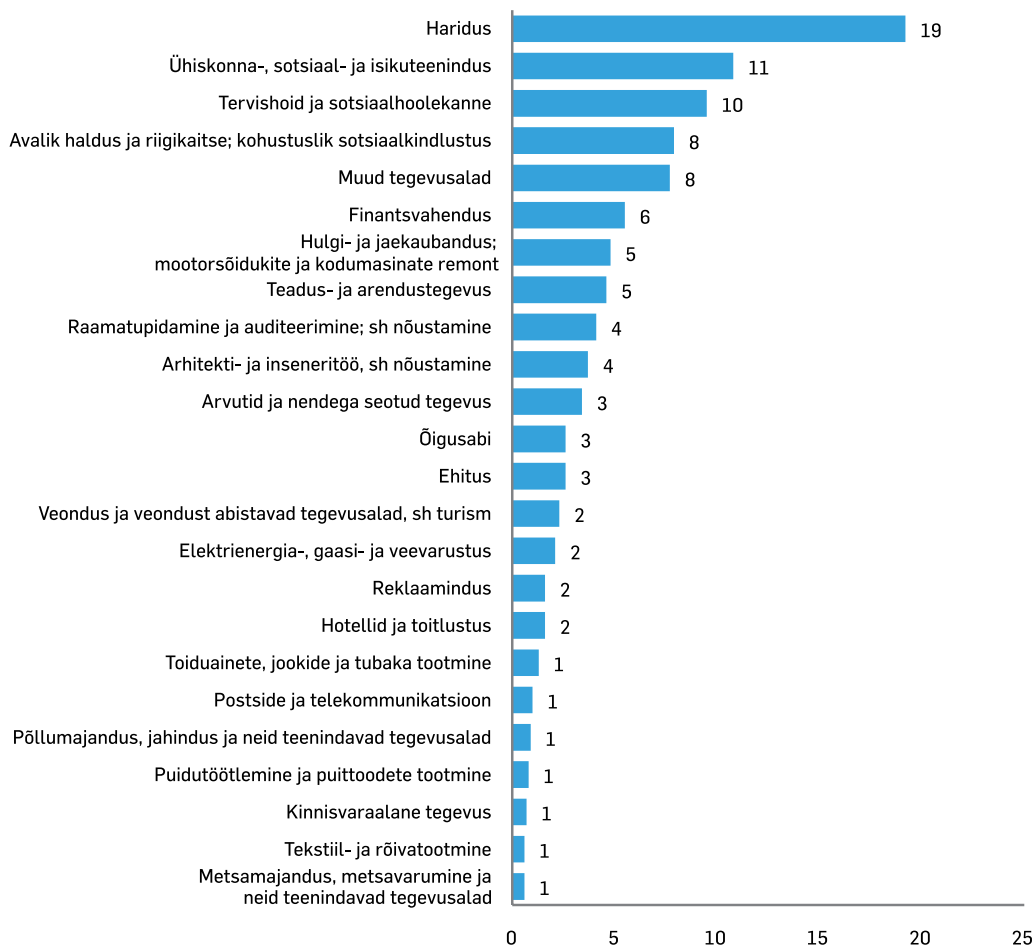
Märkus: lõpetanute osakaal, kes pidasid tegurit „väga oluliseks“ või „küllaltki oluliseks“

Avatud vastuste hulgas tõid uuringus osalenud täiendavalt välja, et loodeti saada ükskõik millist tööd või soodustusi (2010. a lõpetas riik õppelaenu tagastamise).

3.3.3 Seos töö ja lõpetatud eriala vahel

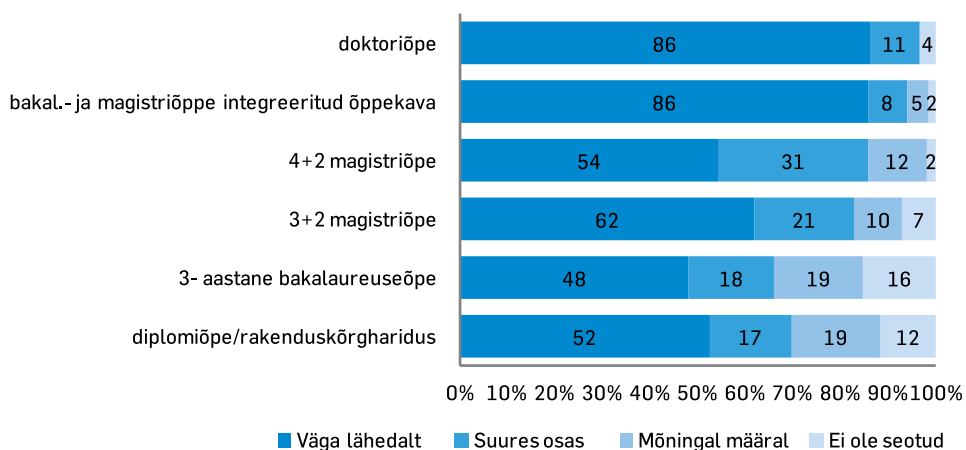
Töötavate lõpetanute hõivatusel erinevates tegevusvaldkondades annab ülevaate joonis 40. Esitatud tulemuste põhjal aga ei ole võimalik hinnata lõpetanute töötamist erialasel ametikohal, kuna mitmete õppevaldkondade korral on lõpetanutel võimalik tööle asuda erinevate tegevusvaldkondade ettevõtetesse ja asutustesse.

Selleks, et saada ülevaadet lõpetanute töötamisest erialasel positsioonil, küsiti neilt, millisel määral on praeguse töökoha ülesanded seotud õpitud erialaga. 55% hetkel töötavatest vilistlastest kinnitas, et nende praegune töö on väga lähedalt õpitud erialaga seotud, ligikaudu viiendikul vilistlastest on töö suures osas erialaga seotud. 16% lõpetanute töö on vaid mõningal määral erialane ning 11% ei tööta üldse erialaga seotud ametikohal.

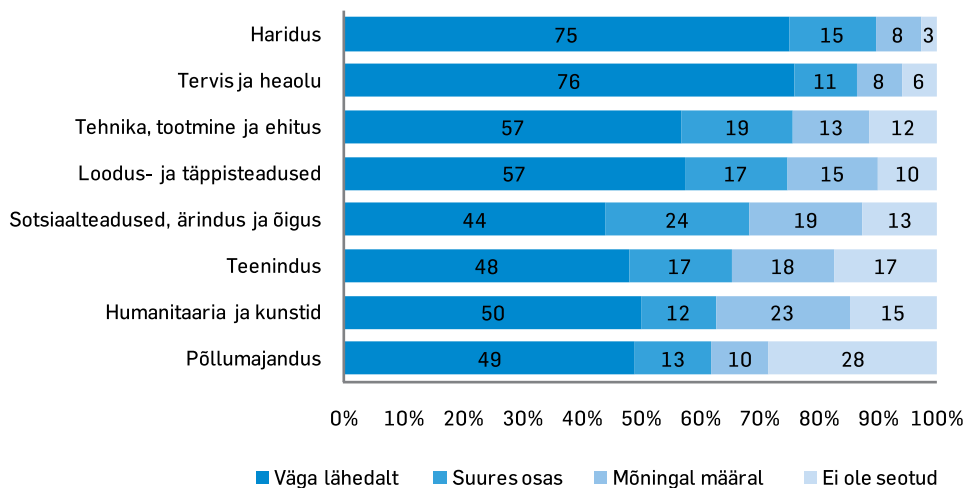
Joonis 40. Töötamine eri tegevusvaldkondade ettevõtetes või asutustes (% töötavatest lõpetanutest)

Valitud töö seotus õpitud erialaga on seda kõrgem, mida kõrgem õppeaste on lõpetatud. Sagedamini töötavad erialaga tihedalt seotud ametikohal doktoriõppe ning bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekava lõpetanud (vt Joonis 40). Magistriõpingute lõpetanute töö on suures osas erialaga seotud keskmiselt 84% juhtudest. Vähem töötavad erialaga seotud kohal bakalaureuseõppe lõpetanud, viimastega võrreldes töötavad diplomiõppe või rakenduskõrgharidusõppe lõpetanud sagedamini erialaga seotud ametipositsioonidel.

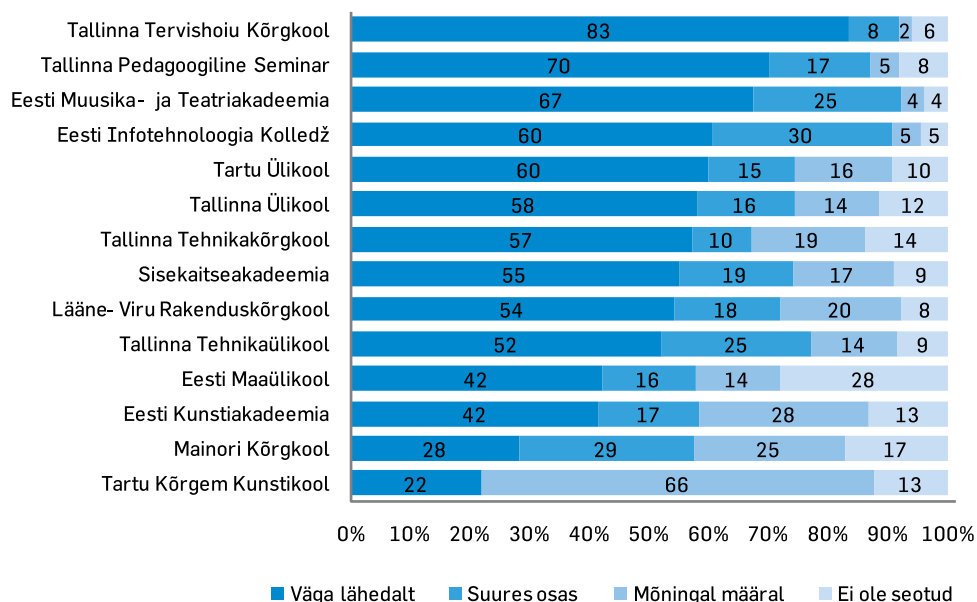
Joonis 41. Praeguse töö seotus õpitud erialaga õppeastmete lõikes (% töötavatest lõpetanutest)

Lõpetatud erialal töötavad enam (vt Joonis 42) hariduse (90%), tervise ja heaolu (87%), tehnika, tootmise ja ehituse (76%) ning loodus- ja täppisteaduste (74%) lõpetanud. Erialaga mitteseotud töö on valinud sagedamini põllumajanduse valdkonna vilistlased (28%).

Joonis 42. Praeguse töö seotus erialaga õppevaldkondade lõikes (% töötavatest lõpetanutest)

Lõpetatud koolide lõikes töötavad erialasel ametikohal sagedamini eespool nimetatud valdkondades tegutsevate rakenduskõrgkoolide lõpetanud. Erialasel tööil leiavad vähem rakendust Tartu Kõrgema Kunstikooli, Mainori Kõrgkooli, Eesti Kunstiakadeemia ning Eesti Maaülikooli vilistlased (vt Joonis 43).

Joonis 43. Praeguse töö seotus erialaga kõrgkoolide lõikes (% töötavatest lõpetanutest)

Neil, kelle töö ei ole seotud õpitud erialaga, paluti hinnata erinevaid väiteid erialal mittetöötamise põhjuste kohta.

Kui 2007. aasta vilistlasuuringus olid sagedasemateks põhjusteks erialal mitte töötamiseks olemasoleva töö atraktiivsus või palk ja muud töötingimused, siis käesoleva uuringu raames on olulisemateks põhjusteks erialase töö mitte leidmine ja varasemast töökohast kinnihoidmine (ehk töötamine olemasoleval ametikohal juba õpingute ajal). Kõige sagedamini nõustuti väitega, et ei ole leitud erialast tööd (75%), kaks vilistlast kolmest nõustus, et valisid mitteerialase töö, kuna töötasid sellel kohal juba õpingute ajal. Pooled vastanutest nõustusid väitega, et praeguse töö palk ja muud töötingimused on võrreldes erialase tööga paremad või elukohas pole erialast tööd.

Tabelist 13 selgub, et erialal mittetöötamise põhjused on lõpetatud õppevaldkondade lõikes erinevad. Hariduse valdkonna lõpetanute peamine erialasel kohal mittetöötamise põhjus on õpinguteaegsel töökohal jätkamine pärast lõpetamist. Põllumajanduse, aga ka humanitaaria ja kunstide ning loodus- ja täppisteaduste valdkonna lõpetanud kas ei ole leidnud erialast tööd või on mitteerialasel tööl pakutav palk ja töötingimused paremad. Sotsiaalteaduste, äriduse ja õiguse ning tehnika, tootmise ja ehituse valdkonna lõpetanud ei tööta erialasel ametikohal sageli põhjusel, et pole leidnud erialast tööd. Tervise ja heaolu valdkonna lõpetanud ei tööta erialasel ametikohal sageli seetõttu, et palk ja muud töötingimused on mujal paremad. Teenindusvaldkonna lõpetanud kas ei leia erialast tööd või jätkavad õpinguteaegsel ametikohal töötamist.

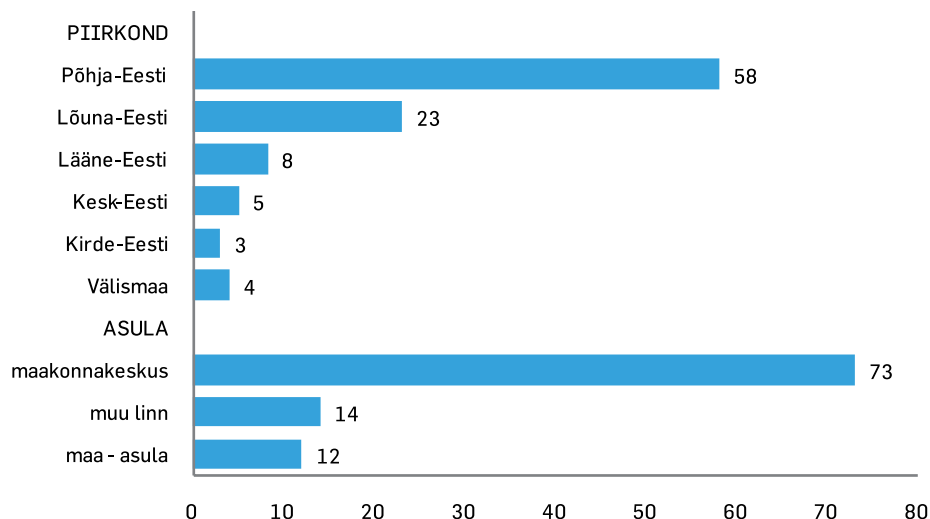
Tabel 13. Mitteerialasel tööl töötamise põhjused õppevaldkondade lõikes (% väitega nõustunutest)

Õppevaldkond	ei ole leidnud erialast tööd	töötasin sellel kohal juba õpingute ajal	palk ja muud töötingimused on paremad	elukohas ei olnud erialast tööd	antud töö on huvitavam
Haridus	53	89	58	50	18
Humanitaaria ja kunstid	75	50	68	52	39
Sotsiaalteadused, ärimus ja õigus	69	52	45	46	31
Loodus- ja täppisteadused	70	43	67	55	36
Tehnika, tootmine ja ehitus	84	52	40	46	45
Põllumajandus	91	46	73	73	36
Tervis ja heaolu	57	50	89	54	39
Teenindus	90	66	46	62	34

Märkus: nõustujate ehk „nõustun täiesti „ ja „pigem nõustun“ vastajate osakaal

3.3.4 Töökoha asukoht, tööandja omandivorm ja töötajate arv

Lõpetanute töökohtade jaotumine erinevate piirkondade¹⁵ ja asulate lõikes on toodud joonisel 44. Enamik vilistlastest (58%) töötab Põhja-Eestis, neljandik Lõuna-Eestis, 16% ülejäänud Eesti piirkondades ning 4% välismaal. Peaaegu kolm neljandikku vilistlastest töötab maakonnakeskustes, 14% muudes linnades ning 12% maa-asulates.

Joonis 44. Lõpetanute töökohtade jaotumine erinevate piirkondade ja asulate lõikes (%)

¹⁵ Maakondade koondumine erinevateks piirkondadeks on toodud lisa 1, punktis 10.2 – klassifikaatorid, Eesti piirkondlike üksuste klassifikaator

Välisriikidest nimetati 22 erinevat riiki ning välismaal töötajatest kolmandik töötab Soomes, 14% Inglismaal, 9% Saksamaal, 8% Rootsis, 6% Prantsusmaal, muid riike nimetati harvem.

Erinevate kõrgkoolide lõpetanute jaotumisest piirkonniti annab ülevaate tabel 14.

Tabel 14. Töökoha asukoht lõpetatud kõrgkooli alusel (% töötavatest lõpetanutest)

	Põhja- Eesti	Lääne- Eesti	Kesk- Eesti	Kirde- Eesti	Lõuna- Eesti	Välismaa
Eesti Infotehnoloogia Kolledž	100					
Eesti Kunstiakadeemia	88	5			3	4
Eesti Maaülikool	18	5	5	2	67	4
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	83		4		13	
Lääne-Viru Rakenduskõrgkool	12	13	20	11	45	
Mainori Kõrgkool	61	14	7	1	14	3
Sisekaitseakadeemia	49	3	10	11	23	4
Tallinna Pedagoogiline Seminar	54	13	9	1	21	2
Tallinna Tehnikakõrgkool	67	5			14	14
Tallinna Tehnikaülikool	86	4	1	2	4	3
Tallinna Tervishoiu Kõrgkool	64	21	2		4	10
Tallinna Ülikool	68	9	10	1	10	2
Tartu Kõrgem Kunstikool	37	13	13		23	13
Tartu Ülikool	34	8	4	5	43	6

Põhiosa lõpetanutest asub tööle Põhja-Eestisse ehk oma kõrgkoolile lähimasse piirkonda. Lõuna-Eestisse jäävad tööle pigem Tartus või väljaspool Tallinna asuvate kõrgkoolide lõpetanud (näiteks Eesti Maaülikooli, Tartu Ülikooli, Tartu Kõrgema Kunstikooli ja Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli lõpetanud).

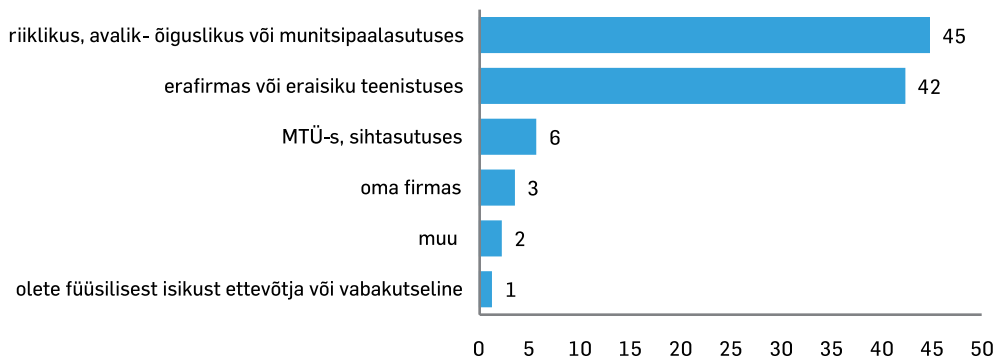
Vilistlastelt küsiti ka kodus töötamise kohta¹⁶. Seda võimalust kasutab 6% töötavatest lõpetanutest. Lõpetatud kõrgkooli alusel eristuvad kolme kooli lõpetanud, kellel on võimalik enamik ajast kodus töötada. Ootuspäraselt on nendeks koolideks Eesti Kunstiakadeemia (25% lõpetanutest töötab kodus), Tartu Kõrgem Kunstikool (12%) ning Eesti Maaülikool (11%).

Kodus töötavad enamasti oma firmas (41%), füüsiliselt isikust ettevõtja või vabakutse-lisena (41%) töötavad lõpetanud. Kodus töötamise võimalust saavad rohkem kasutada oskustöölised (32%) ja lihttöölised (30%) ning teistest sagedamini ka kõrgemad ametnikud või juhid (14%).

Kõige enam kõrgkooli lõpetanutest töötab riiklikus, avalik-õiguslikus või munitsipaalasutuses (45%), erafirmas või eraisiku teenistuses töötab 42% lõpetanutest (vt Joonis 45). Võrreldes 2007. aasta vilistlasuuringuga on kõrgkooli lõpetanute seas 6 protsendipunkti

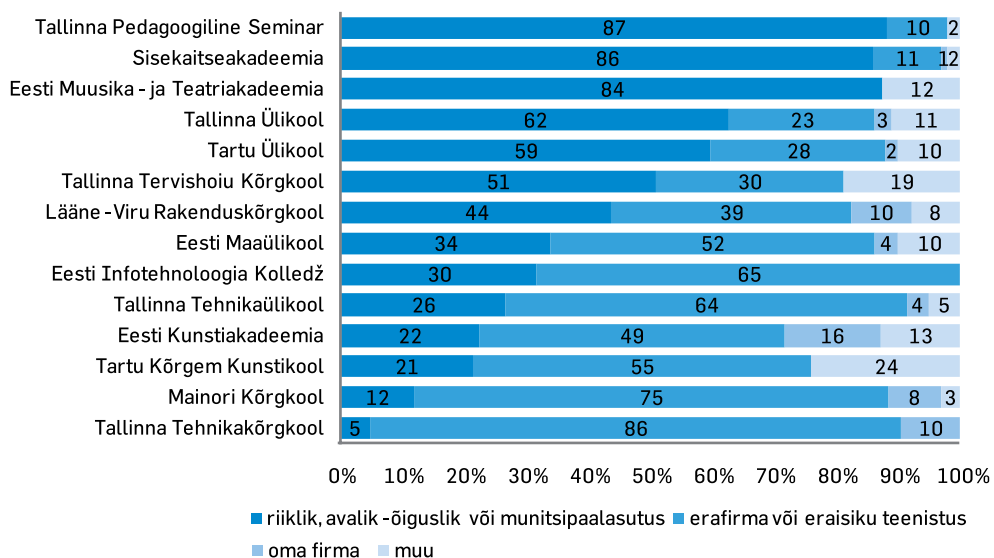
¹⁶ Vilistlastelt küsiti: „Kas Te töötate enamuse ajast kodus?“

võrra suurenenud töötamine erasektoris, muude ettevõtete või asutuste omandivormide lõikes on lõpetanute osakaal jäänud samaks.

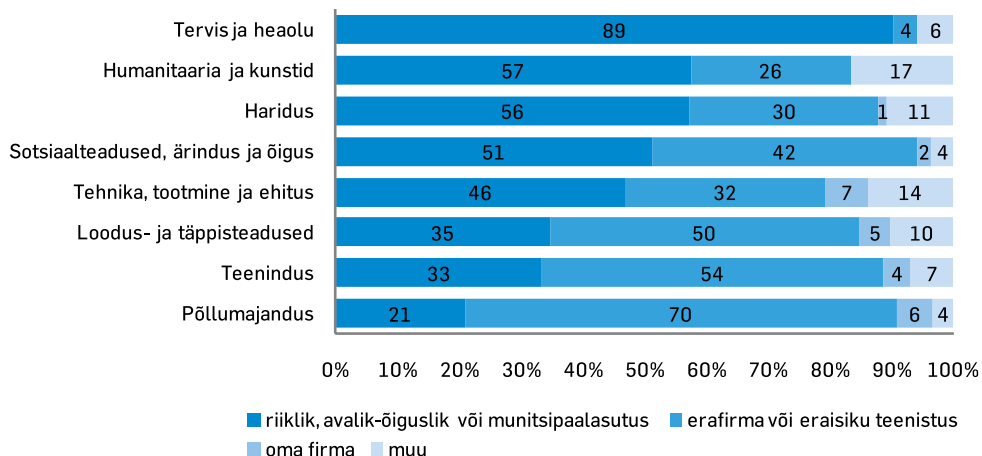
Joonis 45. Töötamine erineva omandivormiga ettevõtetes või asutustes (%)

Kõrgkoolid erinevad selle järgi, millise omandivormiga tööandja juures vilistlased hiljem töötavad (vt Joonis 46). Sõltuvalt koolist on ülekaalus kas riiklikud ja avalik-õiguslikud asutused või eraettevõtted. Tartu Kõrgema Kunstikooli vilistlastest 12% töötab FIEna (esitatuna „muu“ all) ning Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli lõpetanutest 17% töötab MTÜ-s või sihtasutuses. Kategooria „muu“ all on ka need, kes avatud vastustes märkisid, et töötavad samaaegselt mitme erineva omandivormiga tööandja juures, näiteks riiklikus asutuses ja eraettevõttes, riiklikus asutuses ja oma firmas, riiklikus asutuses ja MTÜs või sihtasutuses.

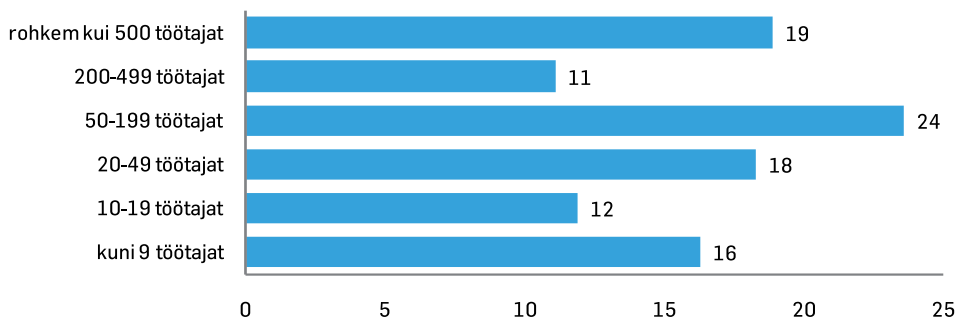
Joonis 46. Tööandja omandivorm lõpetatud kõrgkooli lõikes (%)

Tervise ja heaolu valdkonna lõpetanutest töötab 89% riiklikus sektoris. Veidi enam kui pooled humanitaaria ja kunstide, hariduse ning sotsiaalteaduste, ärimise ja õiguse lõpetanutest töötavad samuti riigisektoris. Erasektoris töötavad pigem loodus- ja täppisteaduste, teeninduse ja põllumajanduse valdkonna lõpetanud (vt Joonis 47).

Joonis 47. Töötaja omandivorm lõpetatud õppevaldkonna lõikes (%)

Ettevõtete või asutuste suurus töötajate arvu alusel, kus vilistlased on rakendust leidnud, on toodud joonisel 48. Väikeettevõtetes (kuni 19 töötajat) töötab 28% lõpetanutest, keskmise suurusega ettevõtetes (20 kuni 200 töötajat) 42% ning suurettevõtetes/asutustes (enam kui 200 töötajat) 30% vilistlastest.

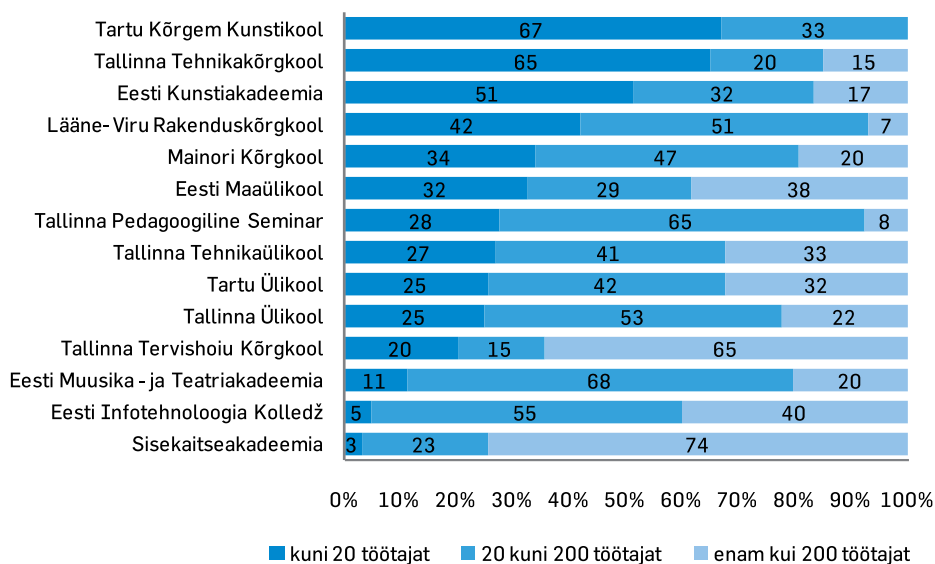
Joonis 48. Töötajate jaotus töötajate arvu alusel (%)

Lõpetatud õppevaldkonna järgi töötavad vilistlased erineva suurusega tööandjate juures (vt Tabel 15). Tervise ja heaolu valdkonna lõpetanutest 43% töötavad suurettevõtetes (näiteks haiglad, kliinikud), tehnika, tootmise ja ehituse valdkonna lõpetanutest 40% ning põllumajanduse valdkonna lõpetanutest 37% töötab väikeettevõtetes, teenindusvaldkonna lõpetanutest 43% töötavad keskmise suurusega ettevõtetes. Ülejäänud valdkondade vilistlastest suurem osa töötab keskmise suurusega ettevõtetes/asutustes.

Tabel 15. Praeguse tööandja töötajate arv lõpetatud õppevaldkondade lõikes (%)

Õppevaldkond	kuni 20 töötajat	20 kuni 200 töötajat	enam kui 200 töötajat
Tervis ja heaolu	25	32	43
Tehnika, tootmine ja ehitus	40	34	26
Teenindus	24	43	33
Sotsiaalteadused, ärimine ja õigus	27	37	36
Põllumajandus	37	32	30
Loodus- ja täppis- ja tehnoloogiad	18	42	40
Humanitaaria ja kunstid	34	50	17
Haridus	24	70	7

Kuni 20 töötajaga ettevõtetes on sagedamini rakendust leidnud Tartu Kõrgema Kunstikooli, Tallinna Tehnikakõrgkooli ning Eesti Kunstiakadeemia lõpetanud (vt Joonis 49). Suurtes ehk enam kui 200 töötajaga ettevõtetes töötavad sagedamini Sisekaitseakadeemia ning Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli lõpetanud. Ülejäänud kõrgkoolide lõpetanud töötavad erineva suurusega ettevõtetes ja ühtset suundumust on nende korral raske välja tuua.

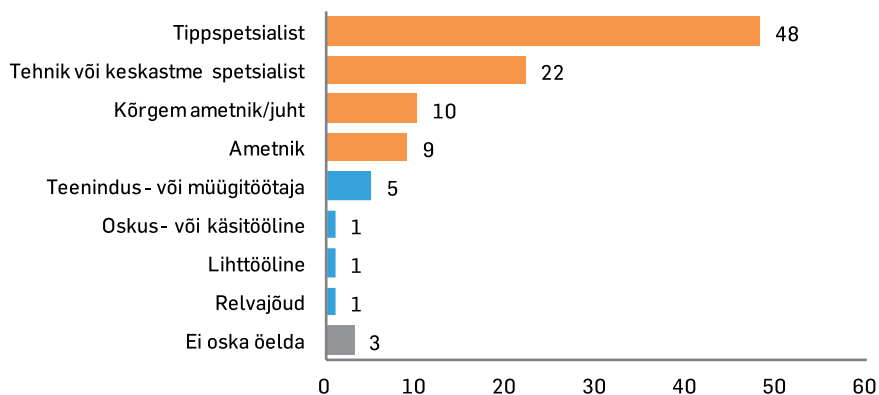

Joonis 49. Töötamine erineva suurusega ettevõtetes kõrgkoolide lõikes (%)

7.3.5 Lõpetanute tööalane positsioon ja staaž

Lõpetanutest 48% töötab tippspetsialistina, 22% tehniku või keskastme spetsialistina, 10% kõrgema ametniku või juhina ning 9% ametnikuna, teenindus- või müügitöötajana 5%, oskus- või käsitöölisena, lihttöölisena ning relvajõududes 1% (vt Joonis 50).

Valgekraedena¹⁷ töötab 89% ning sinikraedena 8% (joonisel vastavalt oranži ja sinisega). 3% lõpetanutest ei osanud oma tööalast positsiooni määratlada.

Joonis 50. Töölane positsioon (% töötavatest lõpetanutest)

Vastavalt lõpetatud õppeastmele on sinikraesid rohkem madala õppeastme lõpetanute hulgas. Diplomiõppe ja rakenduskõrghariduse omandanute ning bakalaureuseõppe lõpetanute seas oli sinikraesid 12%, 3+2 ja 4+2 magistriõppe lõpetanute seas 3-4% ning integreeritud õppekava lõpetanute ning doktoriõppe lõpetanute seas sinikraesid polnud.

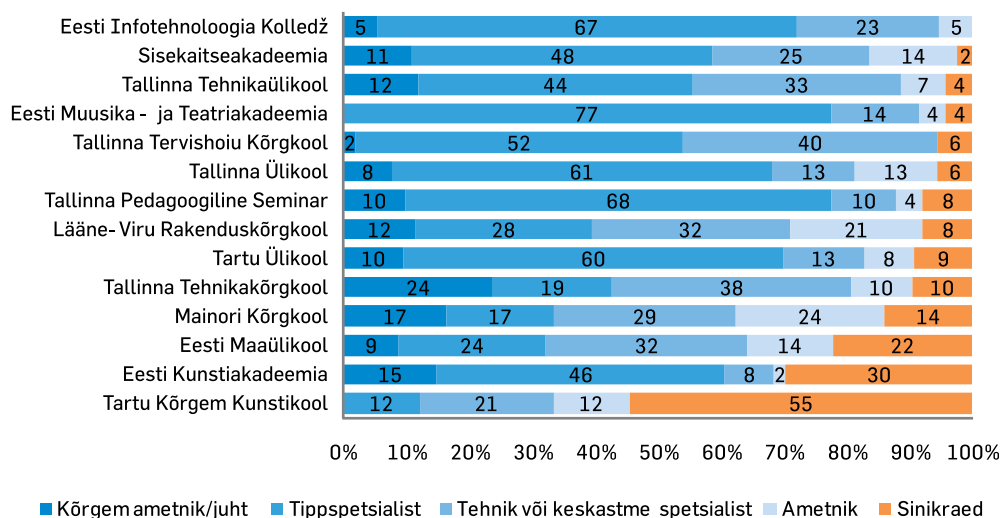
Erinevate valdkondade lõikes domineerivad samuti valgekraed (nt hariduse; loodus- ja täppisteaduste; tervise ja heaolu; sotsiaalteaduste, ärimise ja õiguse; tehnika, tootmise ja ehituse valdkonna lõpetanute seas on valgekraesid enam kui 92%). Sinikraede osakaal on mõnevõrra suurem teeninduse (29%), põllumajanduse (20%) ning humanitaaria ja kunstide (16%) valdkonna lõpetanute hulgas.

Lõpetatud koolide lõikes jaotuvad valgekraed ja sinikraed vastavalt joonisele 51. Keskmisest rohkem sinikraesid on Tartu Kõrgema Kunstikooli (55%), Eesti Kunstiakadeemia (30%), Eesti Maaülikooli (22%) ning Mainori Kõrgkooli (14%) lõpetanute seas.

Lõpetanute soo lõikes erinevusi ametialaste positsioonide hulgas pole, meeste hulgas on valgekraesid 92% ning naiste hulgas 91%.

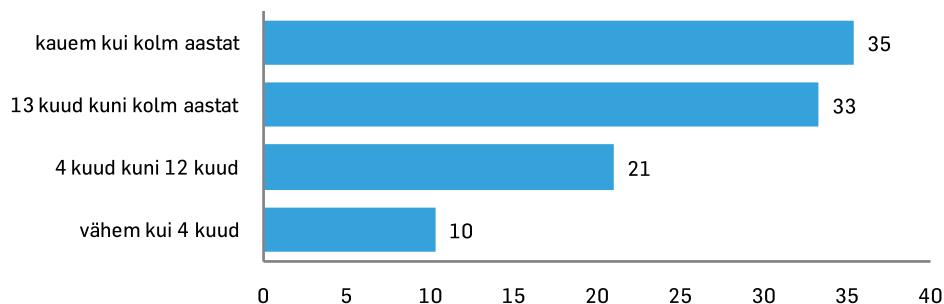
Mõnevõrra erinevad on ametialased positsioonid lõpetanute vanusklasside lõikes, kuni 24-aastaste hulgas on keskmiselt 15% sinikraesid ning 85% valgekraesid. Seevastu 25-aastaste ja vanemate hulgas on sinikraesid keskmiselt 4% ja valgekraesid keskmiselt 96%.

¹⁷ Vaata ametite klassifikaator, lisa 1, punkt 10.2

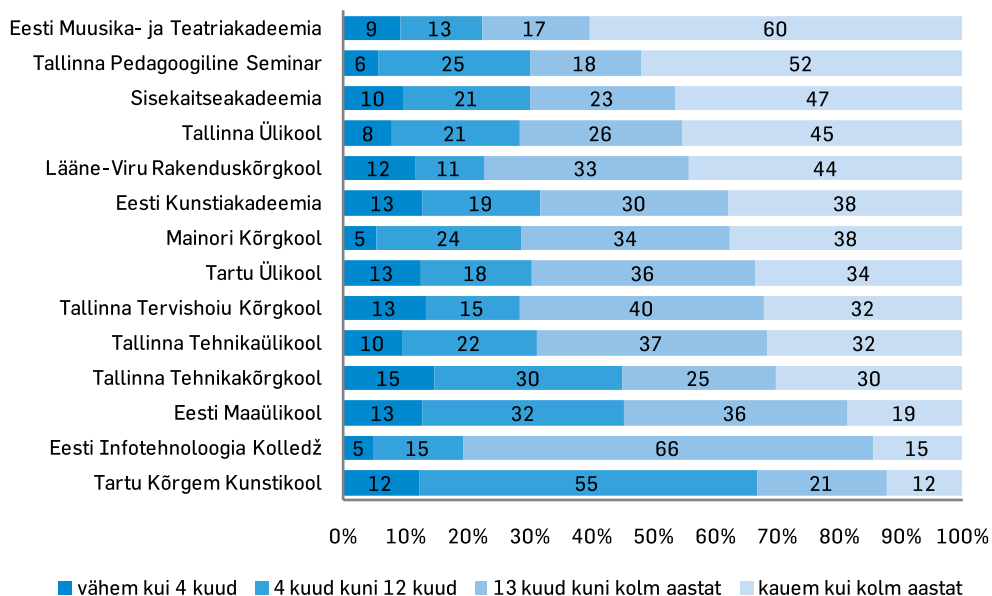
Joonis 51. Ametialaste positsioonide jaotus vastavalt lõpetatud kõrgkoolile (% töötavatest lõpetanutest)

Töökohal töötatud aega arvestades võib öelda, et suurem osa lõpetanutest alustas töötamist praegusel ametikohal juba õpingute ajal või enne õpinguid (vt Joonis 52).

Joonis 52. Praegusel ametikohal töötatud aeg (%)

Aasta jooksul (töötatud aeg ametikohal kuni 12 kuud) pärast lõpetamist on praegusel ametikohal alustanud kaks kolmandikku Tartu Kõrgema Kunstikooli ning 45% Tallinna Tehnikakõrgkooli ja Eesti Maaülikooli lõpetanutest. Seevastu ligikaudu 80% Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ning Eesti Infotehnoloogia Kolledži lõpetanutest on oma praegusel ametikohal töötanud kauem kui aasta. Ülejäänud kõrgkoolide lõpetanutest on keskmiselt 70% leidnud praeguse ametikoha pärast lõpetamist ja 30% õpingute ajal (vt Joonis 53).

Joonis 53. Praegusel ametikohal töötatud aeg kõrgkoolide lõikes (%)

3.3.6 Ametikohal nõutav haridusaste

Töötavatelt vilistlastelt küsiti, millist haridusastet eeldatakse nende praegusel ametikohal. Kolmveerandi lõpetanute praegusel ametikohal eeldatakse kõrgharidust, 11% keskharidust, 4% kutseharidust, 6% pole haridusaste vastaval ametikohal oluline ning 4% ei oska öelda, millist haridusastet nende ametikohal oodatakse.

Kõrgharidust eeldaval ametikohal oli pooltel juhtudel eelduseks bakalaureusekraad, 27% positsioonidest eeldati magistrikraadi, 18% juhtudest piisas rakenduskõrgharidusest ning vaid 3% ametikohtadest eeldas doktorikraadi.

Enamasti töötavad kõrghariduse omandanud vastavat haridusastet eeldaval positsioonil (vt Tabel 16). Diplomi- või rakenduskõrgharidusõppe lõpetanud töötavad enamasti (40%) vastavat haridust nõudval ametikohal, kuid ka ametikohtadel, kus eeldatakse bakalaureusekraadi (27%). Väga väike osa neist (2%) töötab ametikohal, mis eeldab magistrikraadi.

Bakalaureuseõppe lõpetanud töötavad samuti valdavalt vastavat haridust nõudval ametikohal (56%), viiendik neist töötab ametikohal, mis eeldab madalamat haridusastet ning 13% ametikohtadel, mis eeldavad magistrikraadi.

Magistrikraadiga lõpetanud töötavad enamasti kas magistri- või bakalaureusekraadi nõudval ametikohal. Madalamat haridusastet eeldaval ametikohal töötab keskmiselt 14% magistriõppe lõpetanutest.

Doktorikraadi kaitsnutest töötavad pooled ametikohtadel, kus nõutakse doktorikraadi ning pooled ametikohtadel, kus nõudmised haridusastmele pole nii kõrged.

Integreeritud õppekava lõpetanud töötavad üldjuhul (71%) magistrikraadi nõudval positsioonil ning 15% juhtudest bakalaureusekraadi nõudval ametikohal, madalamat haridusastet või doktori kraadi eeldaval ametikohal töötab 14% lõpetanutest.

Tabel 16. Lõpetatud õppeaste ning ametikohal nõutav haridusaste (% töötavatest vilistlastest)

Lõpetatud õppeaste/ ametikohal nõutav haridusaste	Haridus- tase pole oluline	Kesk- haridus	Kutse- haridus	Rakendus- kõrg- haridus	Baka- laureuse- kraad	Magistri- kraad	Doktori- kraad
diplomiõpe/ rakenduskõrgharidus	7	15	9	40	27	2	
3-aastane bakalaureuseõpe	9	14	4	3	56	13	
3+2 magistriõpe	2	4	2	3	38	48	2
4+2 magistriõpe	4	5	2	6	52	31	0
doktoriõpe					5	41	54
bakal.- ja magistri- õppe integreeritud õppekava		1	3	3	15	71	7

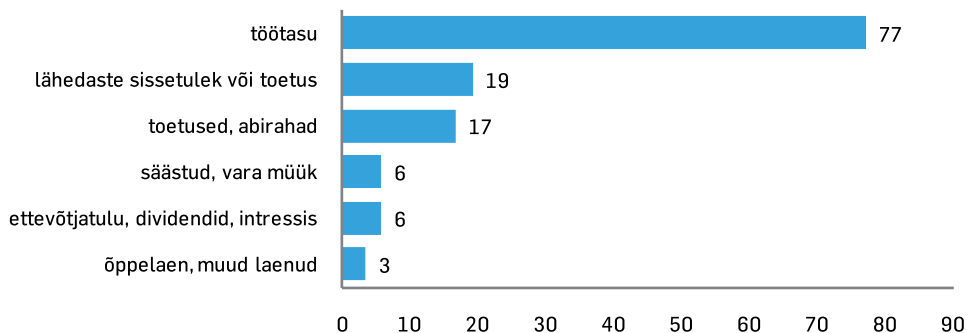
Kokkuvõttes võib öelda, et kuigi kõrghariduse omandanud töötavad suures osas ametikohtadel, mis nõuavad nende poolt omandatud kraadi, siis leidub märgatav hulk neid, kes töötavad madalamat haridusastet nõudval ametikohal. Kõrgemat haridusastet nõudval ametikohal töötavad sagedamini rakenduskõrghariduse või diplomiõppe lõpetanud ning bakalaureusekraadi kaitsnud.

3.3.7 Lõpetanute sissetulekud

Lisaks tööalasele valdkonnale, positsioonile, tööandjale ja staažile uuriti ka lõpetanute sissetulekuid (vt Joonis 54). Valida oli võimalik mitu varianti. Kolm neljandikku lõpetanutest saab aasta pärast lõpetamist tasu töö eest, ligikaudu viiendikku lõpetanutest toetavad sissetulekuga nende lähedased (abikaasa või elukaaslane, vanemad või teised sugulased), lõpetanutest 17% puhul moodustavad sissetuleku erinevad toetused (sh näiteks lastetoetus, sotsiaaltoetus, toimetulekutoetus), abirahad, alimendid, pension või stipendium. Sääste või vara müügist saadud sissetulekut kasutab 6% vilistlastest, sarnaselt saab 6% lõpetanutest sissetulekuna ettevõtjatulu, dividende või intresse. Õppelaenu ja/või muu laenu märkis sissetulekuks 3% lõpetanutest.

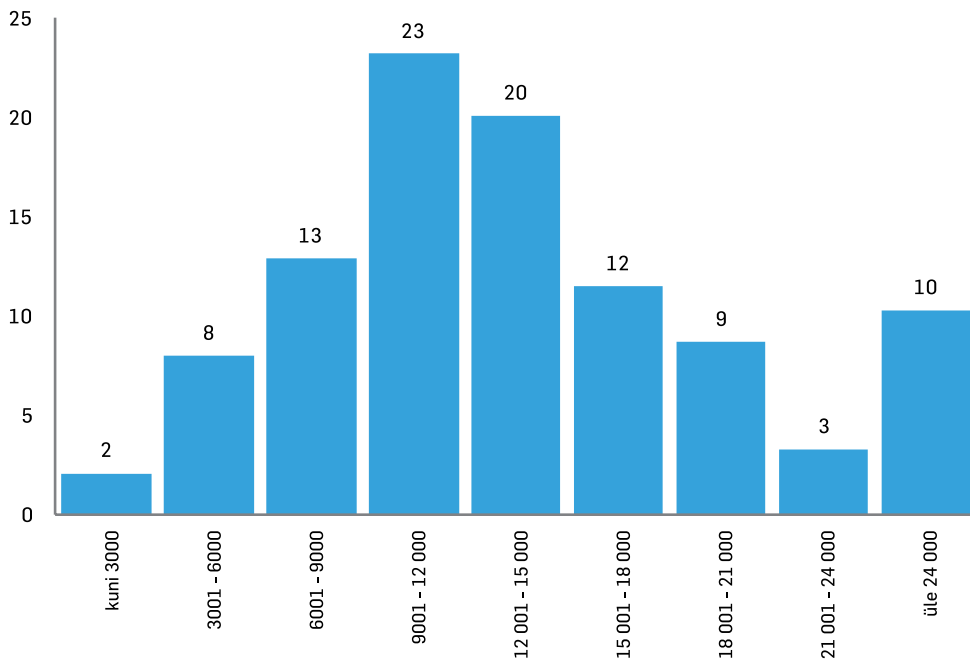
Lõpetanute käest küsiti ka nende sissetulekut¹⁸ põhitöökohal. Võrreldes 2007. aasta vilistlasuurinuga on brutopalgajaoitus kõrghariduse omandanute korral jäänud samaks, kõikumised palgaklasside lõikes jäävad 1 protsendipunkti piiridesse. Kõige levinum brutotöötasu mõlema uuringu alusel jääb vahemikku 9000–12 000 krooni (vt Joonis 55).

¹⁸ Põhitöökohal saadavat tasu oli võimalik märkida nii bruto- kui ka netosissetulekuna. 2007. aasta vilistlasuurinuga võrdluse säilitamiseks arvutati netopalgad ümber brutopalgaks, kasutades palgakalkulaatorit ning aastal 2010 kehtinud palgaarvutamise skeemi.

Joonis 54. Lõpetanute sissetulekute jaotus aasta pärast lõpetamist (%)

Märkus: vastates võis valida mitu varianti, mistõttu kategooriate summa ei ole 100%

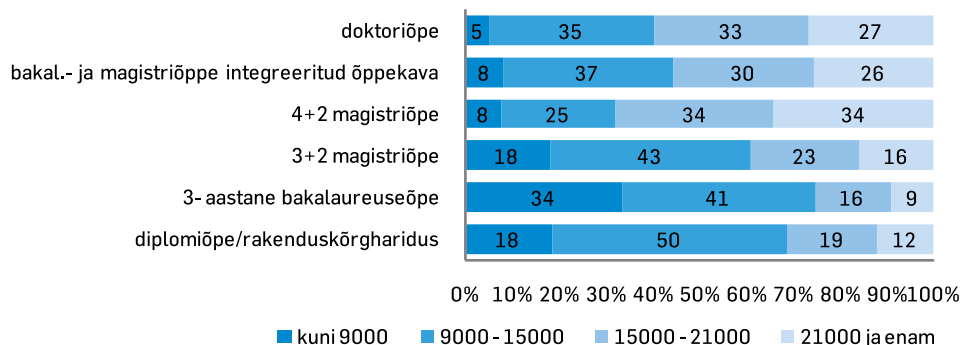
Joonis 55. Lõpetanute põhitöökohta brutopalk kroonides (%)

Keskmisest madalamat palka ehk vähem kui 9000 krooni kuus teenivad neljandik naistest ja 16% meestest, keskmist palka vahemikus 9000 kuni 15 000 krooni kuus teenivad ligikaudu pooled naistest ja kolmandik meestest. Keskmisest kõrgemat palka vahemikus 15 000 kuni 21 000 krooni kuus teenivad 17% naistest ja kolmandik meestest. Enam kui 21 000 krooni kuus teenivad sagedamini mehed (23%) kui naised (10%).

Palgaerinevused on märgatavad ka lõpetanute vanusklasside lõikes. Madalamat palka ehk

kuni 9000 krooni kuus teenivad sagemini noored (37%) vanuses kuni 24 eluaastat. Ligi kaudu pooled alla 24- aastastest teenivad keskmist palka vahemikus 9000–15 000 krooni kuus. Keskmisest kõrgemat palka ehk 15000 kuni 21000 krooni kuus teenib noortest iga kümnes. Kõige kõrgemat tasu ehk 21 000 ja enam teenib 5% kuni 24 aastastest. Lõpetanutest vanuses 25 kuni 39 eluaastat 37% teenib keskmist palka, neljandik teenib keskmisest kõrgemat (15 000 kuni 21 000 krooni) ja viiendik veel kõrgemat palka (21 000 ja enam). Keskmisest madalamat palka teenis viimastest keskmiselt 17%. Lõpetanud vanuses 40 aastat ja vanemad teenisid üldjuhul keskmist palka (58%), neljandik teenis enam kui 15 000 krooni kuus ja madalapalgalisi oli keskmiselt 17% antud vanuses lõpetanutest.

Kõige madalamat palka teenivad kõrghariduse omandanud Lõuna-Eestis, kus keskmist või sellest madalat palka saavad vastavalt 41% ja 37% lõpetanutest. Keskmisest kõrgemat (15 000 kuni 21 000) ja kõrget (enam kui 21 000 krooni) palka saavate osakaal on vastavalt 16% ja 7%. Keskmist palka saavate osakaal võrreldes Lõuna-Eestiga on veidi suurem Lääne- ja Kesk-Eestis, olles vastavalt 48% ja 54%. Kõrgemat palka teenib viimati nimetatud piirkondades vaid viiendik kõrgkooli lõpetanutest. Madalapalgaliste osakaal on väiksem ja kõrgepalgaliste osakaal suurem Kirde- ja Põhja-Eestis. Kirde-Eestis saab madalat palka neljandik, keskmist palka peaaegu iga teine ning keskmisest kõrgemat palka 17% ja kõrget palka 13% lõpetanutest. Põhja-Eestis on madalapalgalisi kõige vähem (17%), pooled teenivad keskmist palka, neljandik keskmisest kõrgemat ning 15% enam kui 21 000 krooni kuus. Konkurentsituult kõrgemat palka teenivad lõpetanud välismaal, neist kolm neljandikku rohkem kui 21 000 krooni kuus.

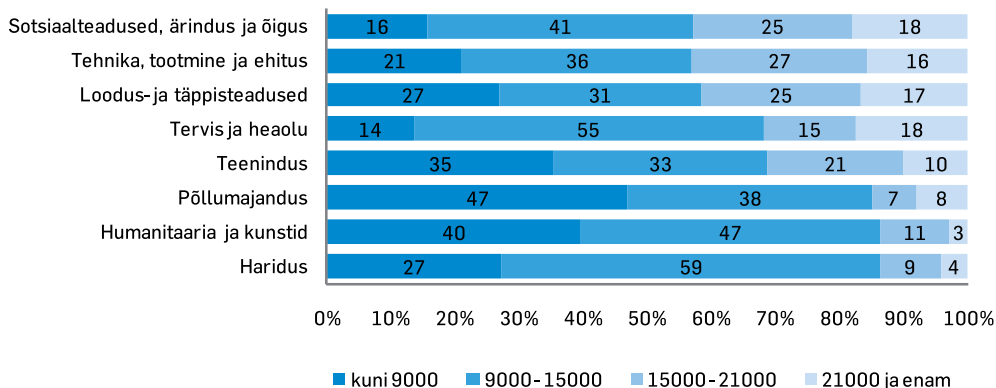

Joonis 56. Palgatase (bruto, kroonides) vastavalt lõpetatud õppeastmele (%)

Madalamat palka ehk kuni 9000 kroonist sissetulekut saab kolmandik bakalaureuseõppe lõpetanutest, 40% neist saavad keskmist palka, 16% keskmisest veidi enam ja kõrgepalgalisi on ligikaudu kümnendik. Jooniselt 56 selgub, et sarnase palgatasemega on diplomi- või rakenduskõrgharidusõppe ja 3+2 magistriõppe lõpetanud, kellest 18% saab keskmisest madalamat palka, peaaegu pooled keskmist palka, keskmisest kõrgemat (15000 kuni 21000) sissetulekut saab viiendik ning kõrgepalgalisi on vastavalt 12 ja 16%. Kõige kõrgemat palka teenivad 4+2 magistriõppe lõpetanud, kellest kaks kolmandikku teenivad kuus enam kui 15000 krooni ning neljandik teenib keskmist palka, keskmisest vähem teenib 8% nimetatud õppeastme lõpetanutest. Bakalaureuse- ja magistriõppe

integreeritud õppekava ning doktoriõppe lõpetanutest kaks kolmandikku teenivad 9000 kuni 21 000 krooni kuus ning kõrgemat palka saab ligikaudu neljandik lõpetanutest.

Enamasti saavad keskmist või sellest madalamat palka hariduse (86%), humanitaaria ja kunstide (86%) ning põllumajanduse (85%), valdkonna lõpetanud (vt Joonis 57).

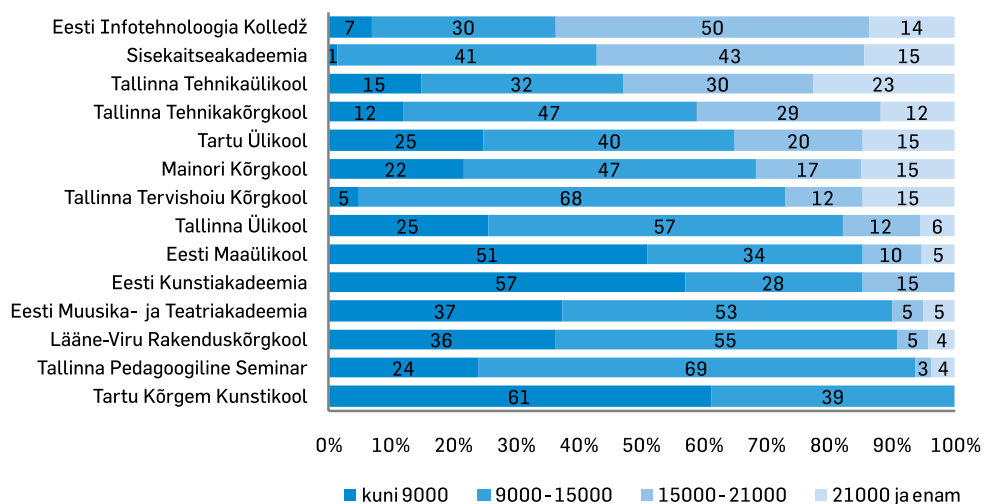

Joonis 57. Palgatase (bruto, kroonides) vastavalt lõpetatud õppevaldkonnale (%)

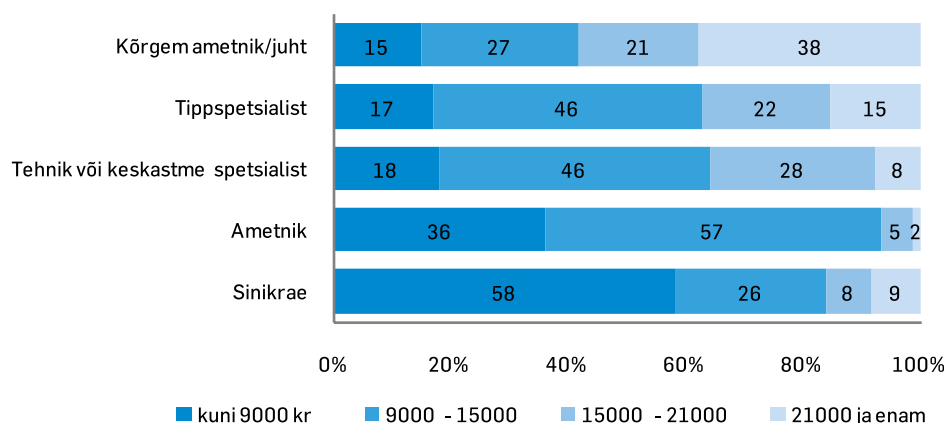
Tervise ja heaolu ning teeninduse valdkonnas on keskmise või sellest madalama palga saajate osakaal kaks kolmandikku, kolmandik teenib keskmisest rohkem. Loodus- ja täppisteaduste, tehnikaalade ja sotsiaalteaduste lõpetanute hulgas on keskmisest kõrgemat palka saavate osakaal 43%, keskmist palka saavad kolmandik loodus- ja täppisteaduste ning tehnikaalade ning 40% sotsiaalteaduste valdkonna lõpetanutest. Keskmisest vähem teenivad nimetatud valdkondade lõpetanutest vastavalt 27%, 21% ja 16%.

Kõrgkoolide lõikes on suurem sissetulek neil, kes on lõpetanud sotsiaalvaldkonna või mõne tehnikaala (vt Joonis 58). Kõrgemat palka võrreldes teiste koolidega saavad Eesti Infotehnoloogia Kolledži, Sisekaitseakadeemia ning Tallinna Tehnikaülikooli lõpetanud.

Ootuspäraselt on kõrgematel ametnikel ning juhtidel palk kõige kõrgem (vt Joonis 59). Tippspetsialistid, tehnikud või keskastmespetsialistid teenivad samuti keskmist või sellest kõrgemat palka. Ametnikena töötavad lõpetanud teenivad enamasti kuus 9000-15 000 krooni, kolmandiku palk on väiksem kui 9000 krooni ning kõrgepalgalisi on ametnike hulgas 7%. Sinikraede hulgas seevastu on ülekaalus keskmisest madalama palga saajad (58%), neljandik teenib keskmist palka ning keskmisest kõrgemat palka saab 17%.

Joonis 58. Palgatase (bruto, kroonides) vastavalt lõpetatud kõrgkoolile (%)

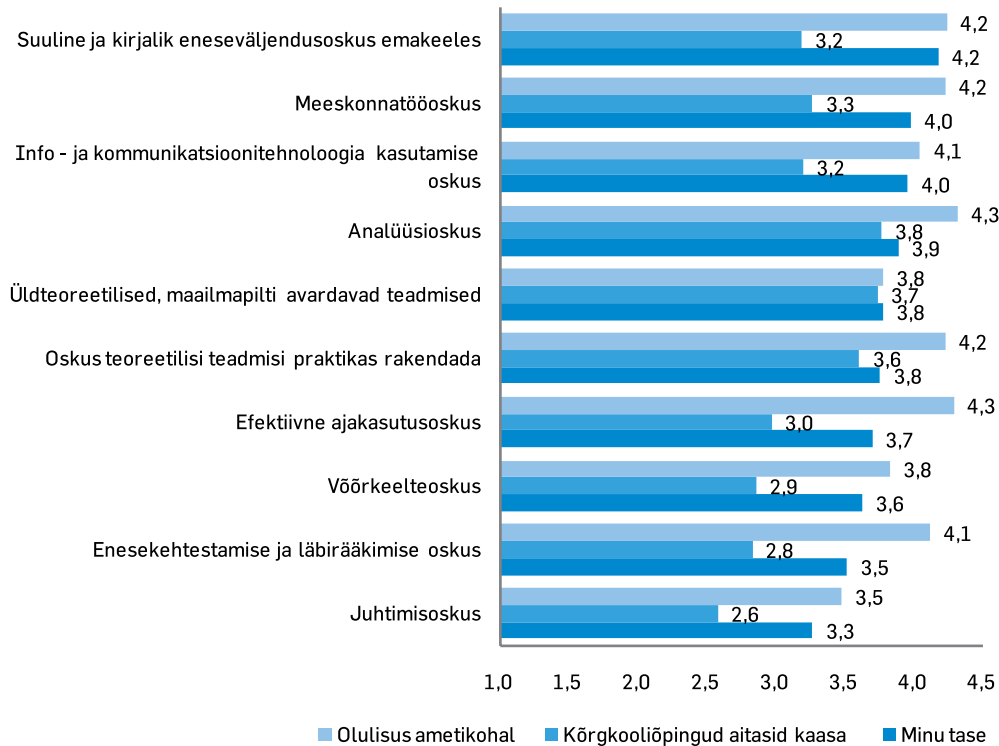
Joonis 59. Palgatase (bruto) vastavalt töölasele positsioonile (%)

3.4 Pädevused

Kui eelmises peatükis olid vaatluse all erinevate tegurite olulisus töökoha saamisel, siis järgnevalt antakse hinnang pädevustele, mida ametikohal nõutakse ning sellele, milline on lõpetanute endi arvates nende tase antud pädevuste osas ning kas ja millisel määral kõrgkooliõpingud nimetatud pädevuste tõstmisele kaasa aitasid.

Võrreldes 2007. aasta vilistlasuuringuga on vaatluse all olevaid pädevusi modifitseeritud ning põhjalikumalt lahti kirjutatud. Hinnangut küsiti kümne erineva pädevuse kohta kolmest aspektist lähtuvalt: lõpetanute hinnang oma praegusele pädevuste tasemele (skaalal

1-väga madal kuni 5-väga kõrge), kõrgkooli panusele pädevuste tõstmisel (skaalal 1-aitas vähe kuni 5-aitas väga oluliselt) ning pädevuste olulisusele ametikohal (skaalal 1-vähe oluline kuni 5-väga oluline). Hinnangute keskmised on ära toodud joonisel 60.

Joonis 60. Hinnangud pädevustele (hinnangute keskmine skaalal 1...5)

Enda taset hinnatakse kõige kõrgemalt suulise ja kirjaliku eneseväljendusoskuse (keskmine hinnang 4,2 palli), meeskonnatööoskuse (4,0) ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (sealhulgas üldine arvutioskus, erialaste programmide kasutamise oskus) kasutamise (4,0) osas. Teiste pädevustega võrreldes hinnatakse oma taset madalamalt juhtimisoskuse (3,3), enesekehtestamise ja läbirääkimise oskuste (3,5) ning võõrkeelte oskuse (3,6) osas. Viie-pallisel skaalal hinnati oma taset etteantud pädevuste osas vahemikus 3,3 kuni 4,2 palli.

Kõrgkooliõpingud aitasid pädevuste tõstmisele vilistlaste hinnangul kaasa keskmisel või sellest madalamal tasemel. Kõige madalamalt hinnati kõrgkooli rolli juhtimisoskuse, enesekehtestamise ja läbirääkimise oskuse ning võõrkeelte oskuse tõstmisel. Keskmisel määral aitasid kõrgkooliõpingud kaasa efektiivse ajakasutamisoskuse (3,0), suulise ja kirjaliku eneseväljendusoskuse (3,2), info ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamise oskuse (3,2) ning meeskonnatöö oskuse (3,3) parandamisel. Vilistlaste hinnangul oli õpingutest rohkem abi teoreetiliste teadmiste praktilise rakendamise oskuse (3,6), üldteoreetiliste teadmiste taseme (3,7) ja analüüsioskuse (3,8) tõstmisel.

Pädevuste olulisust ametikohal hinnati enamasti kõrgemalt kui neli palli. Kõige olulisemateks peeti ametikohtadel analüüsioskust (4,3) ja efektiivset ajakasutusoskust (4,3). Kõrge hinnangu said veel suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus (4,2), oskus teoreetilisi teadmisi praktikas rakendada (4,2), meeskonnatöö oskus (4,2), enesekehtestamise ja läbirääkimise oskus (4,1) ning arvutikasutamise oskus (4,1).

Enamasti hinnati oma taset madalamalt ametikohal soovitava taseme suhtes. Keskmiste hinnangute alusel erinevad lõpetanute tase ja ametikohal soovitud tase kõige vähem üldteoreetiliste teadmiste, arvutikasutamise oskuse ning suulise ja kirjaliku eneseväljenduse osas (hinnangute vahe oma taseme ja tööol nõutava vahel on 0,1). Juhtimisoskust, võõrkeelte oskust ning meeskonnatööoskust hinnati töökohal oma tasemest kõrgemaks (erinevused vastavalt 0,2; 0,2 ja 0,3). Kõige suuremad käärid oma oskuste taseme ja ametikohal olulise taseme osas on analüüsioskuse (vahe 0,4), teoreetiliste teadmiste praktikas rakendamise (0,5) ning efektiivse ajakasutusoskuse (0,6) ning enesekehtestamise ja läbirääkimise oskuste (0,6) osas.

Tabel 17. Keskmised hinnangud pädevustele ametite lõikes (keskmine hinnang)

	Kõrgem ametnik/juht		Tippspetsialist		Tehnik või keskastme spetsialist		Ametnik		Sinikrae	
	Minu tase	Ametikohal nõutav tase	Minu tase	Ametikohal nõutav tase	Minu tase	Ametikohal nõutav tase	Minu tase	Ametikohal nõutav tase	Minu tase	Ametikohal nõutav tase
Üldteoreetilised, maailmapilti avardavad teadmised	3,9	4,1	3,9	4,0	3,7	3,6	3,6	3,6	3,7	2,8
Oskus teoreetilisi teadmisi praktikas rakendada	3,9	4,3	4,0	4,5	3,8	4,2	3,6	3,9	3,5	3,2
Suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus emakeeles	4,3	4,5	4,3	4,4	4,2	4,2	4,2	4,5	4,0	3,2
Võõrkeelteoskus	3,5	4,2	3,6	3,6	3,7	4,0	3,5	3,8	3,7	3,8
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamise oskus	4,1	4,2	4,1	4,1	4,0	4,3	4,0	4,3	3,8	3,0
Meeskonnatööoskus	4,0	4,4	4,1	4,4	3,9	4,1	4,1	4,3	3,9	4,0
Efektiivne ajakasutusoskus	3,7	4,5	3,8	4,4	3,7	4,3	3,9	4,3	3,6	3,8
Analüüsioskus	4,0	4,4	4,0	4,6	3,8	4,3	3,7	4,1	3,7	3,2
Juhtimisoskus	3,7	4,7	3,4	3,7	3,2	3,2	3,1	2,9	3,1	2,7
Enesekehtestamise ja läbirääkimise oskus	3,7	4,7	3,7	4,3	3,4	3,9	3,4	4,0	3,4	3,5

Kõige paremas kooskõlas (vt Tabel 17) on tippspetsialistide hinnang oma tasemele ning ametikohal nõutavale pädevuste tasemele (vahe hinnangute vahel kuni 0,1 palli): üldteoreetiliste teadmiste, suulise ja kirjaliku eneseväljendusoskuse, võõrkeelte oskuse ja arvuti-oskuse puhul langevad antud hinnangud peaaegu kokku. Tehnikute või keskastme spetsialistide puhul on oma tase ja ametikoha nõudmiste tase sarnane üldteoreetiliste teadmiste, suulise ja kirjaliku eneseväljendusoskuse ning juhtimisoskuse osas. Ülejäänud pädevuste osas hinnatakse oma taset madalamaks kui nõuab ametikoht. Kõrgemad ametnikud/juhid ning ametnikud hindavad oma taset enamasti madalamaks, kui nõuab nende ametikoht. Sinikraed seevastu hindavad antud pädevuste osas oma taset samaväärseks või veidi paremaks, kui nõuab nende ametikoht, välja arvatud efektiivne ajakasutusoskus, mille korral enda taseme hinnang jääb veidi madalamaks kui ametikohal nõutav.

Tabel 18. Keskmised hinnangud ülikooliõpingute panusele pädevuste tõstmisel õppeastmete lõikes (keskmine hinnang)

	diplomiõpe/ rakendus- kõrgharidus	3-aas- tane bakal- õpe	3+2 magistri- õpe	4+2 magistri- õpe	bakal.- ja magistri- õppe inte- greeritud õppekava	doktori- õpe
Üldteoreetilised, maailmapilti avardavad teadmised	3,7	3,8	3,8	3,8	3,1	3,8
Oskus teoreetilisi teadmisi praktikas rakendada	3,9	3,4	3,6	3,6	3,6	3,3
Suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus emakeeles	3,3	3,1	3,2	3,3	2,7	3,3
Võõrkeelteoskus	2,8	2,9	2,9	2,9	2,6	3,6
Info- ja kommunikatsiooni- tehnoloogia kasutamise oskus	3,4	3,2	3,2	2,7	2,8	3,1
Meeskonnatööoskus	3,6	3,2	3,2	3,1	2,8	2,6
Efektiivne ajakasutusoskus	3,2	2,9	3,0	2,8	2,8	2,7
Analüüsioskus	3,7	3,8	3,9	3,8	3,5	3,9
Juhtimisoskus	3,0	2,4	2,5	2,7	2,2	2,0
Enesekehtestamise ja läbirääkimise oskus	3,1	2,8	2,7	2,7	2,4	2,1

Kõrgkooliõpingutest saadavat kasu pädevuste kujunemisel (vt Tabel 18) hindasid kõige kõrgemalt diplomi- ja rakenduskõrgharidusõppe lõpetanud, kelle hinnangud jäid vahemikku 2,8 kuni 3,9 palli. Kõige madalama hinde sai võõrkeelte oskus (2,8 palli) ning kõige kõrgemalt hinnati kõrgkooli panust teoreetiliste teadmiste praktikas rakendamise oskuse arendamisel. 3-aastase bakalaureuseõppe ning magistriõppe lõpetanute hinnangud kõrgkoolist saadud kasule olid sarnased, keskmiseks hinnanguks pädevustele kujunes vastavalt 3,1 ja

3,2 palli, kõrgelt hinnati õpingute panust analüüsioskuse ning üldteoreetiliste teadmiste tõstmisel (3,8). Kõige kriitilisemad olid õpingute panuse osas pädevuste kujunemisel bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekava läbinud. Kõrgema kui 3-pallise keskmise hinnangu said neilt ainult teoreetiliste oskuste praktiline rakendamine, analüüsioskus ning üldteoreetilised teadmised. Ülejäänud pädevustele antud keskmine hinnang jäi vahemikku 2,2 kuni 2,8.

Eeldades, et doktoriõppe väljundiks on teadustöö oskustega analüüsivõimelised teadus- ja arendustöö juhtivtöötajad, torkavad silma doktoriõppe lõpetanute tuntavalt madalamad hinnangud õpingute käigus omandatud meeskonnatöö ja juhtimisalaste pädevuste kohta võrreldes teiste õppeastmete lõpetanutega. Doktoriõppe lõpetanud andsid pädevustele varieeruvaid hinnanguid vahemikus 2,0 kuni 3,9 palli. Kõrgeim hinnang anti analüüsioskusele (3,9) ning teoreetiliste teadmiste rakendamisele praktikas (3,8), madal hinnang anti juhtimisioskusele ja enesekehtestamise ja läbirääkimise oskustele (vastavalt 2,0 ja 2,1).

Hinnangud pädevustele lõpetatud valdkondade lõikes on toodud tabelis 19. Õppevaldkondades torkab silma emakeelse eneseväljendusoskuse vähene arendamine loodus- ja täppisteaduste ning tehnika, tootmise ja ehituse valdkonnas. Samal ajal on nendes valdkondades vähene ka juhtimisoskuse omandamine. Kõige madalam on juhtimisalaste ja meeskonnatöö pädevuste omandamise võimalus olnud humanitaaria ja kunstide valdkonnas. Ometi peavad selle valdkonna lõpetanud neid pädevusi oma töökohal samavõrd vajalikuks kui teiste valdkondade lõpetanud. Seega võib järeldada, et töökohal vajalikud pädevused ei ole niivõrd seotud õppevaldkonnaga kui ametipositsiooniga. Töölase positsiooni võrdluses eristuvad vaid sinikraed, kelle puhul kommunikatiivsed oskused ja juhtimisalased pädevused on teiste ametialadega võrreldes vähem olulised.

Tabel 19. Hinnangud pädevustele lõpetatud õrpevaldkondade lõikes (keskmine hinne skaalal 1...5)

	Haridus			Humanitaaria ja kunstid			Sotsiaalteadused, äridus ja õigus			Teenindus		
	Minu tase	Õpingud aitasid kaasa	Olulisus ameti- kohal	Minu tase	Õpingud aitasid kaasa	Olulisus ameti- kohal	Minu tase	Õpingud aitasid kaasa	Olulisus ameti- kohal	Minu tase	Õpingud aitasid kaasa	Olulisus ameti- kohal
Üldteoreetilised, maailmapilti avardavad teadmised	3,8	3,8	4,3	3,9	4,0	3,9	3,8	3,8	3,7	3,7	3,7	3,5
Oskus teoreetilisi teadmisi praktikas rakendada	3,9	3,8	4,7	3,7	3,4	4,2	3,8	3,6	4,1	3,7	3,6	4,0
Suuline ja kirjalik enese- väljendusoskus emakeeles	4,2	3,7	4,7	4,3	3,4	4,2	4,2	3,4	4,3	4,1	3,2	4,3
Võõrkeeleteoskus	3,3	2,8	3,1	3,9	3,3	4,0	3,7	2,9	3,9	3,4	2,8	3,7
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamise oskus	3,8	3,3	3,7	3,7	2,6	3,6	4,0	3,2	4,2	3,8	3,2	3,7
Meeskonnatööoskus	4,1	3,6	4,6	3,8	2,7	3,9	4,0	3,4	4,2	4,0	3,6	4,3
Efektiivne ajakasutusoskus	3,7	3,3	4,5	3,5	2,8	4,2	3,8	3,0	4,3	3,8	3,0	4,1
Analüüsioskus	3,9	4,0	4,6	3,9	3,8	4,2	3,9	3,9	4,3	3,8	3,6	4,1
Juhtimisoskus	3,4	2,9	4,0	3,2	2,2	3,5	3,3	2,7	3,4	3,3	2,7	3,6
Enesekehtestamise ja läbirääkimise oskus	3,8	3,3	4,7	3,4	2,6	4,1	3,5	2,9	4,1	3,6	2,9	4,0

Järg

	Loodus- ja täppisteadused			Tehnika, tootmine ja ehitus			Põllumajandus			Tervis ja heaolu		
	Minu tase	Õpingud aitasid kaasa	Olulisus ameti- kohal	Minu tase	Õpingud aitasid kaasa	Olulisus ameti- kohal	Minu tase	Õpingud aitasid kaasa	Olulisus ameti- kohal	Minu tase	Õpingud aitasid kaasa	Olulisus ameti- kohal
Üldteoreetilised, maailmapilti avardavad teadmised	3,8	3,7	3,5	3,8	3,5	3,6	3,7	3,4	3,7	3,7	3,5	3,8
Oskus teoreetilisi teadmisi praktikas rakendada	3,6	3,6	4,2	3,8	3,6	4,3	3,4	3,2	3,9	3,9	3,9	4,6
Suuline ja kirjalik enese- väljendusoskus emakeeles	4,0	2,7	3,8	4,1	2,7	4,0	4,2	3,1	4,3	4,2	3,1	4,2
Võõrkeelteoskus	3,7	2,8	4,1	3,6	2,7	3,9	3,6	2,8	4,0	3,6	2,7	3,8
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamise oskus	4,1	3,7	4,4	4,2	3,6	4,3	3,9	3,7	4,1	3,9	2,9	4,0
Meeskonnatööoskus	3,7	3,0	4,1	3,9	3,0	4,2	3,8	3,4	4,1	4,2	3,5	4,6
Efektiivne ajakasutusoskus	3,5	2,9	4,2	3,6	2,8	4,3	3,6	2,9	4,3	3,9	3,2	4,5
Analüüsioskus	4,0	3,8	4,4	3,9	3,6	4,3	3,7	3,4	4,2	3,9	3,6	4,4
Juhtimisoskus	3,1	2,3	3,2	3,3	2,5	3,5	3,1	2,5	3,4	3,3	2,7	3,7
Enesekehtestamise ja läbirääkimise oskus	3,3	2,5	3,7	3,5	2,6	4,1	3,5	2,6	3,9	3,7	3,1	4,4

4. Kokkuvõte

2010. aasta vilistlasuuringus osales 2187 vilistlast 14 kõrgkoolist. Lõpetanute kohta üldistuste tegemiseks on valimi andmed kaalutud kooli, õppevaldkonna ja õppeastme lõikes ning kalibreeritud vastavaks üldkogumi jaotusele kooli ja õppeastme järgi.

Enamik vilistlastest lõpetas avalik-õigusliku ülikooli (79%), rakenduskõrgkoolide lõpetanuid oli 21%. Kõige rohkem lõpetanuid oli sotsiaalteaduste, äriduse ja õiguse valdkonnas (35%); tehnika, tootmise ja ehituse; humanitaaria; loodus- ja täppisteaduste; hariduse ning tervise ja heaolu valdkonna lõpetanute osakaal jäi 10-13% piiresse. Kõige vähem oli lõpetanuid teeninduse (7%) ja põllumajanduse (2%) valdkonnas.

Lõpetanute hulgas olid selges ülekaalus 3-aastase bakalaureuseõppe (43%) ning 3+2 magistriõppe (20%) lõpetanud. Diplomiõppe või rakenduskõrghariduse lõpetanuid oli 27%. 4+2 magistriõppe ja bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekava lõpetanuid oli 4% ning doktoriõppe lõpetas 2% vilistlastest.

Järgnevalt on esitatud uuringu peamised tulemused teemade kaupa.

Tagasisaade õpingutele

Sagedamini nimetati erialavaliku põhjustena huvipakkuvust, eneseteostusvõimalusi ja enda tugevust valitud valdkonnas. Hea palk tulevikus, eriala populaarsus, vanemate või sugulaste soovitusel ning välismaal töötamise võimalus olid erialavalikul vähemolulised.

Lõpetanud andsid positiivse hinnangu õppekava eesmärkidele – 83% lõpetanutest oli õpinguid alustades teadlik õppekava eesmärkidest ning iga kolmas kinnitas, et läbitud õpe oli õppekavale seatud ootustega vastavuses. Õppekava eesmärgi teadsid enne õpingute alustamist enam kui 80% kõigi õppeastmete lõpetanutest. Läbitud õpe vastas sagedamini diplomija rakenduskõrgharidusõppe, 4+2 magistriõppe, 3+2 magistriõppe ning doktoriõppe lõpetanute ootustele. Õpingute käigus omandatud teadmisi kasutab oma töös sageli vähemalt kolm neljandikku rakenduskõrghariduse, magistriõppe, integreeritud õppekava või doktoriõppe lõpetanutest, bakalaureuseõppe lõpetanute puhul jääb osakaal alla kahe kolmandiku.

Õppekava raames läbis kohustusliku erialase praktika kaks kolmandikku lõpetanutest, lisaks läbis peaaegu iga kümnes lõpetanu tööpraktika vaba- või valikainena, neljandik lõpetanutest õpingute raames praktikal ei käinud. Rakenduskõrgkoolides oli praktika olulisem (enam kui kolm neljandikku lõpetanutest läbis õpingute jooksul praktika) kui avalik-õiguslikes kõrgkoolides, mille lõpetanutest läbis ettenähtud praktika 45–65%. Siiski peavad viimati nimetatud kõrgkoolide lõpetanud praktikat oluliseks ning oluline osa neist läbis praktika vaba- või valikainena. 79% praktika läbinutest sai praktika käigus oma teadmisi rakendada, 21% aga leidis, et praktika oli formaalne ega seostunud õpingutega. Eriti on selles arvamusel Eesti Kunstiakadeemia, Tartu Kõrgema Kunstikooli, Tallinna Tehnikaülikooli ning Mainori Kõrgkooli lõpetanud.

Nõustamisteenuseid kasutatakse õpingute ajal üldjuhul harva. Kõige rohkem kasutati õpinõustamist (32%), karjäärinõustamist kasutas 10% ning psühholoogilist nõustamist vaid 5% lõpetanutest. Karjäärinõustamisega jäi rahule kaks kolmandikku, õpinõustamisega 80% ning psühholoogilise nõustamisega 54% teenuse kasutajatest.

Õpingute ajal töötas neli tudengit viiest, mida on 5 protsendipunkti võrra rohkem kui 2007. aastal. Õpingute ajal töötanute osakaal on tõusnud nende arvelt, kes töötasid juba enne õpinguid ja jätkasid töötamist õpingute ajal. Kõrgkooli lõpetamise ajaks ei olnud töökogemust vaid 15% lõpetanutest. Viiesikul päevase õppevormi lõpetanutest ei olnud lõpetamise ajaks töökogemust, kolmandik töötas enne õpinguid ja õpingute ajal ning 43% alustas töötamist paralleelselt õpingutega. Kaugõppijatest töötas enne õpinguid ja õpingute ajal juba 83% õppureist, õpingute kõrvalt läks tööle 14% ning lõpetades ei olnud töökogemust alla 2% kaugõppes õppijatest. Riigieelarvelisel kohal õppijatest töötas enne õpinguid ja õpingute ajal 34%, õpingute ajal alustas töötamist 41% lõpetanutest, töökogemust ei olnud lõpetamise ajaks viiesikul riigieelarvelisel kohal õppijatest. Riigieelarvevälisel kohal õppijatest töötas enne õpinguid ja õpingute ajal 62%, õpingute ajal alustas töötamist 27% lõpetanutest, töökogemust ei olnud 8% riigieelarvevälisel kohal lõpetanutest.

Õpingute ajal töötanutest ligi pooled töötasid täiskoormusega. Osalise koormusega töötas 47% ning juhutöid tegi 5% lõpetanutest. Tööturu olukorra muutumise tõttu viimastel aastatel on õpingute ajal täiskoormusega töötamine 5 protsendipunkti võrra vähenenud ning osakoormusega töötamine ja juhutööde tegemine saagenud.

Pooled, kes õpingute ajal töötasid, tegid seda majanduslikel põhjustel, ligikaudu viiesikku huvitas töökogemuse saamine. Kümnendiku puhul oli töötamise põhjuseks soov teenida lisaraha.

Õpingute aegne töö oli enamasti seotud õpitava erialaga, vaid viiesik vilistlastest töötas õpingute ajal erialaga mitteseotud ametikohal. Sagedamini töötasid õpitava erialaga seotud ametikohal rakenduskõrgkoolide ning 4+2 magistriõppe ja doktoriõppe tudengid.

Lõpetamisjärgne tegevus

Aasta pärast lõpetamist töötas pool 2009. aasta lõpetanutest. Neljandik lõpetanutest töötas ja õppis, kümnendik üksnes õppis, 5% oli lastega kodus, töötuid oli 3% ning 2% oli hõivatud mingi muu tegevusega.

Pärast ühe õppeastme lõpetamist jätkas õpinguid üks kolmandik. Kõige sagedamini jätkasid õpinguid bakalaureuseõppe lõpetanud. Vähem oli edasiõppijaid 4+2 magistriõppe ja integreeritud õppekava lõpetanute hulgas.

Päevase õppe lõpetanutest siirdus tööle 45%, töötamist ja õppimist jätkas paralleelselt 31% ning edasi õppima läks 14%. Kaugõppe lõpetanutest kolm neljandikku töötas, 15% töötas ja õppis ning edasi õppima läks väga väike osa (1%). Päevase õppe lõpetanute hulgas oli aasta pärast õpingute lõppu töötuid 4%, kaugõppe lõpetanute hulgas 2%.

Neli lõpetanut viiest jätkab õpinguid samas koolis, kus nad eelneva õppeastme lõpetasid. Õpinguid jätkanutest kolmandik õpib edasi Tartu Ülikoolis, neljandik Tallinna Tehnikaülikoolis, 16% Tallinna Ülikoolis, 11% Eesti Maaülikoolis, 4% Eesti Kunstiakadeemias, 5% välisülikoolis ning 7% muus kõrgkoolis või kutseõppeasutuses.

Õpingute jätkamise põhjuseks oli peamiselt soov ennast täiendada, parema töökoha saamine või olemasoleva säilitamine ning soov saada kõrgem haridusaste või kõrgemat palka.

Vilistlastest, kes ei jätkanud õppimist kohe (ehk aasta jooksul pärast lõpetamist), kavatseb lähitulevikus jätkata õpinguid samas ülikoolis 21%, mõnes teises kõrgkoolis 39% ning

kutsekoolis 4%. Avalik-õiguslike ülikoolide lõpetanud soovivad sagedamini lähitulevikus õpinguid jätkata viimati lõpetatud kõrgkoolis. Rakenduskõrgkoolide puhul soovitakse edasiõppimiseks sagedamini valida muu kool. Õpinguid ei soovi lähitulevikus jätkata 36% vilistlastest.

Kõige sagedamini saadi õpingute lõpetamise järel töökoht isikliku pakkumise kaudu (27%) või töötati antud kohal juba õpingute ajal (14%). Tööportaalide kaudu sai töökoha 12% lõpetanutest, tööandjaga võttis ühendust 11%, iga kümnes lõpetanu leidis tööpakkumise avalikust reklaamist või kasutas töö saamiseks sugulaste või tuttavate abi. 6% lõpetanutest sai töökoha tänu õpingute jooksul läbitud praktikale.

Töö saamisele aitasid kaasa eesti keele oskus, omandatud eriala, inglise keele oskus ja varasem praktika või töökogemus antud valdkonnas. Väiksem osa lõpetanutest nõustus sellega, et töö saamisele aitas kaasa lõpetatud kõrgkooli maine ning omandatud kõrvaleriala.

Töökoha valikul peeti oluliseks selle seotust õpitava erialaga, enese proovilepaneku võimalusi ehk väljakutseid, häid töökaaslasi ning karjääri- ja arenguvõimalusi. Küllaltki olulised olid ka töö asukoht, paindlik töögraafik ning hea palk. Töökoha valikut ei mõjutanud oluliselt pikem puhkus ega pakutavad soodustused.

Veidi enam kui pooled töötavatest vilistlastest töötavad õpitud erialaga väga lähedalt seotud ametikohal, viiendiku puhul on töö suures osas erialaga seotud. 16% lõpetanute töö on vaid mõningal määral erialane ning 11% ei tööta üldse erialaga seotud ametikohal. Valitud töö seotus õpitud erialaga on seda kõrgem, mida kõrgem õppeaste on lõpetatud ehk edasiõppijad on leidnud endale sobiva eriala ja eelistavad ka selles valdkonnas töötamist. Lõpetamisi järgne töö ja õpitud eriala on sagedamini seotud rakenduskõrgkoolide lõpetanute puhul.

Olulisemate põhjustena, miks töö ei ole erialaga seotud, oli erialase töö mitteleidmine, jätkamine samal mitteerialasel tööl, kus töötati juba õpingute ajal, parem palk ja muud töötingimused ning asjaolu, et elukohas pole erialast tööd.

Töötamine pärast lõpetamist

Enamik kõrgkooli lõpetanutest töötab kas riiklikus, avalik-õiguslikus või munitsipaalasutuses, erafirmas või eraisiku teenistuses.

Lõpetanutest 48% töötab tippspetsialistina, 22% tehniku või keskastme spetsialistina, 10% kõrgema ametniku või juhina, 9% ametnikuna ning 8% sinikraena.

Töökohal töötatud aega arvestades võib öelda, et suurem osa lõpetanutest alustas töötamist praegusel ametikohal juba õpingute ajal või enne õpinguid. Nende staaž praegusel ametikohal on pikem kui 13 kuud.

Kolm neljandikku lõpetanutest töötab ametikohal, mis eeldab kõrgharidust. Lõpetanutest 11% töötab ametikohal, kus nõutakse keskharidust, 4% kutseharidust, 6% polnud haridusaste vastaval ametikohal oluline. Kõrgharidust eeldaval ametikohal oli pooltel juhtudel eelduseks bakalaureusekraad, 27% juhtudel eeldati magistrikraadi, 18% juhtudest piisas rakenduskõrgharidusest ning vaid 3% ametikohtadest eeldas doktorikraadi.

Diplomiõppe või rakenduskõrgharidusõppe lõpetanutest (40%), bakalaureuseõppe lõpetanutest 56% ning integreeritud õppe läbinutest 71% töötab vastavat haridust nõudval

ametikohal. Magistrikraadiga lõpetanud töötavad enamasti kas magistri- või bakalaureusekraadi nõudval ametikohal. Doktorikraadi kaitsnutest töötavad pooled ametikohtadel, kus see ongi nõutav haridusaste ning pooled ametikohtadel, kus nõudmised haridusastmele pole nii kõrged. Kokkuvõttes võib öelda, et kuigi kõrghariduse omandanud töötavad suures osas ametikohtadel, mis nõuavad nende poolt omandatud kraadi, siis leidub märgatav hulk neid, kes töötavad madalamat haridusastet nõudval ametikohal.

Lõpetanute sissetulekud

Kolm neljandikku lõpetanutest saab aasta pärast lõpetamist tasu töö eest, ligikaudu viiendikku lõpetanutest toetavad sissetulekuga nende lähedased, lõpetanutest 17% puhul moodustavad sissetuleku erinevad toetused, abirahad, alimendid, pension või stipendium.

Kõige levinum brutotöötasu kõrgkoolide 2009. aasta vilistlaste korral jääb vahemikku 9000–12 000 krooni. Madalama õppeastme lõpetanud saavad üldjuhul ka madalamat palka. Kõige kõrgemat palka teenivad 4+2 magistriõppe lõpetanud, kellest kaks kolmandikku teenivad kuus enam kui 15 000 krooni. Bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekava ning doktoriõppe lõpetanutest kaks kolmandikku teenivad kuus 9000 kuni 21 000 krooni ning kõrgemat palka saab ligikaudu neljandik lõpetanutest.

Pädevused

Lõpetanud hindasid oma pädevuste taset kõige kõrgemaks suulise ja kirjaliku eneseväljendusoskuse (keskmine hinnang 4,2 palli 5-pallisel skaalal), meeskonnatööoskuse (4,0) ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (sealhulgas üldine arvutioskus, erialaste programmide kasutamise oskus) kasutamise (4,0) osas. Teiste pädevustega võrreldes hinnati madalamalt juhtimisoskust (3,3), enesekehtestamise ja läbirääkimise oskust (3,5) ning võrkeelteoskust (3,6).

Kõrgkooliõpingud aitasid pädevuste tõstmisele vilistlaste hinnangul kaasa keskmisel või sellest madalamal tasemel, hinnangud õpingute panusele jäid vahemikku 2,6 kuni 2,9 palli. 2009. aasta vilistlaste hinnangul on töökohal oodatavatest pädevustest kõrgkoolis õppimise käigus vajadusest tunduvalt vähem arendatud koostöö ja juhtimisega ning sõltuvalt õppevaldkonnast ka emakeelse ning võrkeelse kommunikatsiooniga seotud pädevusi.

Ametikohal hinnati pädevuste vajalikkust enamasti kõrgemalt kui neli palli. Kõige olulisemateks peeti ametikohtadel analüüsioskust (4,3) ja efektiivset ajakasutusoskust (4,3). Kõrge hinnangu said veel suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus (4,2), oskus teoreetilisi teadmisi praktikas rakendada (4,2), meeskonnatöö oskus (4,2), enesekehtestamise ja läbirääkimise oskus (4,1) ning arvutikasutamise oskus (4,1).

Enamasti hinnati oma taset madalamaks ametikohal soovitava taseme suhtes. Keskmiste hinnangute alusel on kõige paremas kooskõlas lõpetanute tase ja ametikohal soovitud tase üldteoreetiliste teadmiste, arvutikasutamise oskuse ning suulise ja kirjaliku eneseväljenduse osas. Kõige suuremad käärid oma oskuste taseme ja ametikohal nõutava taseme osas on analüüsioskuse, teoreetiliste teadmiste praktikas rakendamise, efektiivse ajakasutusoskuse ning enesekehtestamise ja läbirääkimise oskuste osas.

5. Poliitikasoovitused

- ▶ Vilistlasuuring peaks toimuma 2–3 aastase intervalliga, et saada tagasisidet kõrghariduse kvaliteedi ning lõpetanute tööturul toimetuleku kohta. Lähtudes kahe küsitluse läbiviimise kogemusest tuleks olemasolevat küsimustikku täiendada ja parandada.
- ▶ Suurendama peaks teavitustööd (k.a käesoleva uuringu tulemuste tutvustamine) ja magistriõppe eeliste tutvustamist (palgaerinevused), et rohkem bakalaureuseõppe lõpetanuid jätkaks oma õpinguid magistriprogrammis, seda eriti avalik-õiguslike ülikoolide puhul.
- ▶ Magistriõppe vastuvõtu suurendamiseks tuleks suurendada ka vastavat riiklikku koolitustellimust.
- ▶ Parandada tuleks karjäärinõustamist, kaasates selleks rohkem vilistlasi, kellel on juba reaalne töökogemus. Küsitlus tõi välja kaks aspekti: karjäärinõustamine õpingute ajal on ebapiisav ja ei ole kõigile kättesaadav, teisalt ei aidanud see kaasa erialase töö leidmisele. Vajalik oleks individuaalne lähenemine tudengitele.
- ▶ Senisest aktiivsemalt tuleks õppekavade arendamisse kaasata vilistlasi ja tööandjaid.
- ▶ Praktika osatähtsuse suurendamine õppekavades, rohkem tähelepanu praktika korraldusele ja selle tõhusamaks muutmisele.
- ▶ Tudengite töötamine õpingute ajal viitab kahele põhilisele probleemile. Olemasolev õpingute rahastamise skeem ei võimalda tudengitel materiaalselt toime tulla ning praegune õppekavade sisukus ja õppeprotsessi intensiivsus võimaldavad tudengitel töötada, ka täiskohaga. Sellest tulenevalt peaks tõhustama õppelaenude ja stipendiumite süsteemi ning intensiivistama õppeprotsessi, pannes tudengeid rohkem iseseisvat tööd tegema.
- ▶ Kriitiliselt hinnati mõningate (näiteks juhtimise, läbirääkimiste ja enesekehtestamise alaste) pädevuste andmist kõrgkoolis, mistõttu tuleks kaaluda vastavate üleülikooliliste kohustuslike ainete lülitamist magistri- ja doktoriõppe õppekavadesse. Kommunikatiivsete ja juhtimisalaste pädevuste paremaks omandamiseks kõrgkoolis on vajalik:
 - ▶ sidustada teooriatel ja akadeemilisel teadmisel põhinevat õpet paremini praktikaga;
 - ▶ korraldada õppetöö viisil, mis võimaldab iga õppeastme üliõpilastel teha oma taselele vastavat aktiivset koostööd kaaslaste ja õppejõududega ning teadustöötajatega, täites nii meeskonnamängija kui ka juhi rolli;
 - ▶ kasutada õppetöös laialdasemalt aktiivõppemeetodeid;
 - ▶ tõhustada eri tasanditel uurimistööde juhendamist.
- ▶ Kaasaegsete õpetamismeetodite rakendamise tagamiseks kõrgkoolides tuleks pöörata suuremat tähelepanu õppejõudude koolitamisele ja rahvusvahelisele rändele.

6. LISA 1

6.1 Probleemid uuringu läbiviimisel ja ettepanekud järgmistele analoogilistele uuringutele

- ▶ Uuringus osalenud kõrgkoolidel või teaduskondadel ei ole vilistlaste täpseid kontaktandmeid. Lahendus: elektrooniliste kontaktandmete puudumise korral kaaluda küsimustiku ja meeldetuletuste edastamist posti teel. Elektronposti teel kontakteerumist tasub kasutada vaid juhul, kui tegemist on üldiste e-posti aadressidega, mitte koolide poolt antavate aadressidega, mis üldjuhul kaotavad kehtivuse teatud aja jooksul pärast lõpetamist ning mille kasutamine aasta pärast lõpetamist on ebatõenäoline.
- ▶ Osa uuringusse kaasatud kooli ei edastanud uuringu läbiviijale vilistlaste andmeid, vaid saatis küsimustiku ise laiali. Osa koolide puhul tõi uuringu läbiviimine koolide esindajate poolt kaasa madala vastasmäära. Lahendus: suurendada koolide huvi uuringus osalemiseks ning jõuda koolidega kokkuleppele kontaktandmete edastamise osas. Teise võimalusena leida koolidest tugev uuringu läbiviimise koordinaator või vajadusel toetada küsimustiku edastamist muul moel.
- ▶ Partnerkõrgkoolidega e-posti teel suhtlemisel esines probleeme. Osa koolide kontaktisikuid ei saanud küsimustiku linki õigeaegselt kätte. Vigu esines nii saatja kui saaja poolel. Kirjad läksid otse rämpsposti kausta, jäid suure töökoormuse tõttu tähelepanuta või ei jõudnud üldse aadressadini. Lahendus: korduv kontakteerumine nii e-kirja kui telefoni teel. Kirja kättesaamiskinnituse küsimine.
- ▶ Madal vastamisprotsent mõnede koolide vilistlaste puhul. Lahendus: korduv meeldetuletuste saatmine, mis võib häirida neid, kes on juba uuringus osalenud. Unikaalse vastajakoodi kasutamisel saaks meeldetuletusi saata ainult neile, kes tõesti ei ole küsimustikku edastanud.
- ▶ Tulemuste analüüsi muudab keeruliseks erinev vastajate arv erinevate küsimuste korral. Lahendus: küsida rohkem küsimusi kohustuslikena. Küsimustiku ülesehitus peab olema loogiline ja võimaldama suunamist erinevate küsimusblokkide vahel.
- ▶ Õppevaldkonna, õppeastme ja teaduskonna määramine oli osadele respondentidele liiga keeruline, st lõpetatud õpinguid ei osatud seostada etteantud variantidega, seega oli palju muid vastuseid või jäeti küsimustele vastamata. Lahendus: edasistes uuringutes võiks kasutada nimetatud info kodeerimist küsitluskutses või unikaalses koodis. See eeldab küll põhjalikumalt eeltööd, kuid hilisem kodeerimine ja andmete korrigeerimine on lihtsam ning tulemused täpsemad. Eelkodeeritud andmed võimaldavad küsimustikku lühendada ja nende asemel uuringusse lisada teisi huvipakkuvaid küsimusi.
- ▶ Nõustamisteenuse puhul leidsid vastajad, et küsimused ei olnud heas kooskõlas. Nõustamisteenuseid ei saa hinnata, kui ei ole neid kasutanud või vajanud. Sellist varianti aga küsimuse vastamisel ei pakutud. Ankeedi küsimus koosnes kahest osast, kuid mõlemale ei olnud võimalik vastata. Lahendus: lisada vastusevariant nõustamisteenuste mittekasutamise kohta. Nõustamisteenuste kohta töid 80 respondenti avatud vastustes välja, et nad ei vajanud nimetatud nõustamisteenuseid ega tundnud huvi nende olemasolu vastu.

- ▶ Õpingute ajal töötamise ning töö ja eriala seotuse kohta ei vastanud kõik õpingute ajal töötanud. Lahendus: kasutada rohkem suunamist küsimuste vahel ja küsida rohkem küsimusi kohustuslikena.
- ▶ Paljud vastajad jätsid küsimustikule vastamise pooleli või täitsid ära ainult mõned küsimusteblokid. Lahendus: küsimustiku pooleli jätmist võimaldaks vähendada küsimustiku salvestamise ja vastamise jätkamise võimalus, küsimustiku loogiline ülesehitus ja kujundus.
- ▶ Küsitluse läbiviimiseks kasutatud platvorm võimaldas vastajate üle arvestust pidada ainult nende koolide lõikes, kes edastasid oma vilistlaste kontaktandmed uuringu läbiviijale. Koolide poolt välja saadetud küsimustike korral puudub ülevaade ebaõnnestunud kontaktidest ja meeldetuletuste saatmistest.
- ▶ Tööturul toimetuleku hindamise seisukohast võiks küsimustikku täiendada järgnevalt:
 - ▶ Kas vahetasite pärast lõpetamist töökohta? (kas need, kes õpingute ajal töötasid mitteerialasel tööl, otsisid pärast lõpetamist erialast tööd)
 - ▶ Kas Teid edutati või tõsteti palka õpingute lõpetamise järel? (s.o suunatud neile, kes töötasid juba õpingute ajal erialasel ametikohal)
 - ▶ Kas Teie tööülesanded on õpingute lõpetamise järel muutunud?
 - ▶ Kas jäite õpingutega rahule?
 - ▶ Kas jäite rahule valitud erialaga?
 - ▶ Kas olete rahul oma praeguse tööga, saadava sissetulekuga?
 - ▶ Kuidas hindate oma konkurentsivõimet tööturul pärast õpingute lõpetamist?
- ▶ Täpsustada küsimuse nr 4 sõnastust õpingute alustamise aja osas, kas peetakse silmas õpingute alustamist viimati lõpetatud õppeastmel või esmakordset immatrikuleerimise aega.
- ▶ Küsimustiku parandamisel tuleks arvesse võtta erinevate küsimuste korral „muu põhjuse“ all sagedamini nimetatud põhjuseid ja täiendada nende võrra etteantud vastusevariante.
- ▶ Analüüsi seisukohalt osutusid vähem informatiivseteks küsimused 29, 30 ja 47.

6.2 Klassifikaatorid

Uuringutulemuste esitamisel on andmete analüüsis kasutatud järgmisi klassifikaatoreid, mis võimaldavad antud uuringu tulemusi teistega võrrelda.

Rakenduskõrgkoolid – uuringus osalenud koolidest on rakenduskõrgkoolid Eesti Infotehnoloogia Kolledž, Tallinna Tehnikakõrgkool, Tartu Kõrgem Kunstikool, Tallinna Pedagoogiline Seminar, Lääne-Viru Rakenduskõrgkool, Tallinna Tervishoiu Kõrgkool, Sisekaitseakadeemia ja Mainori Kõrgkool.

Ülikoolid – uuringus osalenud koolidest on avalik-õiguslikud ülikoolid Tallinna Ülikool, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, Tartu Ülikool, Eesti Kunstiakadeemia, Tallinna Tehnika-ülikool ning Eesti Maaülikool.

Tabel 20. Haridusastmete liigitus kõrgharidusõppe korral

Eesti õppekavade liigitus - haridusaste	ISCED-97* kategooriad
5. aste – rakenduskõrgharidusõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
5. aste – diplomiõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
6. aste – bakalaureuseõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
7. aste – magistriõpe	Kolmanda taseme haridus, 5. aste
8. aste – doktoriõpe	Kolmanda taseme haridus, 6. aste

*ISCED – *International Standard Classification of Education*

(http://pub.stat.ee/px-web.2001/Database/Sotsiaalelu/05Haridus/14Uldharidus/HT_12_1.htm)

Õppevaldkonna ja õppesuuna seos (õppekavade ISCED 1997 klassifikaator
<http://www.hm.ee/index.php?popup=download&id=5203>)

Õppevaldkond	Õppesuund
Haridus	õpetajakoolitus ja kasvatusteadused
Humanitaaria ja kunstid	humanitaaria, kunstid.
Sotsiaalteadused, ärimus ja õigus	sotsiaal- ja käitumisteadused, ajakirjandus ja infolevi, ärimus ja haldus, õigus.
Loodus- ja täppisteadused	bioteadused, füüsikalised loodusteadused, matemaatika ja statistika, arvutiteadused.
Tehnika, tootmine ja ehitus	tehnikaalad, tootmine ja töötlemine, arhitektuur ja ehitus.
Põllumajandus	põllumajandus, metsandus ja kalandus, veterinaaria.
Tervis ja heaolu	tervis, sotsiaalteenused.
Teenindus	isikuteenindus, transporditeenused, keskkonnakaitse, turvamine.

Ametite klassifikaator (*International Standard Classification of Occupations ISCO 08*).

Valgekrae – seadusandjad; kõrgemad ametnikud ja juhid; tippspetsialistid; keskastme spetsialistid ja tehnikud; ametnikud.

Sinikrae – teenindus ja müügitöötajad; põllumajanduse ja kalanduse oskustöölised; oskus- ja käsitöölised; seadme- ja masinaoperaatorid; lihttöölised; relvajõud.

Eesti piirkondlike üksuste statistiline klassifikaator (EPS)

Põhja-Eesti (Harjumaa)

Lääne-Eesti (Hiiu maakond, Lääne maakond, Pärnu maakond, Saare maakond)

Kesk-Eesti (Järva maakond, Lääne-Viru maakond, Rapla maakond)

Kirde-Eesti (Ida-Viru maakond)

Lõuna-Eesti (Jõgeva maakond, Põlva maakond, Tartu maakond, Valga maakond, Viljandi maakond, Võru maakond)

7. LISA 2

7.1 Küsimustik

Lugupeetud vilistlane!

Enne kui asute vastama, lühidalt küsimustiku täitmisest:

1. Küsimusteplokid asuvad mitmel leheküljel. Järgmisele leheküljele liikumiseks vajutage lehe alumises servas asuvale nupule "Järgmine".
2. Iga lehekülje ülaosas asuv "progressiriba" näitab, kui suur protsent küsimustikust on Teil täidetud.
3. Kohustuslikud küsimused on tähistatud tärniga.
4. Ankeedile vastamine võtab aega 20-25 minutit.

A. Lõpetanu õpingutega seotud taust

Alljärgnevad küsimused puudutavad Teie viimati lõppenud õpinguid.

*1. Millise kõrgkooli lõpetasite?

[loetelu rippmenüüs]

2. Millise teaduskonna või kolledži Te lõpetasite? Kui Teie kõrgkoolis teaduskondi ega kolledžeid ei ole, siis millise instituudi, õppetooli vms Te lõpetasite?

3. Millise õppevaldkonna Te lõpetasite?

[rippmenüü vt ptk 10.2 klassifikaatorid]

4. Millal Te antud erialal õpinguid alustasite?

Aasta: [rippmenüü]

Kuu: [rippmenüü]

5. Miks Te asusite õppima seda eriala? (Võimalik on märkida mitu Teie jaoks sobivat vastusevarianti)

1. eriala huvitas mind
2. eriala populaarsus
3. hea palk tulevikus
4. sõbrad läksid sama eriala õppima
5. eneseteostusvõimalused

6. võimalus töötada välismaal
7. vanemad/sugulased soovitasid
8. olen selles valdkonnas tugev
9. muu põhjus (palun kirjutage)

6. Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite?

1. diplomiõppe/rakenduskõrghariduse
2. 3-aastase bakalaureuseõppe
3. 4-aastase bakalaureuseõppe
4. 3+2 magistriõppe
5. 4+2 magistriõppe
6. doktoriõppe
7. bakalaureuse- ja magistriõppe integreeritud õppekava
(arsti-, arhitekti-, inseneriõppe, klassiõpetaja vm)

7. Palun märkige, millises õppevormis Te oma õpinguid alustasite ning millises õppevormis lõpetasite

	Alustasite	Lõpetasite
1 päevane õpe (statsionaarõpe)		
2 kaugõpe (k.a. avatud ülikool)		
3 muu (palun kirjutage)		

8. Palun märkige, millisel õppekohal Te oma õpinguid alustasite ning millisel õppekohal lõpetasite

	Alustasite	Lõpetasite
1 riigieelarvelisel (tasuta) õppekohal		
2 riigieelarvevälisel (tasulisel) õppekohal		

TÖÖTAMINE JA ÕPINGUD

***9. Kas Te töötasite**

1. enne õppima asumist, kuid mitte õpingute ajal (palun jätkake vastamist 13. küsimusest)
2. enne õppima asumist, kui ka õpingute ajal
3. õpingute ajal
4. ei töötanud enne õppima asumist ega õpingute ajal (palun jätkake vastamist 13. küsimusest)

10. Milline oli Teie töökoormus enamuse õpingute ajast?

1. töötasin täiskoormusega (reeglina 40 tundi nädalas)
2. töötasin osalise koormusega
3. töötasin üle täiskoormuse
4. tegin juhutöid

11. Mis oli õpingute ajal töötamise (v.a. juhutööd ja õppetööga seotud praktika) peamiseks põhjuseks?

1. ei tuleks muidu majanduslikult toime
2. hirm kaotada senine töökoht
3. soov ennast teostada
4. soov lisaraha teenida
5. soov omandada üldist töökogemust
6. soov saada erialast töökogemust
7. tehti hea pakkumine
8. õpingutest jääb aega üle
9. muu, palun täpsusta:

12. Kuivõrd olid Teie õpingute aegne töö ja õpitav eriala seotud?

1. Väga lähedalt
2. Suures osas
3. Mõningal määral
4. Ei ole seotud

13. Kui soovite midagi lisada või täpsustada, siis palun kirjutage.

.....

B Lõpetamisjärgne tegevus

***14. Milline loetletud vastusevariantidest kirjeldab Teie praegust tegevust kõige paremini? Kohustuslik küsimus.**

1. töötan
2. õpin
3. töötan ja õpin
4. ei tööta ega õpi, otsin aktiivselt tööd
5. ei tööta ega õpi, ei otsi ka aktiivselt tööd
6. olen lapsega kodus
7. teenin aega kaitseväes
8. muu (palun täpsustage)
9. õpin ja otsin aktiivselt tööd
10. töötan ja planeerin edasisi õpinguid

Juhul kui te õpite, jätkake vastamist järgmisest küsimusest. Vastasel juhul jätkake küsimusest 17.

15. Juhul kui Te õpite, siis palun täpsustage!

Millises õppeasutuses?

Millisel õppekaval/erialal?

Millisel õppeastmel?

1. bakalaureuseõpe
2. magistriõpe
3. doktoriõpe
4. internatuur
5. residentuur
6. muu (palun täpsustage)

**16. Juhul kui Te õpite, siis märkige kuivõrd olulised olid allpooltoodud väited õpin-
gute jätkamiseks? (Märkige palun oma nõustumine iga allpooltoodud väitega)**

	Väga oluline	Küllaltki oluline	Vähe- oluline	Ei ole üldse oluline
	4	3	2	1
1. soov ennast täiendada				
2. soov alustada akadeemilist karjääri				
3. soov saada kõrgemat palka				
4. saada parem töökoht/kindlustada oma praegune töökoht?				
5. soov omandada võimalikult kõrge haridustase				
6. ei leidnud sobivat tööd				
7. mõni muu põhjus (täpsustage)				

17. Juhul kui Te hetkel ei õpi, kas kavatsete lähitulevikus seda teha?

1. jah, viimati lõpetatud kõrgkoolis
2. jah, mõnes teises kõrgkoolis
3. jah, mõnes kutsekoolis
4. ei

**18. Palun täpsustage oma edasiõppimise ja enesetäiendamise soove. Kas soovite
õppida ...?**

1. Samal suunal/erialal
2. Täiesti teises valdkonnas

**Juhul kui te töötate, jätkake vastamist järgmisest küsimusest. Vastasel juhul
jätkake küsimusest 34.**

**Juhul kui töötate rohkem kui ühel ametikohal, siis palume Teid vastata järgnevatele
küsimustele, pidades silmas oma põhitöökohta või põhitööd.**

19. Kuivõrd on Teie praegune põhitöö seotud õpitud erialaga?

1. Väga lähedalt (-> küsimus 21)
2. Suures osas (-> küsimus 21)
3. Mõningal määral (-> küsimus 21)
4. Ei ole seotud

20. Juhul kui praegune põhitöö ei ole seotud õpitud erialaga, siis mis on selle põhjus? (Märkige palun oma nõustumine iga allpooltoodud väitega)

	Nõustun täiesti	Pigem nõustun	Pigem ei nõustu	Ei nõustu üldse
1. ei ole leidnud erialast tööd				
2. elukohas ei olnud erialast tööd				
3. antud töö on huvitavam				
4. palk ja muud töötingimused on paremad				
5. töötasin sellel kohal juba ülikooli ajal				
6. mõni muu põhjus (täpsustage)				

21. Kas Te töötate ...

1. riiklikus, avalik-õiguslikus või munitsipaalasutuses
2. oma firmas
3. erafirmas või eraisiku teenistuses
4. MTÜ-s, sihtasutuses
5. olete füüsilisest isikust ettevõtja või vabakutseline
6. muu (palun täpsustage)

22. Millised on Teie praegused sissetulekuallikad? (Võite märkida mitu vastust)

1. töötasu
2. ettevõtjatulu, dividendid, intressid
3. toetused, abirahad (lastetoetus, sotsiaaltoetus, toimetulekutoetus), alimendid, pension, stipendiumid
4. õppelaen ja/või muud laenud
5. abikaasa/elukaaslase sissetulek, vanemate sissetulek, teiste sugulaste toetus
6. säästud, vara müük
7. muu (palun täpsustage)

23. Milline on Teie praeguse põhitöökohta tegevusvaldkond? (Enne kui märgite endale sobiva vastusevariandi, palun lugege läbi terve loetelu, et vastus tuleks võimalikult täpne.)

1. Arhitekti- ja inseneritöö ning nendega seotud tehniline nõustamine
2. Arvutid ja nendega seotud tegevus
3. Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus
4. Finantsvahendus

5. Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus
6. Ehitus
7. Haridus
8. Hotellid ja toitlustus
9. Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja kodumasinade remont
10. Kinnisvaraala tegevus
11. Metsamajandus, metsavarumine ja neid teenindavad tegevusalad
12. Postside ja telekommunikatsioon
13. Puidutöötlemine ja puittoodete tootmine
14. Põllumajandus, jahindus ja neid teenindavad tegevusalad
15. Raamatupidamine ja auditeerimine; nendega seotud nõustamine
16. Reklaamindus
17. Teadus- ja arendustegevus
18. Tekstiil- ja rõivatootmine
19. Toiduainete, jookide ja tubaka tootmine
20. Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne
21. sh veterinaaria
22. Veondus ja veondust abistavad tegevusalad
23. sh turism
24. Õigusabi
25. Ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus
26. sh keskkonnakaitse
27. sh kultuuri- ja sporditegevus
28. sh ajakirjandus ja meedia
29. Mujal liigitamata tootmine
30. Muud tegevusalad (palun täpsustage)

24. Mitu töötajat on ettevõttes/asutuses, kus Te praegu töötate?

1. kuni 9 töötajat
2. 10-19 töötajat
3. 20-49 töötajat
4. 50-199 töötajat
5. 200-499 töötajat
6. rohkem kui 500 töötajat

25. Kas Te olete ...

1. **Kõrgem ametnik/juht** (nt direktorid, juhatajad, väikeettevõtete juhid)
2. **Tippspetsialist** (nt insenerid, informaatikud, arstid, õpetajad, juristid, avaliku teenistuse spetsialistid)
3. **Tehnik või keskkastme spetsialist** (nt maaklerid, tehnikud, raamatupidajad, politseiinspektorid, müügiesindajad jne)
4. **Ametnik** (nt sekretärid, kontoriametnikud, andmesisestajad)
5. **Teenindus- või müügitöötaja** (nt kokad, lapsehoidjad, juuksurid, tuletõrjujad, müüjad)
6. **Põllumajanduse või kalanduse oskustööline** (nt talunikud, kalurid, loomakasvatajad, jahimehed)
7. **Oskus- või käsitööline** (nt ehitaja, mehaanikud, rätsepad, elektrikud)
8. **Seadme- või masinaoperaator** (nt vedurijuhid, autojuhid, masina operaatorid)
9. **Lihttööline** (nt koristajad, aknapesijad, kojamehed, uksehoidjad)
10. **Relvajõududes**
11. **Ei oska öelda**
12. **Pole kunagi töötanud**

26. Millist haridustaset eeldab Teie praegune amet?

1. keskharidus
2. kutseharidus
3. kõrgharidus [rippmenüü]
 - Bakalaureusekraadi
 - Magistrikraadi
 - Doktorikraadi
 - Rakenduskõrgharidus
4. haridustase pole sellel töökohal oluline
5. ei oska öelda

27. Kui kaua olete töötanud praegusel ametikohal?

1. vähem kui 4 kuud
2. 4 kuud kuni 12 kuud
3. 13 kuud kuni kolm aastat
4. kauem kui kolm aastat

28. Kui suur on Teie põhitöökoha ühe kuu tasu (Eesti kroonides), vastake üks kahest variandist

1. brutopalk (palk koos maksudega)
2. netopalk (kättesaadud palk)

29. Kas te töötate enamuse ajast kodus?

1. jah
2. ei

30. Millises maakonnas asub Teie töökoht?

1. Harjumaa
2. Hiiumaa
3. Ida-Virumaa
4. Jõgevamaa
5. Järvamaa
6. Läänemaa
7. Lääne-Virumaa
8. Põlvamaa
9. Pärnumaa
10. Raplamaa
11. Saaremaa
12. Tartumaa
13. Valgamaa
14. Viljandimaa
15. Võrumaa

Millises asulas asub Teie töökoht?**Millises välisriigis asub Teie töökoht?**

31. Kui olulised olid Teile töökoha valimisel järgmised faktorid?

	Väga oluline	Küllaltki oluline	Väheoluline	Ei ole üldse oluline
1. ametikoha/töökoha prestiiž				
2. enese proovilepanek				
3. erialast tööd ei olnud				
4. hea palk				
5. head karjääri- ja arenguvõimalused				
6. head töökaaslased				
7. paindlik töögraafik				
8. pikk puhkus				
9. sobiv asukoht				
10. soodustused (õppelaenu kustutamine, ametiauto vms)				
11. töö oli õpitava erialaga seotud				
12. muu (palun täpsustage)				

32. Millisel viisil leidsite oma töökoha? (Märkige üks, kõige olulisem variant)

1. võtsin tööandjaga ise ühendust (konkreetses tööpakkumist ei olnud)
2. seda tööd pakuti mulle isiklikult
3. kasutasin sugulaste või tuttavate abi
4. olin selles organisatsioonis praktikal
5. organisatsioon tutvustas töövõimalusi ülikoolis
6. leidsin tööpakkumise ülikooli vahendusel
7. leidsin tööpakkumise ajalehe-, TV-, raadio- või muust avalikust reklaamist
8. leidsin tööpakkumise internetist firma koduleheküljelt
9. sain tööpakkumise personaliotsingu portaalist (CV Online, CV Keskus vmt)
10. leidsin töökoha Töötukassa (kuni 2009 Tööhõiveameti) kaudu
11. asutasin praksise või eraettevõtte, alustasin FIEna
12. töötasin sellel töökohal juba õpingute ajal
13. muu (palun täpsustage)

33. Palun hinnake oma senise kogemuse põhjal, kuivõrd aitasid järgmised tegurid kaasa Teie praeguse töökoha saamisele.

Nõustun täiesti antud väitega tähendab, et see tegur aitas oluliselt kaasa töökoha leidmisele; ei nõustu üldse tähendab, et see tegur polnud töökoha leidmisel tähtis. Palun märkige vastus vastavasse kasti ristiga.

	Nõustun täiesti	Pigem nõustun	Pigem ei nõustu	Ei nõustu üldse
1. omandatud (pea)eriala/ erialad				
2. omandatud kõrvaleriala(d) (juhul, kui te omandasite)				
3. lõputöö teema (juhul, kui tegite lõputöö)				
4. õppealased saavutused				
5. läbitud täiendkoolitused				
6. kõrgkooli maine				
7. õpingute ajal läbitud praktika ja eelnev töökogemus samas valdkonnas				
8. välismaal töötamine/õppimine				
9. eesti keele oskus				
10. inglise keele oskus				
11. teiste võõrkeelte oskus				
12. karjääriteenused (nt karjäärinõustamine, tööturuga seonduvad seminarid, töölaad, infovahendamine jne)				
13. muud tegurid, palun täpsustage				

C Ülikooliõpingud ja hinnang neile

34. Palume Teid hinnata, kuivõrd nõustute erinevate väidetega oma viimati läbitud õppekava eesmärgipärasuse kohta ning vastavuse kohta tööturu nõuetega?

	Nõustun täiesti	Pigem nõustun	Pigem ei nõustu	Ei nõustu üldse	Ei oska vastata
1. õpinguid alustades teadsin õppekava eesmäärke					
2. läbitud õpe oli vastavuses minu ootustega õppekavale					
3. kasutan oma töös väga sageli õpingute käigus omandatud oskusi ja teadmisi					

35. Kas Te käisite õppekava raames praktikal?

1. jah, läbisin kohustusliku erialase tööpraktika (mõne ettevõtte/asutuse juures)
2. jah, läbisin tööpraktika vaba- / valikainena
3. õppekava raames praktikat ei toimunud

36. Kas praktikast oli kasu?

1. jah, praktika toetas teooria ja praktika integratsiooni
2. ei, praktika oli formaalne ega seostunud õpituga

37. Millist liiki nõustamist kasutasite või vajasite õpingute ajal? Palun märkide igale reale, kas kasutasite nõustamist, tundsate vajadust nõustamise järele või ei vajanud seda.

	Kasutasin Nõustamist	Tundsin vajadust, ent ei olnud võimalust	Ei vajanud
Karjäärinõustamine (eriala valik, välismaale tööle/õppima/praktikale minek, tööelu planeerimine, töö- ja praktikakoha leidmine, kandideerimiseks ettevalmistumine)			
Õpinõustamine (õppekava täitmine, moodulite ja ainete valimine, konfliktide lahendamine õppejõudude ja ülikooli personaliga, eriala või õppekava vahetamine, stipendiumide/toetuste taotlemine)			
Psühholoogiline nõustamine (isiklikud probleemid (nt stress, motivatsiooni puudumine jne), õppimisprobleemid, nt õppimisoskused, aja planeerimise oskused, terviseprobleemid (nt toitumishäired, alkoholi või narkootikumide tarvitamine, seksuaalprobleemid, unehäired))			
Mõni muu nõustamine , (täpsustage)			

38. Millised nõustamisteenused olid Teile kõrgkoolis kättesaadavad: Kui kasutasite vastavat nõustamisteenust, siis kuivõrd jäite sellega rahule?

	Väga rahul	Pigem rahul	Pigem ei ole rahul	Ei ole üldse rahul
Karjäärinõustamine (eriala valik, välismaale tööle/õppima/praktikale minek, tööelu planeerimine, töö- ja praktikakoha leidmine, kandideerimiseks ettevalmistumine)				
Õpinõustamine (õppekava täitmine, moodulite ja ainete valimine, konfliktide lahendamine õppejõudude ja ülikooli personaliga, eriala või õppekava vahetamine, stipendiumide/toetuste taotlemine)				
Psühholoogiline nõustamine (isiklikud probleemid (nt stress, motivatsiooni puudumine jne), õppimisprobleemid, nt õppimisoskused, aja planeerimise oskused, terviseprobleemid (nt toitumishäired, alkoholi või narkootikumide tarvitamine, seksuaalprobleemid, unehäired))				
Mõni muu nõustamine , (täpsustage).....				

39. Alljärgnevalt on toodud rida pädevusi. Palun hinnake (1) oma pädevuse praegust taset, (2) seda, kuidas ülikooliõpingud on kaasa aidanud pädevuse kujunemisele ja (3) pädevuse olulisust praegusel ametikohal, kasutades 5-pallist skaalat.

Pädevused	Minu tase on	Ülikooliõpingud aitasid kaasa	Olulisus minu ametikohal
	1 – väga madal 5 – väga kõrge	1 – vähe 5 – väga oluliselt	1 – vähe oluline 5 – väga oluline
1. Üldteoreetilised, maailmapilti avardavad teadmised			
2. Oskus teoreetilisi teadmisi praktikas rakendada			
3. Suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus emakeeles			
4. Võõrkeelteoskus			
5. Info- ja kommunikatsiooni-tehnoloogia kasutamise oskus (üldine arvutioskus, erialaste arvutiprogrammide kasutamise oskus)			
6. Meeskonnatööoskus			
7. fuktiivne ajakasutusoskus			
8. Analüüsioskus			
9. Juhtimisoskus			
10. Enesekehtestamise ja läbirääkimise oskus			

41. Kui soovite seoses õpingutega ülikoolis midagi lisada/täiendada, palun kirjutage!

.....

D Küsimused vastaja kohta

45. Olen -

1 mees

2 naine

46. Minu vanus on

47. Minu elukoht on (maakonnas)

1. Harjumaa
2. Hiiumaa
3. Ida-Virumaa
4. Jõgevamaa
5. Järvamaa
6. Läänemaa
7. Lääne-Virumaa
8. Põlvamaa
9. Pärnumaa
10. Raplamaa
11. Saaremaa
12. Tartumaa
13. Valgamaa
14. Viljandimaa
15. Võrumaa

Minu elukoht asub (asulas)

Minu elukoht asub (välisriigis)

Täname Teid küsimustiku täitmise eest!

8. LISA 3

8.1 Kõrghariduse kvaliteediindikaatorite seos käesoleva uuringu tulemustega

Vastavalt kolmanda taseme õppe kvaliteedi arendamise programmi PRIMUS projektile „Rakenduslikud interdistsiplinaarsed haridusuuringud ja andmebaasid teadmispõhise hariduspoliitika ning majanduse teenistuses“ (RIHU09) on kaardistatud indikaatorid, mida saab kasutada kõrghariduse kvaliteedi määramiseks¹⁹.

Eesmärkide kategooriaid on kokku 15²⁰:

1. Õppekava, -töö
2. Teadus- ja arendustegevus
3. Rahvusvahelistumine
4. Õppejõud ja teadlased
5. Üliõpilased (v.a doktorandid)
6. Õppeasutuste administreerimine
7. Õppevahendid
8. Infrastruktuur
9. Doktorantuur
10. Rahastamine
11. Kättesaadavus
12. Kvaliteet
13. Teadmispõhine ühiskond/majandus
14. Elukestev õpe
15. Muu

Järgnevas tabelis (vt Tabel 21) on toodud eesmärgid ja tegevused, mille indikaatoreid on võimalik käesoleva uuringu raames käsitletud teemade või küsimustega siduda.

¹⁹ RIHU09 http://www.sotsioloogia.ee/esta/Korghariduse_kvaliteedi_indikaatorid_Eesti_haridusuuringutes.pdf lk 3

²⁰ Kroos, K. (2009). Eesti kõrghariduspoliitikaga seotud arengukavade eesmärkide, mõõdikute ning andmeallikate kaardistamine. http://www.sotsioloogia.ee/esta/Eesmarkide_kategooriad.doc

Tabel 21. Käesoleva vilistlasuuringu raames koostatud küsimustik ning saadud andmestik on seotud järgmiste kõrghariduse kvaliteedi alameesmärkidega

Eesmärk, tegevus	Indikaator	Käesolevas uuringus käsitletud teemad või küsimused.	Tulemused
1. Õppekava, -töö			
Õppe kvaliteedi ning kõrghariduslopetajate tööalase konkurentsivõime tõstmise toetamine	Täiustuvad õppejõudude võimalused arendada oma õpetamispädevusi, paraneb tugi- ning nõustamisteenuste kvaliteet ja kättesaadavus teenuse vajajatele, paranevad strateegilise juhtimise oskused ja kõrghariduse suunatus enesehindamisele ning süveneb kõrghariduse omavaheline ja nende erinevate struktuuriüksuste koostöö.	Uuring käsitleb karjäärinõustamist, õpinõustamist ja psühholoogilist nõustamist. Millist liiki nõustamist kasutasite või vajate õpingute ajal? Millised nõustamisteenused olid Teile kõrghariduses kättesaadavad? Kuidas jäite saadud nõustamisteenusega rahule?	Vaata lk 27-33
2. Teadus ja arendustöö			
Teadus ja arendustegevuse inimkapitali arendamine	Eesti ülikoolidesse doktoritööde vastuvõetud üliõpilaste arv aastas	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?	Vaata lk 16-17; lk 40-47
	Eesti ülikoolides doktorikraadi kaitsvate üliõpilaste arv aastas	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?	Vaata lk 16-17; lk 40-47
Teadus- ja arendustegevus on kvaliteetne ning jätkusuutlik	Doktorikraadi kaitsnute arv	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?	Vaata lk 16-17; lk 40-47
Teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõimeline kvaliteet ja mahu kasv	Doktorantide ja doktorikraadi kaitsnute arvu kasv	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?	Vaata lk 16-17; lk 40-47
3. Rahvusvahelistumine			
4. Õppejõud ja teadlased			
		Ei käsitle.	

Teadlaste ja inseneride järelkasvu tagamine	Doktorikraadi kaitsnute arv	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?	Vaata lk 16-17; lk 40-47
Teadus- ja arendustegevuse inimkapitali arendamine	Eesti ülikoolidesse doktorirõppesse vastu võetud üliõpilaste arv aastas Eesti ülikoolides doktorikraadi kaitsvate üliõpilaste arv aastas	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?	Vaata lk 16-17; lk 40-47
Lisandub teadmistepõhisele ühiskonnale vajalik uus põlvkond teadlasi ja insenere	Doktorikraadi kaitsnute arv. Iseloomustab doktorikoolide edukust, teadlaskonna uuenemise protsessi.	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?	Vaata lk 16-17; lk 40-47
	Loodus- ja täppisteaduste (LTT) valdkondade lõpetajate osakaal lõpetajate koguarvust (ISCED ⁹² 97, tasemed 5–6) õppeaastas. Iseloomustab noorte huvi suurenemist LTT valdkondades õppimiseks.	Uuring kajastab erinevate õppesuundade ja õppevaldkondade lõpetanuid, sh loodus- ja täppisteaduste eriala lõpetanuid erinevatel õppeastmetel. Millise õppesuuna Te lõpetasite? Õppesuunad on kodeeritud õppevaldkondadeks ISCED 1997 alusel.	Vaata lk 16-17; lk 40-47
5. Üliõpilased (v.a. doktorandid)		Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid. Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Õpingutega seotud küsimused, õpingute ajal töötamine, õpingute järgne tegevus, edasiõppimine, hinnangud õppekavale ja nõustamisteenustele, hinnangud pädevustele.	Vaata lk 15-47; lk 67-73
6. Õppeasutuste administratsioon		Ei käsitte.	
7. Õppevahendid		Ei käsitte.	
8. Infrastruktuur			

Lisandub teadmistepõhisele ühiskonnale vajalik uus põlvkond teadlasi ja insenere	Doktorikraadi kaitsnute arv. Iseloomustab doktorikoolide edukust, teadlaskonna uuendamise protsessi.	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?	Vaata lk 16-17; lk 40-47
	Loodus- ja täppisteaduste (LTT) valdkondade lõpetajate osakaal lõpetajate koguarvust (ISCED ⁹² 97, tasemed 5–6) õppeaastas. Iseloomustab noorte huvi suurenemist LTT valdkondades õppimiseks	Uuring kajastab erinevate õppesuundade ja õppevaldkondade lõpetanuid, sh loodus- ja täppisteaduste eriala lõpetanuid erinevatel õppeastmetel. Millise õppesuuna Te lõpetasite? Õppesuunad on kodeeritud õppevaldkondadeks ISCED 1997 alusel.	Vaata lk 16-17; lk 40-47
9. Doktorantuur			
Teadlaste ja inseneride järelkasvu tagamine	Doktorikraadi kaitsnute arv	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?	Vaata lk 16-17; lk 40-47
Teadus- ja arendustegevuse inimkapitali arendamine	Eesti ülikoolidesse doktoriõppesse vastu võetud üliõpilaste arv aastas.	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?	Vaata lk 16-17; lk 40-47
	Eesti ülikoolides doktorikraadi kaitsvate üliõpilaste arv aastas.		
10. Rahastamine			
11. Kätesaadavus			
Õppeaasta jooksul kolmanda haridustaseme (ISCED 5–6) lõpetanute arv 1000 elaniku kohta 20–29a vanusegrupis suureneb	Kõrgharidusega inimeste osakaal elanike hulgas	Uuring käsitleb 2009. aastal 14 kõrgkooli lõpetanuid.	Vaata lk 15-22
Erinevate eagruppidele võimaldatakse kõrgkoolide poolt kõrgharidusele ligipääs	Elukestvas õppes osaleva 25–64a elanikkonna osakaal.	Uuring kajastab kõrgkooli lõpetanuid vanuses 21–61 eluaastat. Millal Te antud erialal õpinguid alustasite? Kui vana Te olete? Muud õpingute ja töötamisega seotud küsimused ning hinnangud	Uuringu andmete põhjal on võimalik teha lisaaanalüüs.

Kasvab täiskasvanud õppijate osakaal kõrghariduse tasemeõppes.	30-aastaste ja vanemate üliõpilaste osakaal kõrghariduse esimese ja teise taseme õppes	Uuring kajastab kõrgkooli lõpetanuid vanuses 21–61 eluaastat . Millal Te antud erialal õpinguid alustasite? Kui vana Te olete? Muud õpingute ja töötamisega seotud küsimused ning hinnangud.	Uuringu andmete põhjal on võimalik teha lisaanalüüs.
Õpe on kõrgetasemeline ning igatüüpi arendus- ja võimalused võimete- ja huvikohaseks elukestvaks õppeks	Osalemine kõrghariduses Loodus- ja täppisteaduste (LTT) valdkondade õpetajad Doktorikraadi kaitsnute arv Täiskasvanute osalemine elukestvas õppes	Uuring käsitleb kõiki 2009. aastal 14 kõrgkooli lõpetanuid, vanuses 21–61 eluaastat.	Uuringu andmete põhjal on võimalik teha lisaanalüüs.
Kahandada õpingute katkestamist ning tõsta üliõpilaste konkurentsivõimet, toetades sisseastujatele õpingutele kohanemise koolituse läbiviimist, õpi- ja karjäärinõustamise teenuse osutamist ning tugiteenuse pakkumist erinevaidustega üliõpilastele	Õppija toimetulekut toetavatel koolitustel osalejate arv (sh ka need kes ei lõpetanud)	Uuring käsitleb karjäärinõustamist, õpinõustamist ja psühholoogilist nõustamist. Millist liiki nõustamist kasutasite või vajasite õpingute ajal? Millised nõustamisteenused olid Teile kõrgkoolis kättesaadavad? Kuidas jäite saanud nõustamisteenusega rahule?	Vaata lk 27-33
Teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõimeline kvaliteet ja mahu kasv	Doktorantide ja doktorikraadi kaitsnute arvu kasv	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?	Vaata lk 16-17; lk 40-47
12. Kvaliteet			
Üldise tööhõive määra kasv 70,5%ni	Üldine tööhõive määr	Uuring kajastab tudengite töötamist õpingute ajal ning pärast lõpetamist.	Vaata lk 33-40; lk 47-67
Õpe on kõrgetasemeline ning igatüüpi arendus- ja võimalused võimete- ja huvikohaseks elukestvaks õppeks	Osalemine kõrghariduses Positiivselt akrediteeritud kõrghariduse õppekavad Loodus- ja täppisteaduste (LTT) valdkondade õpetajad Doktorikraadi kaitsnute arv Täiskasvanute osalemine elukestvas õppes	Uuring käsitleb kõiki 2009. aastal 14 kõrgkooli lõpetanuid, vanuses 21–61 eluaastat .	Uuringu andmete põhjal on võimalik teha lisaanalüüs.

Tugevneb kõrghariduse kvaliteet ning suunatus lisandväärtuse loomisele	Õppeaasta jooksul kolmanda haridustaseme (ISCED 5–6) lõpetanute arv 1000 elaniku kohta 20–29a vanusegrupis. Iseloomustab kõrghariduse arendamise potentsiaali	Uuring käsitleb kõiki 2009. aastal 14 kõrgkooli lõpetanud, vanuses 21–61 eluaastat.	Uuringu andmete põhjal on võimalik teha lisaanalüüs.
Õppe kvaliteedi ning kõrghariduse arendamise toetamine	Programmi tulemusena täiustuvad õppejõudude võimalused arendada oma õpetamispraktikat, paraneb tugi- ja nõustamisteenuste kvaliteet ja kättesaadavus teenuse vajajatele, levib kvaliteetne teadmine kõrgharidussektori arengutest ja tulemustest, paranevad strateegilise juhtimise oskused ja kõrghariduse suunatus enesehindamisele ning süveneb kõrghariduse arendamise ja nende erinevate struktuurüksuste koostöö.	Uuring käsitleb karjäärinõustamist, õpinõustamist ja psühholoogilist nõustamist. <i>Millist liiki nõustamist kasutasite või vajate õpingute ajal? Millised nõustamisteenused olid Teile kõrghariduse kättesaadavad? Kuidas jäite saanud nõustamisteenusega rahule?</i>	Vaata lk 27–33
Kahandada õpingute katkestamist ning tösta üliõpilaste konkurentsivõimet, toetades sisseastujatele õpingutega kohanemise koolituse läbiviimist, õpi- ja karjäärinõustamise teenuse osutamist ning tugiteenuse pakkumist erivajadustega üliõpilastele	Õppija toimetulekut toetavatel koolitustel osalejate arv (sh ka need kes ei lõpetanud)	Uuring käsitleb karjäärinõustamist, õpinõustamist ja psühholoogilist nõustamist. <i>Millist liiki nõustamist kasutasite või vajate õpingute ajal? Millised nõustamisteenused olid Teile kõrghariduse kättesaadavad? Kuidas jäite saanud nõustamisteenusega rahule?</i>	Vaata lk 27–33
Teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõimeline kvaliteet ja mahu kasv	Doktorantide ja doktorikraadi kaitsnute arvu kasv	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanud, sh doktorante. <i>Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?</i>	Vaata lk 16–17; lk 40–47
13. Teadmiste põlvkond ühiskond/majandus			
Loodus- ja täppistegevuse ning tehnoloogia valdkondade lõpetajate osakaal.	Kõrghariduses loodus- ja täppistegevuse (LTT) ning tehnoloogia valdkondade lõpetajate osakaal. Osakaal kasvab aastaks 2015 vähemalt EL riikide keskmise tasemeni.	Uuring kajastab kõigi õppevaldkondade lõpetajaid 14 Eesti kõrgkoolis aastal 2009. Andmete põhjal on võimalik läbi viia lisaanalüüs.	Vaata lk 15–22

Kõrgharidusega inimesi iseloomustab kasvav tööhõives osalemise määr.	Kõrgharidusega inimeste tööhõives osalemise määr 25–64 aastaste vanusegrupis	Uuring kajastab tudengite töötamist õpingute ajal ning pärast lõpetamist. <i>Kas te töötate? Milline on Teie töökoormus? Kui kaua olete töötanud praegusel ametikohal? Muud töö otsimise ja saamisega seotud küsimused.</i>	Uuringu andmete põhjal on võimalik teha lisaanalüüs.
Teadlaste ja inseneride järelkasvu tagamine	Doktorikraadi kaitsnute arv	Uuring kajastab kõigi õppeastmete lõpetanuid, sh doktorante. <i>Millise kõrgharidustaseme õppe Te lõpetasite? Millisel õppeastmel Te oma õpinguid jätkate?</i>	Vaata lk 16–17; lk 40–47
Tugevneb kõrghariduse kvaliteet ning suunatus lisandväärtuse loomisele	Õppeaasta jooksul kolmanda haridustaseme (ISCED 5–6) lõpetanute arv 1000 elaniku kohta 20–29a vanusegrupis. Iseloomustab kõrgtehnoloogia rakendamise potentsiaali	Uuring käsitleb kõiki 2009. aastal 14 kõrgkooli lõpetanuid, vanuses 21–61 eluaastat.	Uuringu andmete põhjal on võimalik teha lisaanalüüs.
14. Elukestev õpe			
Ühtsetel põhimõtetel toimiva riikliku kutse- ja karjäärinõustamissüsteemi loomine, mis arvestab ühiskonna/tööturu arenguid ning võimaldab õppuritel leida oma huvidele ja võimetele sobivad õppekavad ning hõlbustab erialavalikut	Töötuse määr kõrgharidusega inimeste hulgas	Uuring kajastab tudengite töötamist õpingute ajal ning pärast lõpetamist. <i>Kas Te töötate? Kuivõrd on Teie töö seotud õpitud erialaga? Töö leidmise viisid ning põhjused mitteerialasel ametikohal töötamiseks.</i>	Vaata lk 33–40; lk 47–67
Õpe on kõrgetasemeline ning igatüüpi on võrdsed võimalused võime- ja huvikohaseks elukestvaks õppeks	Osalemine kõrghariduses Positiivselt akrediteeritud kõrghariduse õppekavad LTT valdkondade lõpetajad Doktorikraadi kaitsnute arv Täiskasvanute osalemine elukestvas õppes	Uuring käsitleb kõiki 2009. aastal 14 kõrgkooli lõpetanuid, vanuses 21–61 eluaastat.	Uuringu andmete põhjal võimalik teha lisaanalüüs.

15. muu	
<p>Õppe kvaliteedi ning kõrgkooliõpetajate töölase konkurentsivõime tõstmise toetamine</p>	<p>Programmi tulemusena täiustuvad õppejõudude võimalused arendada oma õpetamispädevusi, pareneb tugi- ja nõustamisteenuste kvaliteet ja kättesaadavus teenuse vajajatele, levib kvaliteetne teadmine kõrgharidussektori arengutest ja tulemustest, paranevad strateegilise juhtimise oskused ja kõrgkoolide suunatus enesehindamisele ning süveneb kõrgkoolide omavaheline ja nende erinevate struktuuriüksuste koostöö.</p>
<p>Tegevuse eesmärgiks on saada usaldusväärset informatsiooni õpetamisprotsessi arendamiseks ja hariduspoliitiste otsuste langetamiseks ning luua teadus- ja arendusasutustes, kõrgkoolides ja uuringufirmades kompetents, mis tagaks uuringute jätkusuutlikkuse ja õpetamisprotsessi seire ka peale programmi lõppu</p>	<p>Uuring käsitleb karjäärinõustamist, õpinõustamist ja psühholoogilist nõustamist.</p> <p><i>Millist liiki nõustamist kasutasite või vajasite õpingute ajal? Millised nõustamisteenused olid Teile kõrgkoolis kättesaadavad? Kuidas jäite saanud nõustamisteenusega rahule?</i></p> <p>Vaata lk 27-33</p> <p>Uuringu küsimustik võimaldab tulemusi võrrelda varasemate vilistlasuuringutega (2005.a ja 2006. a) ning rahvusvahelisel tasandil läbi viidud uuringutega (Eurostudent, Reflex).</p> <p>Küsimustik on lisas 2, vaata lk 83-96</p>

